

בעזרת השם יתברך

מי שלומד בכל יום ארנ שלשת
הלמודים האלו, בונה לעצמו

בי"ת נצחי

זוה מרה שהו'ף לפניו ק'עז'מי
עז'מים ולנצח נצחים (אשר בחל).

למוד יומי

ב'בלי י'רושלמי ת'וספתא
בעריכה מפארת מונקדת ומפסקת

פרשת נח תש"פ

לוח שעורי למוזים לאנשי שלומנו "חסידי ברסלב" תלמידי "היכל הקדש"

שבוע פרשת _____

שב"ק	ו	ה	ד	ג	ב	א	
							חמש ורש"י עם התרגום
							תנ"ך
							משניות
							בבלי
							ירושלמי
							תוספתא
							מדרש רבה
							מדרש תנחומא
							רמב"ם
							טור
							שלחן ערוך
							זהר
							תקוני זהר
							לקוטי מוהר"ן
							לקוטי הלכות

רבנו ז"ל אמר: מעט גם כן טוב, על כן ראה ללמד מכל שעור מעט או הרבה כפי הפנאי.

גדה. פרק ראשון – שמאי דף ד עמוד א – מתוך מהדורת "אבן ישראל – (ששיניזלץ)"
 קצט רש"י תוספות

1 כפי פליגי חזקיה ורבי יוחנן בקופה בדוקה – ואם האמר: דבנגע באחד בלילה אמרו
 2 חכמים: אם ראוהו דן מבערב – טהור, ספק טומאה ברשות הרבים – ספק
 3 טהור, משמע דברשות היחיד, אפילו ראוהו דן – טמא. והשתא דך קופה, היכי
 4 דמיא: אי ברשות הרבים – מאי טעמא דרבי יוחנן דמטמא: ואי ברשות היחיד –
 5 טעמא טעמי דחזקיה דמטהר: ויש לומר:

6 דברשות היחיד איירית חזקיה פירש
 7 הברייתא דברייתו דן מבערב – טהור
 8 אפילו ברשות היחיד, וספק טומאה ברשות
 9 הרבים טהור דקאמר, היינו דהוי כאילו הוא
 10 ספק טומאה ברשות הרבים, כיון שראו
 11 בדוקה תחלה, ואגב דברימא נקט האי לישנא
 12 במלתיה דרבי מאיר, והבא דלא יראוהו דן
 13 מבערב מתחלה, דקמיני בתוספתא "רבי מאיר
 14 דברשות הרבים", נקט גמי במלתיה
 15 דרובים בסופא "רשות הרבים", ודמי
 16 מוכסה היא – פירוש רש"י, דלא נבא בה דם
 17 מעלמא, וקשה: דכל שני טהור טמאה, דאין
 18 לתלות בדם דאיר אלא כאלא בגופה לכך ש
 19 לומר: "מוכסה היא" – שהמקום סתום.
 20 וכשרהם יצאו – נפתח, והיה לה לרביש.
 21 ואם תאמר: והא בקופה ברוק פליגי, דאי
 22 לאו הכי נמי אמר מעל שיהיא מוכסה, ואם כן,
 23 מאי פריך "וחא אשה מוכסה", מאי מעל
 24 כתיב, כיון דלאו בדוקה דמיא: ויש לומר:
 25 שרצה לומר אפילו אי חשבו לה בדוקה,
 26 שכל הטמאות כשעת מציאתן – לעל
 27 פשיטתיה דהיינו דוקא לקרישה, ואל דמחט
 28 שנמצאת מלאה הלהה דטוהרה, וכל
 29 הטמאות כשעת מציאתן אפילו לחלק, לאו
 30 משום דהיי כשעת מציאתן דאורייתא, אלא
 31 משום דמוק הטהרות אוחזקיהו. ואם
 32 תאמר: מאי פריך מבכר הנתנה על גבי דך,
 33 דלמא בכבר של חולין איירי? ויש לומר:
 34 דאפילו בחזקא לא היה לנו לעשות כל כך,
 35 לתלות באדם טהור, ושנפצלה רביא יוהר.
 36 והיה לנו לטמא ממקום למקום, כיון דלא
 37 אפשר לפירא אלא אם כן נגע, אי בשום מקום
 38 חלנו ומתמיך אפילו כן בקרישה.
 39 **ומי** תאמר דאין אתן גבי – ואם תאמר:
 40 והיא הנתנה, משום דאדילין ברת שעת
 41 מציאתה לגמרי אפילו ממקום למקום לתלות
 42 לכך מחט שנמצאת מלאה הלהה טוהרה
 43 לגמרי ואף על גב דמצינן למימר דהיינו
 44 דקאמר וכו' תימא כשעת מציאתן לגמרי כן
 45 לקולא כן לחומרא מכל מקום מאי סלקא
 46 דיעך דבמקשה ויש לומר: דלמא דיעך כן
 47 דתמימי כן כן בטומאה תלית אפילו
 48 ממקום למקום על כרחיך איני טעם גמור דדוקא בקרישה הוא ומשום חומרא אם
 49 כן נבטא על והיה לנו לטורח לגמרי משום שעת מציאתה אלא היה לה למימר
 50 השתא הוא דעלתה חלודה. **כבר** הנתנה על גבי דף – ואם תאמר: שאני תחם,
 51 שאין בו דעת לישאל, דאיכא מטרין וכו' יומר: פריך אי בשום מקום אין מתמימי
 52 כשעת ממקום למקום, כדמיא כדמיא לאו היה לנו לעשות כאלו חתור, דהיינו
 53 יש לתלות בנפילה. **שאני** אומר אתה טהור – ואם תאמר: והבא תלינן באדם
 54 טהור, ובפרק קמא דפסחים (ט.ב.) גבי "עליותי שתייהו מוכסה או ימצאת מגלה"
 55 תלינן באדם טמא, ואין פריך קמא דפסחים (ג.ב.) גבי "קורדום" ויחייב רבינא דגבי
 56 כלים ומצאנו דקאמר רובין קמין טומאה, משום דאית להו טוהרה מנקבה, וליכא פסידא.
 57 אבל באבובין, דאיכא פסידא, דלית להו טוהרה בנקבה – לא לחומרא, אי נגיי. הבא
 58 מוכחא מילתא דארם טוהרה היסירה בביתיה, כיון שלא תפול על מרף טמא, אבל
 59 בעלמא – טמאין, כן באבובין כן נבטא, דליכא למימה אדם בביתנה עשה
 60 לתקנא.

61 **הבא** נמי נימא עורב אתא ושרא – אף על גב דארם שנשמשו בפה שיש בו דעת
 62 לישאל, מכל מקום פריך: כיון דעל ידי תלית ארם טהור, אין ארם חושבו
 63 ספק, אף על גב שנפצלה ראה יוהר. כן, ארבה מצוי היא, שארם טהור אם
 64 לשם, וכו' נמי נימא אתא עורב ושרא, ולא אי ספק, **לא** נצרכה אלא למקום מדרון – פירוש: כשהמקום ממקום מדרון, דאפילו נפל הכבר על גבי מרף – לא נשאר לשם.
 65

1 **הא דמיא דאשה קתי** – כדמיא דהלל ושמאי דקתינ' מה הפרש בין זו לזו, **ואשה**
 2 **בדוקה היא** – מוקדם לכן, דהא כל שחירת וערביה היא בדוקה, אפילו הכי טהרות
 3 בקופה טומאות, וקשיא לחזקה. **כשאניה בדוקה דמיא** – וקופה נמי, כשאניה בדוקה
 4 עסקין. **ואיבעית אימא** – הא למה בדבריקה, אלא דשמאי ושל כשאניה מוכסה,
 5 ופה למבטלה, הלכך, איכא מימא: עש

6 סילוק דיו נפלו. חזקיה מוכסה: משום הכי
 7 מטהר. **מוכסה** – בתמינה: היכי נפל האי
 8 שרץ, היכי אשתכח בה השתא? **תשמישתיה**
 9 **על ידי כסוי** – כשהוא רוצה להכניס לתוכה
 10 להוציאה מתוכה, מגלה ומכסה הוא, הלכך.
 11 חזקה סבר: כל זמן שטהרות תוכה, נהרס
 12 בה ובסה. והשתא, לאחר שניטלו מדרה
 13 והיה ידעו ממירתה, ולא נהר כשמותה,
 14 ונפל רבי יוחנן חיישמן שניטל מעגולה
 15 והתשמש בה, בער שטהרות בתוכה נפל.
 16 **מוכסה היא** – דלא נפל בה דם מעלמא,
 17 וקופה רוכחיה מוכסה עסקין, אפילו הכי
 18 טמאה, כשעת חזקה. **בוית גבי** –
 19 כדמפרש ואזיל: שטלטה לקופה בוית
 20 אחרת, לאחר שניטלו טהרות מנהה. **מפקוס**
 21 **לפקוס** – דלא אמרין: מאידך וזית היה בה
 22 שרץ עש וטהרות, אלא אמרין: לאחר
 23 שתיבאת כאן נפל בה. **ובפקוס מציאתן** –
 24 אם מצאו שחירת מכל בארותי מקום שנגע בו
 25 בלילה – כמא, אלא מצאו בפקוס ארם מת
 26 – טהור, ולא אמרין: כי היכי דהבא מת.
 27 הוה נמי היה מת ממוקם הארשין, שנתק
 28 – דלא מחזקין בטומאה האית במקום
 29 למקום חזקין עליה הרומה. **אבל סתלא**
 30 **תלינן** – דהרי משמע בפקוס מציאתן הוא.
 31 דחכמים מטמאין טומאת דראי. אבל שלא
 32 בפקוס מציאתן, טומאת הוה ספק. ורבי יוחנן
 33 נמי, לתלות קאמר. חלודה – רדוליריא, או
 34 **סבורה** – על גבי טוהרה. ומכיר בה שיהיא
 35 טמאה. טוהרה מליטה – טוהרה טהורה
 36 עליה. ולא אמרין: שלמה נפלה עליהם.
 37 שברוה, אחר כך נשברה. אלא אמרין:
 38 שברוה או חלודה, כאשר היתה עתה, נפלה
 39 עליהם. אלמא, כל הטמאות טהורות כשעת
 40 מציאתן להו, ואפילו תלייה ליכא, דקתינ'
 41 "טהורה". וקא סלקא דעתא, דהוא חזין נמי
 42 במקום מציאתן חלודה טומאה, ולא
 43 מספקין להו בפקוס אחר אפילו תליתו.
 44 וקשיא ארבי יוחנן, **נמצא שרף** – השרץ.
 45 **נפילתי** – טלית שבו היתה. (המחומרים)
 46 **הכלויה**, מציאה בליה על גבי יותים.
 47 **טהורה** – מלמטא היותים. דאמרין: הכי

48 נפלה עליהו חלודה טוהרה ומטומאה. אלמא, לא מחזקין טומאה משעה
 49 לשעה אפילו לתלות. קתינ' "טהורה", והוא חזין ממקום למקום. **וכי תימא** אל דמי
 50 דהבא משום הכי טהור, משום דשעת מציאתה ומקום מציאתה בטוהרה הוא.
 51 דברת שעת מציאתן חלודה כן לקולא כן לחומרא. כן לקולא – ג.ב. והבא גבי מחט
 52 ומעלת לחזוקה מציאתן דראי. כן לחומרא – בנגו נגו באחד בלילה אחת
 53 בטומאה האית. **ושלא בפקוס מציאתן** – דליכא רגליה לדבר כולי האי – משרף
 54 לא שרפין, מחלה תלינן. **הרף** – קיש מונח על גבי יתרות כבוהל. **ורפח סמא** –
 55 בגד מנח מנת חתת הרף בקרקע. בתורת כהנים קרי "מרף" לעליונו של זב. **מרפך**
 56 **לשון** מוצאנו קלה הוא. כליקמן, וסלקא דעתך השתא. שרוא עליונו של זב וטמא
 57 מדאורייתא, ומיזדו טומאתו קלה משל מדרס, דלא הוי אב הטומאה לטמא אדם
 58 וכלים. ואם נמצא את הכבר על גבי הרקעין קן חובנה והלאת. **ונפלה** – ולא נפלה
 59 על גבי מדרף, משום מעל הרף ונדחיה לארץ. **לא נצרכה** – לא "אשני אומר".
 60 **אלא למקום מדרון** – שאף על פי שדוף שהכבר עליה מקום מדרון, וראיה הכבר
 61 לפיכך, ואם נפלה – נגעה בבגדי אפילו הכי טוהרה. שאני אומר, כן. אלמא, לא
 62 מחזקין טומאה ממקום למקום. דנימא: מעל הרף נפל ותגלגל לכאן,
 63 שאני

1 ואביעית אימא בטומאה דרבנן - לא בא להרץ אפילו אי היה דבר שיש בו דעת
2 לישאל דאמי שפיר, דמה לו להרץ זה, כיון דאמת הוא דכבר ומדף אין
3 בות דעת לישאל, אלא מתרץ; אפילו אין לחלול בארם טהרה כמו בגפילה, לפי
4 שהתפלה קרובה להרץ, כמו שסובר האמיקשה, אתי שפיר. דאמיא בטומאה דרבנן,
5 ואידי בבגדי עם הארץ, פרטשים. ורשי

6 דפרטש בבגדי פרטשים, דהוי מדרס לאכול
7 תרומה, נראה שסובר שעתה לא לתרץ -
8 אפילו בשם בו דעת לישאל, ולכך בא רעה
9 לפרש בבגדי עם הארץ לפרטשים, משום
10 דהתם לו הוי ענין מקלף. כדאמרין בשבת
11 פרק קמא (ט"ב) דעל שפה ספקה שורפין
12 את התרומה, ושריב בגדי עם הארץ, דעל
13 דאי מנגן - שורפין, ועל שפן מנגן -
14 תולין, (והשיב בגי עם הארץ), ולפי שיטתו
15 היה יכול לפרש דסקא דרעיהו ומקשה
16 ד"מרף" היינו בגדי עם הארץ, ושפא לא
17 פירש כן, משום דתורתו כתיבי ארץ מרף
18 עליון של, וכן נבטת וכן פירש
19 הקונטרס: (משנה ב) בעובת פרק שיש
20 (משנה ב)

21 כל אשה שיש לה וסה דיה שעתה - תימה
22 למה הפסיק ושנה 'ומגמשת בעידי'
23 היה לה למתני מיד 'כיצד היה עתה?' ויש
24 לומר: דקא משמע, לך אף על גב דיש לה וסה
25 - צריכה לשפוש בעידי, כדאמר בגמרא. אף
26 על גב דתנן לקמן (א"א): אף על גב ש אמרו
27 דיה שעתה - צריכה להיות בדיקת', הכא
28 תנא לה לאשמעיה דאזתה בדיקת חשבה
29 היא למעט מעט לעת, דהוי חרש, כדאמרין
30 בגמרא. ודלקמן, היינו בארבע נשים דריין
31 שעתן, והא דשמעיה הכא אפילו אותן דריין
32 שעתן צריכין בדיקה, ובשילהי 'בנות בתיס'
33 (נדה ל"א), תנן דכל אחד עשר שבין נדה
34 לנדה היה אין בחוקת טהרה, ומפרש בגמרא
35 דאזתה צריכה בדיקה, ואפילו הכי קאמר הוה
36 דטמא מעט לעת, בעורת ה' אפרש לשם.
וביריאתא

27 על די מעת לעת? אמר רבה: מאי מטייהו דרבנן - אשה מורשת בעצמה, אמר ליה אביי:
28 כן, הלא היה שעתה? ורבה: 'להרודי' לאביי הוא דכע, אלא מאי מטייהו דרבנן? - כי הוה
29 דאמר רב הדיה, אמר שמואל: הקמים תקנו להן לבנות ישראל שיהיו בודקות עצמן שחרית
30 וערבית, שחרית - להכשיר קהרות של לילה, וערבית - להכשיר קהרות של יום, וזו הואיל
31 ולא בדיקה - הפסידה עונה, מאי 'עונה'? - עונה יחידה, אמר ליה רב פפא לרבה: והא ומנין
32 משבתה? הן שלש עונות במעט לעת! - השוו הקמים מדותיהן, שלא תהלוך במעט לעת.
33 ואביעית אימא: שלא יהא חוטא נשבר, מאי בינייהו? - אימא בינייהו: דאתניסה ולא בדיקה.
34 'כל אשה שיש לה רסת' (ובי'). לימא מתניתין רבי דוסא היא ולא רבנן, דתניא, רבי אליעזר
35 אומר: ארבע נשים דיין שעתה, בתולה, מעוברת, מניקה, וזקנה, רבי דוסא אומר: כל אשה שיש
36 לה רסת - דיה שעתה! אפילו תימא רבנן, עד כאן לא פליגי רבנן עליה דרבי דוסא - אלא
37 שלא בשעת וסקתה, אכל בשעת וסקתה, מרדו ליה, ומתניתין בישעת וסקתה - ודברי הכל מכלל
38 דרבי דוסא - אפילו בשעת וסקתה אמו. מאן תנא ליה דתנו רבנן: אשה שיש לה רסת
39 בתפסה קמא למפרעי, שאם תירא ששלא בשעת וסקתה - ממסאמה מעט לעת, נמיא רבנן היא
40 ולא רבי דוסא? - אפילו תימא רבי דוסא, עד כאן לא פליגי רבי דוסא עליוהו דרבנן - אלא
41 בשעת וסקתה, אכל שלא בשעת וסקתה - מודי להו, ומתניתין - בשעת וסקתה, ורבי דוסא היא,
וביריאתא

הכמים השוו מדותיהם - שלא תהלוך במעט לעת, וזן קבוע חלוט נתנו לה למפרעי. ואפילו עשתה אותו זמן משלש עונות, כגון שבדיקה בצריחים, לא בדיקה שחרית ואמש
- לא רצו לגרוע ולעשות זמנה הקבוע לה, אלא פסקו בריהם, שלא תהן בריחים לשיעורין, אביעית אימא - להכי טמנין לה מצדדיהן לא תתחיל, ואי אמרת להי נאם אלא
ענה יחידה - נמצא חוטא נשבר. דאילו וו שלא בדיקה עצמה מימי רבים, ובדיקה לה היום שחרית - הייתה נקנסת מעט לעת שלם, ומפני שאחריה עד הצגהים, והיסיפה
לתרוט - לא הפסיד אלא לילה חצוי עין. וארונטיס - שנאנסה שחרית ולא בדיקה, ללשנא רחוטא נשבר' - ליכא, דהא נאנסה, ללשנא דילא תהלוך - איכא. אמר
נשים יין שעתן - מפני שריוחן מסומקם, ואין עד מצינו בהן, בתולה - בתולה דמים, שלא ראתה עד מדיה, ואפילו היא נשואה קרי לה 'בתולה'. והכי מפרש במתניתין,
ובלחל עשתן מתניתין, רבי דוסא אומר: כי - פליגי רבנן בעלמא עליה, אלא שלא בשעת וסקתה - ריבוי דמיה, ואפילו שלא במוטה, איכא למירוש דלמא מקמי בהי הוה, דהוה
ליכא למימר: אורח במונז בא. בתפס קמא למפרעי - עד שעת דכבוסי, אף על גב דברייתא - דיה שעתה, טמנין בתמה למפרעי, דהא אשכחין ברייתא טומאה למפרעי,
שאם תראה לא בשעת וסקתה - מטמאה למפרעי, לימא רבנן היא - דאמרי: שלא בשעת וסקתה - מטמאה למפרעי.

1 שאני אומר כי' - אבל בקופה, הא נמצא שרץ לחובה, שעת מצאתה טמאה היא, ו
2 עורב אייתי ושדא - לאחר שטלטל הקופה לזוית אחרת, ובזוית הראשונה לא היה.
3 מביד יהי כבר ספק טומאה הוא - הספק נגע ספק לא נגע, אבל אקופה אל פריך,
4 דהא לא אחזיקו טומאה בזוית של בית הראשון, וכי היה דפריך אכבר, מצי למימר
5 אמתו אמטליה, ולשני כרמישין, שאני בו

6 דעת לישאל - אם נגע עם לא נגע, ספק
7 טהור - דהא קיימא לך; ספקו - טמא
8 ברשות היחיד, משום דגמרין מטהוה,
9 שסתיה יש בה דעת לישאל אם טמאה אם
10 לא. בטומאה דרבנן - כגון תרץ מעלות
11 ד'חומר בקדש' (תיגה כ"ב), בגי פרשין -
12 מדרס לואולח' חרומה וס' ח"ה), ומשום הכי,
13 אפילו ברשות היחיד - ספקו טהור, עלה דרף
14 דבר הקל הכי, ונמי ספק קלה. אמר
15 דאמרי: 'מרף' - עליון של, ובשבת הוא -
16 דעליון של זב מטמא כרן כרן הוהיה, בפרק
17 'בנות בתים' (נדה ל"ב), תקור תחבו
18 חומר חוהרה לטומאה קלה, לומר לך
19 דאינו מטמא אלא אוכלין ומשקין, ומעיקרא
20 כי אבותיה, וכי הוה ספק דתריך דעליון
21 של זב הוא, שפיריזי - שהגדיל הורחב
22 מרחו, בטומאה למפרעי מפקדה לקפדה,
23 אידי דתנא מעט לעת ספקמט על די
24 מפקדה לקפדה - דאיצטריך למיניה,
25 ספקיה ליה: עמ' סילוק ידה ראתה באחד
26 בשבה, תנא נמי כו'. מאי טמא דרבנן -
27 מנא היא שיעורא דמעט לעת, דלשבת
28 מפקדה לקפדה הדלל נזחא, דשבת עם
29 סילוק ידה ראתה, אלא מעט לעת מאי
30 שיעורא הוא? אשה מורשת בעצמה - ואם
31 איתא דעם סילוק ידה ראתה - הוה
32 מורשתא, אמ' כן - דאשה מורשתא, תתא רת'
33 שעתה - ואפילו מעט לעת אמאי טמא
34 למפרעי, הכמים תקנו לך זכו' - מתניתין
35 (א"א, כ"א), פשיטא ויהי צריכה להיות
36 בודקת כו', שחרית - להכשיר טהרות של
37 לילה, להציא מבבל ספק טומאה, שאם
38 תמצא טהרה - תרע עלה ראתה בלילה.
39 להשכחמנא ערבית טמאה - יצאו אלו
40 מספק, וזו - שבדיקה כעשו ומצאה טמאה,
41 חרזי ימים רבים שלא בדיקה, הפסידה עונה
42 של היום שנתשקע כזן בענות אזת
43 הפסידה, מאי עונה - הרי שתי עונות הן,
44 היום והלילה, דהיינו מעט לעת. כגון אם
45 מצאה ערבית טמאה - הפסידה כל טהרות
46 של יום של אמש, ומשני עונת יחידה -
47 הפסידה משום קנס, שריה הפסידה טהרות
48 של אמש משום קנס, אבל טהרות של יום -
49 לא קנס הוא, ומי דאי נמי בדיקה שחרית
50 ומצאתה טהרה, וערבית ומצאתה טמאה -
51 הפסידה טהרות של יום, וזו דהיינו 'מפקדה'
52 למפרעי, מנעמט על די מעט לעת, שלש
53 עונות - כגון אם לא בדיקה ימים רבים,
54 ובדיקה בצריחים - דטמנין לא מעט לעת,
55 דמפרעי להו שלש עונות, היום, אמש, ואתמול
56 לרביה דע צורחים, והשתא קנסין להי שתי
57 עונות, ורבנן, דהיא הוא דקנסו, ותו לא, ומשני

21 ומעט לעת - אלא: מעט לעת
22 ממועט על די מעט לעת, ומפקדה לקפדה -
23 ממועט על די מעט לעת, ומפקדה לקפדה
24 ממועט על די מעט לעת, ומפקדה לקפדה
25 ממועט על די מעט לעת, ומפקדה לקפדה
26 ממועט על די מעט לעת, ומפקדה לקפדה
27 ממועט על די מעט לעת, ומפקדה לקפדה
28 ממועט על די מעט לעת, ומפקדה לקפדה
29 ממועט על די מעט לעת, ומפקדה לקפדה
30 ממועט על די מעט לעת, ומפקדה לקפדה
31 ממועט על די מעט לעת, ומפקדה לקפדה
32 ממועט על די מעט לעת, ומפקדה לקפדה
33 ממועט על די מעט לעת, ומפקדה לקפדה
34 ממועט על די מעט לעת, ומפקדה לקפדה
35 ממועט על די מעט לעת, ומפקדה לקפדה
36 ממועט על די מעט לעת, ומפקדה לקפדה
37 ממועט על די מעט לעת, ומפקדה לקפדה
38 ממועט על די מעט לעת, ומפקדה לקפדה
39 ממועט על די מעט לעת, ומפקדה לקפדה
40 ממועט על די מעט לעת, ומפקדה לקפדה
41 ממועט על די מעט לעת, ומפקדה לקפדה
42 ממועט על די מעט לעת, ומפקדה לקפדה
43 ממועט על די מעט לעת, ומפקדה לקפדה
44 ממועט על די מעט לעת, ומפקדה לקפדה
45 ממועט על די מעט לעת, ומפקדה לקפדה
46 ממועט על די מעט לעת, ומפקדה לקפדה
47 ממועט על די מעט לעת, ומפקדה לקפדה
48 ממועט על די מעט לעת, ומפקדה לקפדה
49 ממועט על די מעט לעת, ומפקדה לקפדה
50 ממועט על די מעט לעת, ומפקדה לקפדה
51 ממועט על די מעט לעת, ומפקדה לקפדה
52 ממועט על די מעט לעת, ומפקדה לקפדה
53 ממועט על די מעט לעת, ומפקדה לקפדה
54 ממועט על די מעט לעת, ומפקדה לקפדה
55 ממועט על די מעט לעת, ומפקדה לקפדה
56 ממועט על די מעט לעת, ומפקדה לקפדה
57 ממועט על די מעט לעת, ומפקדה לקפדה
58 ממועט על די מעט לעת, ומפקדה לקפדה
59 ממועט על די מעט לעת, ומפקדה לקפדה
60 ממועט על די מעט לעת, ומפקדה לקפדה
61 ממועט על די מעט לעת, ומפקדה לקפדה
62 ממועט על די מעט לעת, ומפקדה לקפדה
63 ממועט על די מעט לעת, ומפקדה לקפדה
64 ממועט על די מעט לעת, ומפקדה לקפדה
65 ממועט על די מעט לעת, ומפקדה לקפדה

61 אשה מורשת בעצמה, אמר ליה אביי:
62 כן, הלא היה שעתה? ורבה: 'להרודי' לאביי הוא דכע, אלא מאי מטייהו דרבנן? - כי הוה
63 דאמר רב הדיה, אמר שמואל: הקמים תקנו להן לבנות ישראל שיהיו בודקות עצמן שחרית
64 וערבית, שחרית - להכשיר קהרות של לילה, וערבית - להכשיר קהרות של יום, וזו הואיל
65 ולא בדיקה - הפסידה עונה, מאי 'עונה'? - עונה יחידה, אמר ליה רב פפא לרבה: והא ומנין
66 משבתה? הן שלש עונות במעט לעת! - השוו הקמים מדותיהן, שלא תהלוך במעט לעת.
67 ואביעית אימא: שלא יהא חוטא נשבר, מאי בינייהו? - אימא בינייהו: דאתניסה ולא בדיקה.
68 'כל אשה שיש לה רסת' (ובי'). לימא מתניתין רבי דוסא היא ולא רבנן, דתניא, רבי אליעזר
69 אומר: ארבע נשים דיין שעתה, בתולה, מעוברת, מניקה, וזקנה, רבי דוסא אומר: כל אשה שיש
70 לה רסת - דיה שעתה! אפילו תימא רבנן, עד כאן לא פליגי רבנן עליה דרבי דוסא - אלא
71 שלא בשעת וסקתה, אכל בשעת וסקתה, מרדו ליה, ומתניתין בישעת וסקתה - ודברי הכל מכלל
72 דרבי דוסא - אפילו בשעת וסקתה אמו. מאן תנא ליה דתנו רבנן: אשה שיש לה רסת
73 בתפסה קמא למפרעי, שאם תירא ששלא בשעת וסקתה - ממסאמה מעט לעת, נמיא רבנן היא
74 ולא רבי דוסא? - אפילו תימא רבי דוסא, עד כאן לא פליגי רבי דוסא עליוהו דרבנן - אלא
75 בשעת וסקתה, אכל שלא בשעת וסקתה - מודי להו, ומתניתין - בשעת וסקתה, ורבי דוסא היא,
וביריאתא

1 **מסביע** ליה לועירי - תימה דמתנתיהן לא שמענן לטמא ארם וגבירי: **מבדי** מטה
 2 אין בו דעת לישראל - מטהרות לא פריך, דכיון שעסקין בהן - מיקרי שפיר
 3 יש בו דעת לישראל, דפירש הקטנס. **בשבתותיה** נושאות אותה במטה -
 4 שמע דעתה. ופשיטא דכין דברותיה נושאות אותה במטה - דמקרי מטה "דבר שרש"
 5 בו דעת לישראל. ותימה למה צריך בן אשר

6 דבסוף פרק קמא פסחים (ט"א) קאמר: ועל
 7 החוט שנמצא בבשר - שחסיקן הדיין
 8 טורחיה ונזכר בלחוט טמא מן - ותורתו -
 9 משום דעודה רשות הרבים הוא. אבל א"י היה
 10 רשות היחיד - הוא לא טמא. ופריך: אמאי הוא
 11 אין בו דעת לישראל הוא דאמר רבבי יוחנן,
 12 דאמר: ספק טומאה הבאה בבשר - כדילין
 13 עליו. והדין הוא, אמאי טמא הוא. ומה עריך
 14 לאתויי דין דרביא יוחנן, דכיון דארם תופס את
 15 הסבך - חושב "דבר שיש בו דעת לישראל"
 16 אפילו בלא רבי יוחנן, כדמשמע הבאי יש
 17 לומר דהבא איתיה שפי "דבר שיש בו דעת
 18 לישראל" בשבתותיה נושאות אותה במטה.
 19 משום דנהי נדה המטמאה יש בה דעת לישראל.
 20 א"י נמי: משום שגם הכותיה הנשואה, גם הם
 21 טמאות במטא הנדה. אבל התם, אין הארם
 22 טמא. אלמא ספק שבע במחט. והשתא נמי
 23 את שפיר דפריך בסמוך לרבי יוחנן מדידה
 24 מתעסק בלתייה, ולא פריך נמי לועירי -
 25 משום דארם, הדין תופס הלילה. לא דמי
 26 לחברותיה שגם הן טמאות, ויש בהן דעת
 27 לישראל וא"י משום שגם הנדה המטמאה יש בה
 28 דעת לישראל. וכן נשואה הבאה בבדי ארם
 29 נשאלין עליו ואפילו בכלי המונח על פני קרקע
 30 - ואם אמרו: מאי קא משמע לן שרבי יוחנן
 31 מתניתיה (הטרות) פרק רביעי שמנה יוחנן
 32 תיעוק שנמצא עליו הדיעה כ"י. והדין
 33 נשמאין, משום דעשו לחתוק כ"יש בו דעת
 34 לישראל", אף על פי ששתיהם אהבן זה
 35 לישראל. ובמסכת טהרות פרק רביעי (שם ט"ז)
 36 תנן: טמא שפשט רגלו לבין המושקן, ספק נגע
 37 ספק לא נגע - טמא ברשות היחיד. עד תנן
 38 התם בספאי: איהו כלי מדי, ובראשו נגע
 39 משקן נטמא, והיה קלן הכבדתו. ספק נגע בו
 40 - טהור. ועמא, משום טומאת משקן
 41 אחרים לא דאורייתא, הוה ליה ספק לטמא
 42 אחרים דרבנן, כדפירש התם. את לא רבי -
 43 ספק טמא ויש לומר: דמיץ למטר שהעיסה
 44 והמשקין הדברות ארץ ארם, קא משמע לן
 45 רבי יוחנן: אפילו מנחה על גבי קרקע, או
 46 טהרות חלו בהור טומאה מנחה על גבי קרקע.
 47 היה מתעסק בטליתו - פירש טליתו טמא
 48 וטהרות בערו, ואי טליתו טהור טמא הוא
 49 בערו. כגון שרץ ואינו יודע אם נגע
 50 טומאה וטהרות לפניו, וטליתו טהור, ואינו יודע
 51 אם היה לטמא, ארזין כן טהרות. את שמענן לן, רלא היה ספק פסקא: שבט לא נגע
 52 והגלע עמא, אפילו נגע - ספק לא נגע. מהדורות. דאם נגע בשרץ - כמו בן נגע
 53 שטהרות. **ואם** אי אפשר אלם אן כן נגע טמא - ואם רואים פשיטא, כמי דאי אפשר
 54 - היא נגע ויש לומר: רלא "אי אפשר לל"י קאמר, אלם כלומר, "קרוך לדיא". ובתוספתא נמי תניא: אם אי אפשר אלם אן כן נגע - ספק טמא. מדיקאמן "ספקו טמא", נשמא
 55 רלא הוי ודאי נגע - כן מדיקאמן בן שמעון בן גמולאי: אמריתו לו "שנה", וליכא למימר דיראשא קאי, דקאמר "ספק טהור", וקאמר איהו "אמריתו לו שנה", ואת נגע - טמא.
 56 דאם, בן לאו פליגי רבנן לומר: אין שונן מגולאי, דבפיר "הואהו" (נדה ט"א) אמריתו דדוק לקול אן שנין, אבל לחמיני שונן, וכן ברש שריתת חילין (ב"ב) אמריתו: אי אמר
 57 "בר ל שלא נעתי", לאו דוקא "בר", דעודה - רשות הרבים, כדאמרנן בפסחים (ב), **ומה** כלי חרס שהוא מוקף צמיד פתיל - ואם אמרו: ויטמא, דיי במשכבתו דאהל המת,
 58 ורלא טמא ארם וגבירי. או דין ככלי חרס, דעומת "עתי, ויטמא" פסוקים יוכיחו, דטמאית מנת הטהרות - משכבתו לעל: שנהדי, ורלא אלא כללל מנג, אי משכבתו מן ויטמו
 59 ש"י פירש דרבי עידן כל חומר: מהו הלי חרס, שחורו בארץ, מאת מנת שנהדי מנת בנדו הטהרות - משכבתו תופסו, דטמאית מנת אהל המת, אינו דין שיטמא ארם
 60 לעל שנהדי כנדה עצמה? ומיזו אבתי קשה מה לכלי חרס, שכן אין לו טהרה במקוה כדפריך בפרק "כשם" (טוטה כ"ט). או, שכן טמא מאיזוהי ויש לומר: טהרות דשאר כלים
 61 יוכיחו, שאין להם טומאה ארזי. ויש טהרה במקוה, ומטאין במעת לעל שנהדי כנדה עצמה. שהם ראשונים. דחא פשיטא ליה דאפילו משכבתו נטמאין במעת לעל, כדאמר
 62 ברייתא, ועבדי כל חומר: רלא ארם וגבירי, ולא מצי למיעבד בהן כל חומר: מהו כלי חרס, שאינו טמא מנגבו כלל נטמא. ומה תוכו במעת לעל שנהדי כנדה עצמה -
 63 מנבטת, ולא כן שכן כדאמר בפרק "במהו המושקן" (חילין ע"ב). אוט מנגבו קאמרנן, מנכוחו קאמרנן. והתם פשוט הפשט.

1 **מפקדה** לפקדה - דרשורתי הוהו, דזמן מועט נכשמי משום דיה שעתה -
 2 משום דיש לה וסה. הא אם אין לה וסה, דרשמיא מעת לעת - נמי טמא, ורלא
 3 מנכשב דהו עצמה מטמא ארם ונגעו בו דטמאה חזרה לטמא בדרים שעלי,
 4 דרכיבו (ויקרא טו): "וכל אשר יגע במשכבתו יכבס בגדיו", הדין חרסין: **לפמא** ארם
 5 **לכמא** נגירי - שרואים נכמא מנמא ארם
 6 שעלי, וקא על פי שלא נגעו בדרים במטה
 7 **מכיו** דה מטה דבר שאין בו דעת לישראל
 8 **טמא** - ומעת לעת - ספק טומאה הוא, אבל
 9 שאין בו דעת לישראל כ"י. דרשמיא אטהרות
 10 בלא מטה - ניוא, דכיון דהיא עסקה בהן
 11 ואוחזין בידה, הוה ליה כידה, ורלא יש בה
 12 דעת לישראל. אלמא מטה, הוה דעת גבי קרקע
 13 מנחת, ורלא ביה הוא, וספקו טהור. דכל
 14 ספק טומאה לטמא, מוטעה מגיזין לא
 15 וטוטה יש בה דעת לישראל, כשברבותיה
 16 נושאות אותה בפסא - באותו מעת לעת,
 17 דהיא ליה דין מטה ביה וברבותיה יש בה
 18 דעת לישראל, ולכך נטמאה. **הבאה בבדי ארם**
 19 - כגון זו, דטומאה על ידה באה. וכגון נושא
 20 שרץ בידה, ספק נגע בכלי המונח על גבי
 21 קרקע ספק לא נגע. ואף על פי שארם, לא
 22 היה ספק בכלי המוטמא. והאיל הטומאה
 23 באה על ידי ארם, ספק נגעה הטומאה בכלי
 24 ספק לא נגעה - חשבינן עליו כמו שיש בה
 25 דעת לישראל, וברשות היחיד ספקו טמא.
 26 **נשאלין** - כלומר, טמא. כמי שיש בו דעת
 27 לישראל - וכי אמריתו דבר שאין בו דעת
 28 לישראל - ספק טהור, כגון שרץ המוטל
 29 אצל כלי על גבי קרקע ספק נגע ספק לא נגע.
 30 היה מתעסק בטליתו וטהרות בגדו - והוא
 31 היה טמא. ספק טמא טהרות בטלית
 32 וטהרות על כתפו, ספק לא נגע. אי נטמא
 33 בערו, כגון שרץ, והוא טהור. ספק נטמא
 34 טליתו, ספק לא נטמא. **טהור** - כמי שיש בו
 35 דעת, דאפילו ברשות היחיד, משום דהיי
 36 דבר שאין בו דעת לישראל, ואף על גב דבאה
 37 בידו ארם, והאיל הטהרות מנחת על גבי
 38 קרקע אין אוחזין בידה, אין נשאלין עליו.
 39 **שנה** - פסם אחרים, אם יגע בשעור - בידעו
 40 עונדו בחתלה, אין שניין - שמא נגעו
 41 ונשאל לכן לא נגע, אי וזולת, נכמא על
 42 שנגענה בו נדה, שאינו טמא ארם, שרתי
 43 ראשון הוא, ואינו טמא ארם אלא אם
 44 הוטמאה. **אף משכבתו לא מטמא ארם** -
 45 וקשיא לועירי, דאמר: משכבתו ומוטבה
 46 מטמא ארם אף לטמא בדרים. כלי חרס -
 47 ניצול באהל המת, דרכיבו (מבדור ט"ז) "וכל
 48 בלי פתוח אשר אין צמיד פתיל עליו טמא"
 49 **הא** שן צמיד פתיל עליו - טהור. **אינו ניצול**
 50 - אם חסית בתוך מעת לעת - טמא כאילו
 51 **הסתתה** לאור אריתה, כדתיבא בבבביתא לקמן. **אינו דין שאין ניצולין במעת לעת**
 52 - שטימאנו במשכב נדה עצמה. ארם וגבירי שעלי.
 53 **כמנע**

53 **כמנע**
 54 **הוא** ודאי נגע - כן מדיקאמן בן שמעון בן גמולאי: אמריתו לו "שנה", וליכא למימר דיראשא קאי, דקאמר "ספק טהור", וקאמר איהו "אמריתו לו שנה", ואת נגע - טמא.
 55 דאם, בן לאו פליגי רבנן לומר: אין שונן מגולאי, דבפיר "הואהו" (נדה ט"א) אמריתו דדוק לקול אן שנין, אבל לחמיני שונן, וכן ברש שריתת חילין (ב"ב) אמריתו: אי אמר
 56 "בר ל שלא נעתי", לאו דוקא "בר", דעודה - רשות הרבים, כדאמרנן בפסחים (ב), **ומה** כלי חרס שהוא מוקף צמיד פתיל - ואם אמרו: ויטמא, דיי במשכבתו דאהל המת,
 57 ורלא טמא ארם וגבירי. או דין ככלי חרס, דעומת "עתי, ויטמא" פסוקים יוכיחו, דטמאית מנת הטהרות - משכבתו לעל: שנהדי, ורלא אלא כללל מנג, אי משכבתו מן ויטמו
 58 ש"י פירש דרבי עידן כל חומר: מהו הלי חרס, שחורו בארץ, מאת מנת שנהדי מנת בנדו הטהרות - משכבתו תופסו, דטמאית מנת אהל המת, אינו דין שיטמא ארם
 59 לעל שנהדי כנדה עצמה? ומיזו אבתי קשה מה לכלי חרס, שכן אין לו טהרה במקוה כדפריך בפרק "כשם" (טוטה כ"ט). או, שכן טמא מאיזוהי ויש לומר: טהרות דשאר כלים
 60 יוכיחו, שאין להם טומאה ארזי. ויש טהרה במקוה, ומטאין במעת לעל שנהדי כנדה עצמה. שהם ראשונים. דחא פשיטא ליה דאפילו משכבתו נטמאין במעת לעל, כדאמר
 61 ברייתא, ועבדי כל חומר: רלא ארם וגבירי, ולא מצי למיעבד בהן כל חומר: מהו כלי חרס, שאינו טמא מנגבו כלל נטמא. ומה תוכו במעת לעל שנהדי כנדה עצמה -
 62 מנבטת, ולא כן שכן כדאמר בפרק "במהו המושקן" (חילין ע"ב). אוט מנגבו קאמרנן, מנכוחו קאמרנן. והתם פשוט הפשט.
 63 **[הכי]** חרסין וניצולין באהל המת כ"י - וקשה: הא דאינו ניצול במעת לעת היינו בחיסת. דחשיב כאילו נגע בחומר, דמירמיא ודמע אתי. ובמגע אהל המת, נמי טמא, דכך
 64 לומר (מבפריך "רבי עקיבא") דקאמר: מהו פסן קטנים, שטהורים בוב - טמא באהל המת. פסן, שטמא בוב - אינו דין שיטמא אהל המת וינא: כלי חרס מוקף צמיד
 65 פתיל יוכיח אלא כדפירשתי, ויש לומר: דהתם בעל חומר מנדרים. והשתא אין לומר מוקף צמיד פתיל, ורלא ביה חומר מן המדרים.
 66 **אניה**

נדה. פרק ראשון - שמאי דף ו עמוד א - מתוך מהדורת 'אבן ישראל - (שטיינזולץ)' תוספות

1 ואינת מונה אלא משעה שראתה - חימה: פשיטא. כיון דמקלקלת למינה משעת
 2 כיבוס, ואינה יודעת מתי ראתה, אם כן לא תוכל לספור שבעה ימים ולטבול,
 3 אלא מיום מציאת הבתים: ויש לומר: דמיירי שראתה יום אחד או שני ימים אחד
 4 מציאת הבתם, וקא משמע לך: דאינה מונה מציאת הבתם, אלא מיום שראתה.
 5 דאימיה לאו מנופח אלא מציאת מלעמלא.
 6 [ואי] ממתנייתא היה אמרנו או אדם או
 7 בגדים - הקשה השה: היכי מצי
 8 לממר 'אי אדם או בגדים', ויהי מצי
 9 דקניי, אבימי קתני: משכבה ומושבא כמנוגה.
 10 והשתא מנוג לא משמא, לא אדם ולא
 11 בגדים. ואי כנוג עמיה, משמא אדם
 12 ובגדים. גילויין.

13 אכל היבא דליכא דררא דטומאה לא קתני
 14 - ואם תאמר: ליתני ליה במעלת
 15 אחרונה, תמריקת דהם (תנינא באב), חשב
 16 קמייתא, אית להו דררא דטומאה דאורייתא
 17 איתנהו בין בקדש ובין בחולין שנעשו על
 18 שרת קדש, בתרייתא, דלית להו דררא
 19 דטומאה דאורייתא - איתנהו בקדש כי
 20 פירוש 'אית להו דררא דטומאה
 21 דאורייתא': כלומר, שייכי בטומאה גוהנת
 22 בחולין דאורייתא. אבל בתרייתא - אלא
 23 שייכי בלל בטומאה דאורייתא גוהנת
 24 בחולין. אבל אין לפרשי: דריישא קתני טומאה
 25 דאורייתא, וסיפא טומאה דרבנן - דהא קתני
 26 בקמייתא 'בגרי אובלי תרומה מדרס לאובלי'
 27 דקדש, דהוי דרבנן. ובתרייתא ימי קתני
 28 צורף, ורביעי בקדש, דהוי דאורייתא. ויש
 29 לומר: דמעט לעת ליה דהא אפילו דררא
 30 דטומאה דרבנן, ואם תאמר: הוא מעט לעת
 31 אפילו בחולין טמא, כשנעשו על שרת
 32 הקדש, כלבא כפומין: דכלת מניה ר' שמואל
 33 שמואל רביי יצחק - בחולין שנעשו על
 34 שרת הקדש. וקתני בתרייתא איתנהו בחולין
 35 שנעשו על שרת הקדש. ויש להו דררא
 36 דטומאה טפי, כדפרישיתו ויש לומר: לפי
 37 שגילות הוא קצת שנעקר הדם לפני
 38 ארייתא, לכך גזרו רבנן אף בחולין שנעשו
 39 על שרת הקדש. ואם תאמר: אלא כי תרומה לאיכא
 40 דאמר. ונבל מקום ליה להו דררא דטומאה.
 41 משום דכבשה שסוקין בטהורה אין שם ספק
 42 טומאה, ובאן על לחניה ולפרוש מלעמלא
 43 בטהרות. שאינה יודעת מתי תראה אחריו. כן **מאי** לאו בין דקדש בין דתרומה -
 44 אלא תאמר: הוא אף פריך ממתניין דטומאה מעט לעת. ונמי: מאי לאו בין
 45 דקדש בין דתרומה? ויש לומר: דפרץ תובא, משום דנזות לפרוש אובלי ומשקין
 46 הוה ליה לפרוש וכו'. וקדוש. ואם תאמר: אמאי לא מייתי סייעתא דמריה פאי
 47 'אב סיקין' (נדה ג.ב) דטומאה עצמה וקדושם למפרעי, דמשמע: קדושם - ולא
 48 תרומה, וקשה לאלא דאמר אף לתרומה? ויש לומר: דנקט חתם קדושם - משום
 49 דרבי שמעון בן אלעזר פליג בהם אף בקדושם, **שבדקדש** עצמה שביעתי - ולא
 50 לאו בדיקה לגמרי קאמר, דבדיקה היא לחורין ולסוקין, כדאמר פרק 'כל הידי' (נדה
 51 ד.ב), ודיאם שמי שיעורו וכו'. אלא כלומר, קתני דאורייתא. והוה ענין למימר בדיקה
 52 גמט, ליתלה, דאפילו אחר זמן ויהי ספקא דאורייתא, דמויכח ליה כדתי (שם)
 53 אשם תלוי, ואפילו למאן דפטר, היינו משום דבעי חזקה משתי חתיכות, אבל
 54 ספקא דאורייתא משי ליה. אלא נדיא ליה למנעק שיעורו וסה, ולשרוף גרמי: אף
 55 ברשת הרבים. דבשעתם של פרודיו מוכיח דאין חיל בין רשות הרבים לרשות
 56 הידיו לטומאה דאתא מנפוח. אבל לאחר זמן, אף על גב דהוה פניו דאורייתא -
 57 אין שופין, כדאמר בשמעתין 'פרודיו', ולקמן בפרק 'ואשעה' (פ.ט) אמרינן: כל
 58 בעלעל באשם תלוי - שהיהו תליותו כל בעלעל בחטא - שהיהו שטמא, וטומאה
 59 ואיכא דאמר: כל בעלעל בחטא - שהיהו תליותא, אבל טמא - לא הוה
 60 בשעת

1 כנוגע עצמה - כנוגיע עצמה. כלומר, אדם הנוגע במשכבה בתוך מעט לעת, כאילו
 2 נוגע בבשר נדה עצמה, שהוא ובגדים שעליו טמאים. רמב"ם (יהקרא טו): "וכל הנוגע
 3 בה' ישמא", ותניא בתורת הנהגה: ויכל לא ידא הנוגע בה מטמא בגדים מנוגע? קל
 4 דחומר: אם משכבה - אטמא אדם לטמא בגדים, ודא עצמה - לא כל שפון אדם כן,
 5 למה נאמר 'כל הנוגע בה ישמא' - אשניו
 6 חזרו וטמאנו אדם וכל חיה. **אף משכבה** -
 7 בתוך מעט לעת. **הרואה בתם משמא**
 8 **למפרעי** - כל שעת כביבוס של הלוקה ה'
 9 שבכסה קודם לבישה זו. וכלי חרס המוקף
 10 בו" - כלומר, אפילו הוא מוקף צמיד פתיל.
 11 שאי אפשר לצינו בתוכו - משמא אותו
 12 בחיטת. שחוב הוהיה מוטאין בלי חרס
 13 בחיטת, מה שאין כן בשאר טמאין. רמב"ם
 14 (שם): "וכלי חרס אשר יגע בו חוב ישבר".
 15 ותניא בתורת הנהגה: ויכל ישמא כל בלי
 16 חרס מאחריו כנוגע נאמר כאן 'בר', ונאמר
 17 לחלן 'וכלי חרס אשר הביטו לו ישבר'. מה
 18 לחלן - נאמר, ויכל כאן - מאחריו, אם כן
 19 מה תלמוד לומר 'אשר יגע בו', והלא אפיר
 20 כלי חרס טמא בלא נגיעה. כדקיימא לן
 21 בהכל שחשק' (חולין כד.א): תובא, אף על פי
 22 שלא נגע בו, ואלא איהו מנוגע שחזא כולו?
 23 - היה אומר. הוה חסות. מקולקלת למענה -
 24 אבדה פתח דנותרה. שאילו היהו יודעת יום
 25 ארייתא, אשיתא, אלא תראה אלא
 26 שבעה - שומרת יום כנגד יום, ואם תראה
 27 שליש - אתה תובא. אבל בעשה שאינה
 28 יודעת ליה ארייתא - אנתה יודעת איתנה אף
 29 בתוך אשר עשו יום שש נדה לגדה, והוי
 30 היא טמאה. ואינה מקולקלת למענה - דהא
 31 דאי מהשתא איהו פתח דנותרה, וליום שמיני
 32 ארייתא תתירו לא עשו יום שש נדה
 33 לגדה. ורבנן לא גזרו מעט לעת אלא
 34 לטהרות, אבל גבי בתמים לא דיענין איתם
 35 נפק מניה. ואינה מונה שבעה ימים כנוג
 36 טבילה אלא משעה שראתה. וכן כבשת, לסוף
 37 שבעה ימים טובלת וטהרה. אלא פתח
 38 דנותרה, ליער טומא ומתחילין יום זביה -
 39 אבדה ער שחשב שבעה נקיים, כדבניא
 40 בערבין (תנא). **ורבא** - דרשנא ליה בכלי
 41 חרס לעיל, וגמר משכבות מבלי חרס, מאי
 42 שנא דפשיטא ליה בכלי חרס טפי מנוגע?
 43 **אי שמיעי ליה הא מתנייתא** - דקתני 'כלי חרס', לימא מתנייתא, ולפישט מניה
 44 משכבת להדיא. **ואי לא שמיעי ליה מתנייתא** קל וחומר: מנא ליה - מבלי חרס, הא
 45 כלי חרס אבתי לא קאמר ליה **אי מתנייתא** - **אי מתנייתא** - ל'ישכבת': דקתני:
 46 לטמא אדם או בגדים. **אבל ארס ובגדים** - שהאדם יושב בגדיו שלל נגע
 47 במשכבת, אימא לא - אף כשנעמן לן קל וחומר מכלי חרס. ודיכי קאמר: ומה ליה
 48 חרס שניצול אבתי אלא הוה - אינו ניצול בעצת לעת שנגדה מלטמא בחיטת, כאילו
 49 ניט מנהר עצמה. משכבת, שאינה נגעית בכל אכל הנת - אינו זן שאן נגעלן
 50 במעט לעת שנגדה מלטמא כמשכב נדה גמורה גבי **מפלות** - בפרק 'חומר'
 51 קדוש' (הנהגה כ.ב). **מעט לעת** - ליכא דררא טומאה, דלשעת הוא חזוא,
 52 אלא שיהי בעצמה הוא. **מה חיל מטמא** - הינו בתרייתא, ודישית לא דקדש
 53 כגון: שמן דמנחות ויין דנסכים. **אף בשעת עברתו** - מתניין הוא (נדה א.א):
 54 אף בשעה שהי סתמלקות ומסימנות לאכול תרומה, זריכות לברוק. לתקן שירים
 55 **שנפיהו** - שנעשה בהם. ומנהיג להו קרן בדיקה, שאם תמצא עכשיו טהורה,
 56 לכשבדיקה עברית משפטה ותמצא טמאה - לא תמצא למפרע אלא ער שעת
 57 בדיקה. ולא תרא תרומה בכלל טומאה דמפרע, שהרי בדיקה לאחר העברתה
 58 אלמא, טומאה מפרע לתרומה נמו גזרו. לתקן - דומיא ד'הלשערי' דאמר לעיל:
 59 שרת - להשערי שרתות של בליבו בו, ומשערי בו **הוא טמא** וכו'. לטא דררי
 60 יהודה, שדיקה זו באה לשרוף שירים שבידיה, אם תמצא טמאה - תשרפם, ובגון
 61 שדיקה עצמה לאירי כדבניה לחרוה. **כשעור וסת** - מדין מוקף תנועה בדיקה,
 62 ומצריק ליה רבי יודאן בדיקה לתרומה כשעור וסת. וי' היכי דרבי יוחנן בדיקה
 63 מיתקנה וקיימא, ודאי טומאה מפרע לא גזרו בהו כן. **ל'שעור' וסת** - מפרש בפרק שני (נדה ד.ב), משל לשעמו לך שיעורו בעד דמשקין. ביצאת משעמו ונשג הער,
 64 ולשן 'וסת היינו מדין. מןשה ועשה יבי כירי' אליעזר - באשה ילדה שעברו עליה שלש עונות של שלשים יום שלא ראתה, ואמר רבי אליעזר במתניין (נדה ז.ב).
 65 כל אשה שעברו עליה שלש עונות - היה שעתה. ופליגי רבנן עליה, דיהו דאן היה שעתה אלא שעברו עליה שלש עונות חזקה סמוך לזקנתה. **לאחר שנוכר** -
 66 שלא יפה עשה.

1 בשעת הדיק - פירש רשי' בשני בצורת. ולא דק, דבפרקין ג' (נדב ט.א) אמר
2 אדפלו רבנן מרוד בשני בצורת. ויש לומר: דהאי 'בשעת הדיק' היינו אדם
3 שנגע במעט לעת שבגדו. ועשה מעט טהרות לפני ראייתה, ואחר הוראתו ספק
4 בטהרות הרבה. ולא דמי לשני בצורת, כיון דמקום של אהה שעת הדיק,
5 ואפשי תורתו על ידי הוראת ענות. ועוד

6 ש לומר: 'בשעת הדיק' - שהטואל הדיק לה. 1
7 והיו טורח גדול לדרוך אחריו, דבמא דפיק 2
8 'אף על פי' (מבית ט.א) דאמר אבתייהו
9 תלתא מילי בחלא, ולא ארדיכי. 3

10 **דאפשינו** בלישוייה אף על גב דאין 4
11 הלום קדוש אף על גב דאין 5
12 פניו בתור, ונחשו עליו הובח (מנחות ע"ג.) 6
13 מכל מקום קדוש לה 'תרומה' - לפי שידור 7
14 אותה לתוך בית שם תרומה לאחר אפיה 8
15 ושחטת תובת הוזהב מופרשת בלישוייה. 9
16 ולא לאחר אפיה. משום דברעה עסה יבול 10
17 לשפוחה עבות גאור. ונראה קדושתו (הפח) 11
18 איבד עלייהו, אפיה לשפוחה כחלת אחרת. 12

19 כדמשמע סוף פרק קמא גדרים (י"ב.א) 11
20 'כחלת ארון וכו' ותכרומה' - מותרין. 12
21 ודיק: הא 'תכרומה לחמי תודה' - אסור 13
22 ומוקד. דאפשינו בלישוייה. ומלמסא כדב 14
23 שהתפס כלחמו תודה. משמע דאיכא עליה 15
24 קדושת דפת פרישה עיסה. **בשפוחה** על 16
25 רב גמליא - בעודה עירוש בשמואל בן אמר 17
26 רדיינו רב גמליאל הוקו, דאמרין בשילדו 18
27 פרק קמא דשבת (ט"א.) הילל שפוחה 19
28 גמליאל שמוען, נהגו שנתאון עליו הבית 20
29 נאח שנה. ומיהו אין גימולת להכיר סתם 21
30 רבן גמליאל, אלא רבן גמליאל הוקו. וכול 22

31 לדיות שדור רב גמליאל יבנהו, תכירי של 23
32 רבי אליעזר רבי יוחנסי **גולף** כל ספק 24
33 טומאה עד שלא גלגלה - פירוש: גולד לה 25
34 ספק טומאה. הנהנת אן בחולין, קדם לגול 26
35 - וכל גירום לה טומאה אית. ויאן 27
36 לאסור משום 'משמרת התרומה', וקודם 28
37 לגולל אבתי לבי פתיכא ביה חלה. כמו 29
38 המפירש חלוני קנה - דלא עשה ולא כלום. 30
39 והפסד פתו נמי ליכא - כיון גירול כל ספק 31
40 טומאה רבב משגלגלה. 'ועשה שמרת' - 32

41 פירוש: אם לאחר לגולל גולד לה ספק 33
42 טומאה, ולא שיק בחולין אכל בחלה - 34
43 תעשה בטהרה. אף על גב דחלתה תלידה, 35
44 וליכא הפסד כון - אסור לגרס לה טומאה 36
45 משום 'משמרת התרומה'. והוא הדין אפילו 37
46 גולד לה ספק טומאה רשיבא אן בחולין. 38
47 אסור לגרס טומאה. אלא דמפיש 39
48 בברייתא: איכא ספק אמרו, בספק הזה, 40
49 דאפילו ספק טומאה רבב שיכא בחולין - 41
50 חלתה תלידה. ואשמועינן: חולין הטובלין 42
51 לחלה - בחלה דמו. אבל אין לפרש: דרשא 43
52 נמי, שנגולד לה ספק טומאה עד שלא גלגלה, 44
53 איירי נמי בספק חלה, רדיינו בטומאה דלא 45
54 שיכא בחולין, ואף על גב דעריין טהרה 46
55 מוגדה היא - תעשה בטומאה אריה. 47
56 וקודם לגולל, אבתי לא איקרי 'משגלגלה 48
57 לחלה', ולא אסור משום 'משמרת התרומה'. 49
58 והפסד כון נמי ליכא, שפירש עליה ממוקם 50

59 אתר. רב נראה דיקרי 'ספק טומאה' קודם לגולל, 51
60 פירוטיו בטומאה. ויש פירוש שפרש רשי' בהם: משום דאסור לגרס טומאה לתרומה, משום 'משמרת התרומה'. והשתא, הלא אין קבע למעשה, אלא עד שיקפה, או עד 61
62 שישלה. והבא אמר: עד שלא גלגלה - תעשה בטומאה רבב דהתם, אם שישלה - חזי תרומה, כמו דחקרינו בפרקין, אבל הבא, 63
64 אם הפירש אילו קודם לגולל, הוי כמו הפירש חלוני קנה, דאמר ביה מרש' מוקדש (קדושין מ"ג.) דלא עשה ולא כלום. ולכך לא מקריא 'משגלגלה' (ועל פירוש הקמטרס 65
66 קשה: דבתיבסא דחלוני טמיה רב וכו' 'זבן פירוה' עד שלא נגמרה מלאכה - ועיש בטהרה. וליקין.) אי נמי: שי לפירש דהתם נמי, 67
68 לא אסור משום 'משמרת התרומה' בפירוש רשי', כיון דאבתי לא הוקבע לתרום. אלא משום הפסד כון אסר לה. אבל כבא, רבב לה ספק, וליכא הפסד 69
70

1 בשעת הדיק - שני בצורת, ולא רצה להפסיד טהרות. אלא רבים פליגי עליה 1
2 - ובטלן דברי הידיה, והתחיל להתורשו, ואמר 'כיר הוא'. קדש בימי רבי מי 2
3 תוח - כמה שנים היה אתר החורבן, בסוף התנאים. חב"א מרבין כגלילא - תיבנים 4
4 שבגליל מטוהרים ימים לנסכים, ושמן נלמחהו, שמא יבנה בית המקדש בימיהם 5
5 ולעולם קדוש יהו. כן כפ משעתי בימיהם. 6

7 **בשעת הדיק**, והיוני בה: מאי 'לאחר שגנפו'? אילמא 1
8 **לאחר שגנפו דאין הלכה רבבי אליעזר אלא רבנן**, 2
9 **בשעת הדיק** היכי עבדי כותיה? אלא - (לאו) **דלא** 3
10 **איתרם הלכתא לא קמו ולא קמו**, וכיון שגנפו - 4
11 **דלאו יהודי פליגי עליה אלא רבים פליגי עליה**, אמר 5
12 **"כדי הוא רבי אליעזר לסמוך עליו בשעת הדיק"**. 6

13 **אי איתרם בשלמא לתרומה** - היינו דהואי תרומה 7
14 **בזבי רבי**, אלא אי איתרם לקדש - קדש בזבי רבי מי 8
15 **הוא? - כדעויאל, דאמר עולא: תכריאי מרבין בגלילא**, 9
16 **הכא נמי בימי רבי**. תא שמע: **מעשה בשפוחה** של 10
17 **רבן גמליאל שהיתה אופה כפרות של תרומה**, וזבן 11
18 **כל אתר ואתר מדיה דיה במים** ובדקת. **באיהוניה** 12
19 **בדקה וימצאה ממואה**, ובאת ושאלה את רבן גמליאל, 13
20 **ואמר לה: בולן ממואה אמרה לו: רבי, והלא בויקה** 14
21 **היתה לי בין כל אתר ואתר? אמר לה: אם כן,** 15
22 **היא ממואה וכולן מהורות**. קתני מיהת 'כפרות של 16
23 **תרומה?'** מאי 'תרומה?' - תרומת לחמי תודה. 17

24 **תרומת לחמי תודה בפייה מאי בעיא?** - דאפשינו 18
25 **בלישוייה**. וכי הא דאמר רב טובי רב רב כסמיא: **לחמי** 19
26 **תודה שאפאן ארבע חלות** - רצא. והיוני בה: והא 20
27 **בעינן ארבעים? למניה**. והא בעינן אפרשי תרומה 21
28 **מניהו? וכי תימא דמפריש פרוסה מכל חד וחד** 22
29 **"אתה" אמר רחמנא** - שלא יטול פרוסה! ואמרין: 23
30 **דאפשינו בלישוייה**, הכא נמי - דאפשינו בלישוייה. 24
31 **תא שמע: שוב מעשה בשפוחה של רבן גמליאל שהיתה** 25
32 **גפה תבואה של יין**, וזבן כל אתר ואתר מדיה דיה 26
33 **במים ובדקת**. **באיהוניה ביקה וימצאה ממואה**, ובאת 27
34 **ושאלה רבן גמליאל, ואמר לה: בולן ממואה אמרה** 28
35 **לו: והלא בויקה היתה לי בין כל אתר ואתר? אמר** 29
36 **לה: אם כן, היא ממואה וכולן מהורות**. אי אמרת 30
37 **בשלמא תרא דקדש והרא דתרומה היא**, היינו דהדרה 31
38 **וישיליה, אלא אי אמרת אידו ואידו דקדש, למה לה** 32
39 **למדיד ולשיליה? מעשה שקתה - בשתי שפוחות היה**. 33
40 **לשאנא אחרנא אמרי לה: אמר רב הונא מעת לעת** 34
41 **שנגבה - בטמאה בין לקדש ובין לתרומה, ממואה?** 35
42 **מולא קתני לי גפי מעלות**. אמר ליה רב תנןן: 36
43 **ותא תני תנא "לקדש אבל לא לתרומה"** קבלה מניה 37

38 שנגעשו על כהרת קדש, ולא בחולין שנגעשו על כהרת 38
39 **טומאה, עד שלא גלגלה** - תעשה בטומאה, משגלגלה - תעשה בטהרה. עד שלא גלגלה 39
40 **תעשה בטומאה**, חולין יבנהו, ומותר לגרס טומאה לחולין שבאריץ ישראל. משגלגלה 40
41 **תעשה בטהרה**, חולין הטובלין לחלה - בחלה דמו, ואסור לגרס טומאה לחלה. תנא: 41
42

43 **החלה** 42
44 **וחלתה** 43
45 **קרא: שומרה.** 44
46

47 **בשעת הדיק** - שני בצורת, ולא רצה להפסיד טהרות. אלא רבים פליגי עליה 1
48 - ובטלן דברי הידיה, והתחיל להתורשו, ואמר 'כיר הוא'. קדש בימי רבי מי 2
49 תוח - כמה שנים היה אתר החורבן, בסוף התנאים. חב"א מרבין כגלילא - תיבנים 3
50 שבגליל מטוהרים ימים לנסכים, ושמן נלמחהו, שמא יבנה בית המקדש בימיהם 4
51 ולעולם קדוש יהו. כן כפ משעתי בימיהם. 5

6 **בשעת הדיק**, והיוני בה: מאי 'לאחר שגנפו'? אילמא 1
7 **לאחר שגנפו דאין הלכה רבבי אליעזר אלא רבנן**, 2
8 **בשעת הדיק** היכי עבדי כותיה? אלא - (לאו) **דלא** 3
9 **איתרם הלכתא לא קמו ולא קמו**, וכיון שגנפו - 4
10 **דלאו יהודי פליגי עליה אלא רבים פליגי עליה**, אמר 5
11 **"כדי הוא רבי אליעזר לסמוך עליו בשעת הדיק"**. 6

12 **אי איתרם בשלמא לתרומה** - היינו דהואי תרומה 7
13 **בזבי רבי**, אלא אי איתרם לקדש - קדש בזבי רבי מי 8
14 **הוא? - כדעויאל, דאמר עולא: תכריאי מרבין בגלילא**, 9
15 **הכא נמי בימי רבי**. תא שמע: **מעשה בשפוחה** של 10
16 **רבן גמליאל שהיתה אופה כפרות של תרומה**, וזבן 11
17 **כל אתר ואתר מדיה דיה במים** ובדקת. **באיהוניה** 12
18 **בדקה וימצאה ממואה**, ובאת ושאלה את רבן גמליאל, 13
19 **ואמר לה: בולן ממואה אמרה לו: רבי, והלא בויקה** 14
20 **היתה לי בין כל אתר ואתר? אמר לה: אם כן,** 15
21 **היא ממואה וכולן מהורות**. קתני מיהת 'כפרות של 16
22 **תרומה?'** מאי 'תרומה?' - תרומת לחמי תודה. 17

23 **תרומת לחמי תודה בפייה מאי בעיא?** - דאפשינו 18
24 **בלישוייה**. וכי הא דאמר רב טובי רב רב כסמיא: **לחמי** 19
25 **תודה שאפאן ארבע חלות** - רצא. והיוני בה: והא 20
26 **בעינן ארבעים? למניה**. והא בעינן אפרשי תרומה 21
27 **מניהו? וכי תימא דמפריש פרוסה מכל חד וחד** 22
28 **"אתה" אמר רחמנא** - שלא יטול פרוסה! ואמרין: 23
29 **דאפשינו בלישוייה**, הכא נמי - דאפשינו בלישוייה. 24
30 **תא שמע: שוב מעשה בשפוחה של רבן גמליאל שהיתה** 25
31 **גפה תבואה של יין**, וזבן כל אתר ואתר מדיה דיה 26
32 **במים ובדקת**. **באיהוניה ביקה וימצאה ממואה**, ובאת 27
33 **ושאלה רבן גמליאל, ואמר לה: בולן ממואה אמרה** 28
34 **לו: והלא בויקה היתה לי בין כל אתר ואתר? אמר** 29
35 **לה: אם כן, היא ממואה וכולן מהורות**. אי אמרת 30
36 **בשלמא תרא דקדש והרא דתרומה היא**, היינו דהדרה 31
37 **וישיליה, אלא אי אמרת אידו ואידו דקדש, למה לה** 32
38 **למדיד ולשיליה? מעשה שקתה - בשתי שפוחות היה**. 33
39 **לשאנא אחרנא אמרי לה: אמר רב הונא מעת לעת** 34
40 **שנגבה - בטמאה בין לקדש ובין לתרומה, ממואה?** 35
41 **מולא קתני לי גפי מעלות**. אמר ליה רב תנןן: 36
42 **ותא תני תנא "לקדש אבל לא לתרומה"** קבלה מניה 37

38 שנגעשו על כהרת קדש, ולא בחולין שנגעשו על כהרת 38
39 **טומאה, עד שלא גלגלה** - תעשה בטומאה, משגלגלה - תעשה בטהרה. עד שלא גלגלה 39
40 **תעשה בטומאה**, חולין יבנהו, ומותר לגרס טומאה לחולין שבאריץ ישראל. משגלגלה 40
41 **תעשה בטהרה**, חולין הטובלין לחלה - בחלה דמו, ואסור לגרס טומאה לחלה. תנא: 41
42

43 **החלה** 42
44 **וחלתה** 43
45 **קרא: שומרה.** 44
46

47 **בשעת הדיק** - שני בצורת, ולא רצה להפסיד טהרות. אלא רבים פליגי עליה 1
48 - ובטלן דברי הידיה, והתחיל להתורשו, ואמר 'כיר הוא'. קדש בימי רבי מי 2
49 תוח - כמה שנים היה אתר החורבן, בסוף התנאים. חב"א מרבין כגלילא - תיבנים 3
50 שבגליל מטוהרים ימים לנסכים, ושמן נלמחהו, שמא יבנה בית המקדש בימיהם 4
51 ולעולם קדוש יהו. כן כפ משעתי בימיהם. 5

6 **בשעת הדיק**, והיוני בה: מאי 'לאחר שגנפו'? אילמא 1
7 **לאחר שגנפו דאין הלכה רבבי אליעזר אלא רבנן**, 2
8 **בשעת הדיק** היכי עבדי כותיה? אלא - (לאו) **דלא** 3
9 **איתרם הלכתא לא קמו ולא קמו**, וכיון שגנפו - 4
10 **דלאו יהודי פליגי עליה אלא רבים פליגי עליה**, אמר 5
11 **"כדי הוא רבי אליעזר לסמוך עליו בשעת הדיק"**. 6

12 **אי איתרם בשלמא לתרומה** - היינו דהואי תרומה 7
13 **בזבי רבי**, אלא אי איתרם לקדש - קדש בזבי רבי מי 8
14 **הוא? - כדעויאל, דאמר עולא: תכריאי מרבין בגלילא**, 9
15 **הכא נמי בימי רבי**. תא שמע: **מעשה בשפוחה** של 10
16 **רבן גמליאל שהיתה אופה כפרות של תרומה**, וזבן 11
17 **כל אתר ואתר מדיה דיה במים** ובדקת. **באיהוניה** 12
18 **בדקה וימצאה ממואה**, ובאת ושאלה את רבן גמליאל, 13
19 **ואמר לה: בולן ממואה אמרה לו: רבי, והלא בויקה** 14
20 **היתה לי בין כל אתר ואתר? אמר לה: אם כן,** 15
21 **היא ממואה וכולן מהורות**. קתני מיהת 'כפרות של 16
22 **תרומה?'** מאי 'תרומה?' - תרומת לחמי תודה. 17

23 **תרומת לחמי תודה בפייה מאי בעיא?** - דאפשינו 18
24 **בלישוייה**. וכי הא דאמר רב טובי רב רב כסמיא: **לחמי** 19
25 **תודה שאפאן ארבע חלות** - רצא. והיוני בה: והא 20
26 **בעינן ארבעים? למניה**. והא בעינן אפרשי תרומה 21
27 **מניהו? וכי תימא דמפריש פרוסה מכל חד וחד** 22
28 **"אתה" אמר רחמנא** - שלא יטול פרוסה! ואמרין: 23
29 **דאפשינו בלישוייה**, הכא נמי - דאפשינו בלישוייה. 24
30 **תא שמע: שוב מעשה בשפוחה של רבן גמליאל שהיתה** 25
31 **גפה תבואה של יין**, וזבן כל אתר ואתר מדיה דיה 26
32 **במים ובדקת**. **באיהוניה ביקה וימצאה ממואה**, ובאת 27
33 **ושאלה רבן גמליאל, ואמר לה: בולן ממואה אמרה** 28
34 **לו: והלא בויקה היתה לי בין כל אתר ואתר? אמר** 29
35 **לה: אם כן, היא ממואה וכולן מהורות**. אי אמרת 30
36 **בשלמא תרא דקדש והרא דתרומה היא**, היינו דהדרה 31
37 **וישיליה, אלא אי אמרת אידו ואידו דקדש, למה לה** 32
38 **למדיד ולשיליה? מעשה שקתה - בשתי שפוחות היה**. 33
39 **לשאנא אחרנא אמרי לה: אמר רב הונא מעת לעת** 34
40 **שנגבה - בטמאה בין לקדש ובין לתרומה, ממואה?** 35
41 **מולא קתני לי גפי מעלות**. אמר ליה רב תנןן: 36
42 **ותא תני תנא "לקדש אבל לא לתרומה"** קבלה מניה 37

1 בן. ועד דאפילו לא נלד לה ספק - שרי לעמאותה, ולכבד הפסד בן. דחבר הוא,
 2 וירפיש עליה ממקום אחר. אבל התם איירי בעם הארץ, שלא ירפיש ממקום אחר. ואם
 3 תאמר: דברק 'הזיקדן' (גיטין סא.א.) תנן: משאלת אשה לחברתה השתדלה על
 4 השבעתה בעת וברכה ב', אבל לא חבר וחזקה עמה. משאלת אשת חבר לעמה על
 5 הארץ נפה הפסד. ובררת וטחנת עמה. אבל
 6 משתטיל למים - לא תנע בהם. ובעי בגמרא:
 7 מאי שריא שמיא שמיא סיפא אמר אביי:
 8 ברמאי הקולו. ומשתטיל למים - הישגור -
 9 לא תנע בהם, אף קודם לישא. רבא אמר: בעם
 10 הארץ דביי מאיר, וטמאה וטהרה דרבנן.
 11 ופרקי: הוא דמתקני שמיא ומשתטיל למים/
 12 מכלל יורשט מיירי לכל הכשר, ולא אמנא
 13 וטהרה איכא ומשגן אידי ואידי בהכשר.
 14 וירשט - בטמאה חזלין, וסיפא - בטמאה
 15 תלה. ומשתטיל למים - הידני, לישא ולגולל.
 16 אלמא אוסר אביי לזנע, כי הוכשר לברו
 17 לחטון, אף קודם לגולל ולישא. אף על גב דאם
 18 הפרש קודם לישא ולגולל - לא עשה ולא
 19 כלום (יש לומר) ולדידיה נמי צריך לחזק:
 20 דהתם אוסר משום הפסד בן, ובשמעתין ליכא
 21 הפסד בן, כדפרישית. ולרבא, דשרי לגרום
 22 תמטא קודם לגולל, אף על גב דאיכא הפסד
 23 בן, צריך לחזק אהדאי דפרק רבי ישמעאל
 24 (עמוד דרה נו"א) בחזיקין ראשון דהתם אוסר,
 25 (גמרא בשבת תרומות). אבל בעיטא, קודם
 26 לגולל לא מקריא 'עבדה לחלה', כיון דאם
 27 הפרש חלה קמח - לא עשה ולא כלום. אי
 28 נמי כמו שחזק רבנו עם דהתם גיטין
 29 ליכא כי אן טמאה בעמטא, כל דהיא ר' פאן
 30 בברוך' מיירי בראי עשה פרוזתי בטמאה.
 31 ועם יש להאריך.

32 **שלא** תאמר בהובתא שנינו - פירש רש"י:
 33 כגון שני שבילים, ספק הלך בטוהר.
 34 ולברוי צריך לומר: שכמו שראוי בבת אהת,
 35 דאי הוא אחר - לו. שחוקן. וליכא פירש כי
 36 הדאי תנאי בתוספתא ודמדות (פרק א) שני שבילים, אחד טמא ואחד טוהר. הלך בחד
 37 מהם, ועשה טהרה. תלמי צבינו, ועשה טהרות - אלו ואלו מוכיחים. ופירוש מוכיחים
 38 לטמאה, אדיוה מנהגו ומעשה לישא' ומיכסי' קאמר הבא: 'אין רחוקה שנינו'.
 39 ומוכחי' טהרות' בני הבנות - פירש רש"י: רקאי אישטא בבראן. ובמשאן
 40 כבר ריאה דטמא אף לחזלין, אדא אפשר שלא יטוה את זה. אלא אישטאן קלי קאי.
 41 וכן משמע במסכת פרי (פרק ג משנת ג) דקתני התם: משאן קל - אלו חזלין בני הבנות
 42 וטמאן - לרחומה. ואזי קתני הבא: כולן טמאה בני הבנות - אבל שלא טהרה
 43 דהתם קאי. ואם תאמר: דהאי קרי ליה 'בני הבנות' לחברים האוכלין חזלין בטוהר,
 44 דברק' 'פסולי המוקדשין' (בבבא בראיתא) כן: 'ומי שברור' קאמר דהתם על פי שלשה
 45 בני הבנות, והתם אפילו בלשה היחידות בכירים ויש לומר דהאי שני מוכי' רב

הבנסת' לגרעיתא, כלומר: שאינם אוכלין תרומה. ומקפת' וקרא לה שם - דבא משמע דאפילו ביעתא קריא שם צריך דקפת. וקשה דאמר בסוטה פרק 'כשב' (לא), ובי
 אליעזר אומר: ריה סילת מן זמנא מן זמנא. אהת טמאה ואתה טוהרה - נטל שיעור הלה מעיסה שלא תרומה תלהת, ונתון פחות מבניה
 מעיסה תורה באמצע, כן שיעור חלה לעיסה טמאה, חלה ליעול מן המוקף. והתניא: 'בביצה' ומשגן ב' דקרייתא סברה חזלין הטובלין חלה, ואלו לא אתי
 בביצה, שריה ויש מטמאן לשיעור חלה. והשתא, מכל מקום ששקרא לה שם 'חלה', הידה שלישית אדא משמע דבשעת קריאת שם, חזקה קעמט שיעור חלה, שולל על בביצה.
 וחיבי שפיר 'מוקף', כיון דלפני קריאת שם הידה מוחברת' ויש לומר: דהתם מיירי כשיש הרבה מעיסה טוהרה, ולא שיעור חלה גרידא. כדקתני: שתי עיסות, אחת טוהרה ואחת
 טמאה. ודבר פרישית קתן מן הטוהר. וכן יודעת עימה אף הטמאה. ולכך, כן חזלין הטובלין חלה - לא כליל, דאם לאו הידה חזלין שיעור חלה, שולל על בביצה.
 ופירש מנהג חלה וקריא לה - אף בן כלום. וכן שרי לומר דאדא מוקף אפשר שיעור חלה, ובפרק 'כשב' דבעי רבי אליעזר גיעתא - משום דמקפד על גיעתו
 משום טמאה, אף מעיל צריך ביה. וכן משמע קצת מירושלמי, דאמר במסכת חלה פריש: שם דבר שהוא מקפד על וחבורו - אף חבית מצערפ (גראה: במקום 'בית' ורסין 'כלי').
 ואלו מקפד על תרומתו - והכלי מבזה. עישה טוהרה ושיעה טמאה, עישה אהת דברק משקפד על תרומתו. וליקשה: עישה יסוה קיים, ונגעו זה בזה - פטורין מן החלה, עי' עשיבו.
 לאו בעי נגיעה - היינו תרומתיב בחלה, אם על פחות מכושעיה. דהכי תנא במסכת חלה (פרק שני במסכת חלה) הלוישה: עישה יסוה קיים, ונגעו זה בזה - פטורין מן החלה, עי' עשיבו.
 רבי אליעזר אומר: אף הורדח נתון לסל - מן משעב ב' ביאלו בורקי' (פסחים מהם). והשתא איני שפיר, דהיינו גיעתא פחות מצריך חלה מעיסה קריאת שם, כפרק
 'כשב' (סוטה לא), ונתן בפסח לחנוכי על הפעוט (בסל), כשפרישית אתה על כולן, דהא סל מצופן לכך. ואף על גב דאמרין בפרק קמא דריעה (ט.א.) ובבבבא בפרק 'עיר כנה'
 (מא.) אפוחי תרומת חזלין אוכל חזלין, וארין כן מפרשי: אף על גב דאין מוקף למה שברא כלל, היינו מעיסה שעליושה יודי לחמה דבר מחוברת, חזלין בתרומת חצה
 חלה. וצריך עיון אי תשובה בנגיעה גיעתא גרידא, בלא צירוף חלה או נשיבה. ד'נתון פחות מכושעיה באמצע' מצינו לגמרי דהיינו עישה
 59 **והאי** טבול יום כיון דרואי לא טמאן חזלין לא גורו עליו שיעור חזלין הטובלין - ותימה: דהבא משמע דאין שום פוסל בחזלין הטובלין חלה. ובריתא נמי קתני: ובשלישי טוהר
 בחזלין, משמע דבר כשן דאין שום פוסל בחזלין שעשע על טהרת תרומה, כדאמר בסמוך, ומשמע דקילי חזלין הטובלין חלה. וברק שני חזלין (גמא) טבלין, ורשלישי
 62 נדה בחזלין שעשע על טהרת תרומה, וברק' (סוטה לא.) שהבאלין לעיל מוכח דשני עשה שלישי בחזלין הטובלין חלה, למאן דאין בחלה דמוז ויש לומר: טבלין יום כיון
 63 טע, דאין צריך קר הברש ששם. אף תרומה ובריתא בחזלין טוהר בחזלין, היינו שלישי טוהר בחזלין, כן רשלישי טוהר בחזלין חלה. וטבול יום, ולא תבנין חזלין
 64 הטובלין חלה לטמא מטבול יום, ולכך פריך מיתא טפי אישעש', אף חזלין מיתא אבל שלישי נדה בחזלין הטובלין חלה - משום דתשען נמי טמאה קלישא דוא, ומטמא אפילו
 65 משא קל, כדפרישית לעיל.
 66 **הנה** מנת לעת דרבנן - אף על גב דתשען נמי דרבנן - וטמאה מנת לעת קלי טפי, שאן עושה ספק טמאה בשעת שתיקתא בטוהרות -

1 וכלתה תלויה - כשעשע בטוהרה. משום ספק הנולד לה ראשון, באיזה ספק אמרו
 2 - כלומר: באיזה ספק הוצרכו לומר 'חלתה תלויה'. כספק חלה - בספק טמאה
 3 ונהוגת בחלה ואינה נהוגת בחזלין, כגון נשען, כדמפרש בסמוך וטוהר לכני הבנסת
 4 ואסור לתרומה. ואשמעתיך לאשמעתיך, דאף על גב דלא תנא בחזלין גרידא, הבא
 5 כיון הטובלין חלה - ונהגא בן. ספק.
 6 חלה - כלומר: מאן קאמר' שלא תאמר
 7 בהובתא שנינו - בספק טמאה מוחרת.
 8 כגון שני שבילים - אף טמא אחד טוהר,
 9 ספק הלך בטמא ספק הלך בטוהר. ודא ספקא
 10 היא דמתיא בחזלין הטובלין חלה, אבל
 11 טמאה אשמיא מוחרת - לא דהיא, אבל
 12 אישמעתיך לאשמעתיך אפילו לחזלין גרידא
 13 נמי מתיא לאוכל חזלין בטוהרה. הלכך מתיא
 14 נמי טמאה. אלא אפילו בשנינו - דהוי ספק
 15 טמאה אשמיא מוחרת, הואיל ואין לה קמח
 16 דמתיא לתרומה, מתיא נמי לחזלין הטובלין
 17 חלה. ופרקי: - משאוי, טמא - דשנא
 18 מתוך כובד הגעש נשען על הטהרה,
 19 ומצא טוהר מסיסו, או טוהר ניסט עליו,
 20 וכתיב מוכרב חוב (ויקרא טו): 'והנשא
 21 אותם', וכל שכן בו בעמנו. וכולן - אפילו
 22 משום כבד, שחזיין 'לפני מותו', וכוכלין
 23 חזקתן בטוהרה, שאין זה היסט נגור, וכל
 24 שכן שפיר דוא, ומשאין לתרומה - מדרבנן,
 25 ואפילו ספק. וחזלין הטובלין חלה בחלה
 26 דמו - דמתיא בהו ספק נשען, כחלה גמורה.
 27 וקוצא חלה חלה - שכן נטל מן קריאה שם
 28 עלה, הרי אדא בחזלין, וטבול יום דתני כשנא,
 29 ואינו עושה שלישי טוהר. ושיחיה ארצה.
 30 כל קריאה לה שם, אלא מניחתה לחלה
 31 בכפישא או באנתווא, אם כלים שאל להם
 32 בית קיבול, כגון נסאים, ואין קאמט טמאה,
 33 ואצרכה רבנן חני, משום הכרא, שלא תנע
 34 בלא שום מאור, שקראה לה שם. ובריתא
 35 אמר בפרק פרי' 'הזיקדן' (גיטין סא.א.)
 36 ובתשובת רב דאי ראייה: 'אנתווא' - נסרים,
 37 ולחזקין, ומקפת - מקרבה לכלי אצלי השיטה,
 38 המוקף' - סוחר, כמו 'מקפיקין ביצה (לבב), ובמו 'אין
 39 מקפיקין בורקי' (חזלין מו.ג.) - מן שפירסן זול, לריאה אף מדימה
 40 כן **מטמא** חזלין - כמו משא חוב. ודוא - נדה ממש. כספק - מנת לעת, ולא בחזלין
 41 **שעשע** על טהרת תרומה - וקא סלקא דעתך: הוא חזלין חזלין הטובלין חלה,
 42 דהם נמי נשען בחזלין חלה ומתברת בן. ומשגן חזלין הטובלין חלה וטוהר
 43 - מחזלין שעשע על טהרת תרומה. דהבא - שריבא בהו חלה, אבל התם -
 44 נשירווא אנתווא קבל עליו. **פתיכא** = מעורבת.

נשרים, כן משנרין הגררים ומשפן
 37 הלוהין, ומקפת - מקרבה לכלי אצלי השיטה, וקראה לה שם, שעשעה לחרום מן
 38 המוקף' - סוחר, כמו 'מקפיקין ביצה (לבב), ובמו 'אין
 39 מקפיקין בורקי' (חזלין מו.ג.) - מן שפירסן זול, לריאה אף מדימה הם בגביהין, שראי'
 40 **מטמא** חזלין - כמו משא חוב. ודוא - נדה ממש. כספק - מנת לעת, ולא בחזלין
 41 **שעשע** על טהרת תרומה - וקא סלקא דעתך: הוא חזלין חזלין הטובלין חלה,
 42 דהם נמי נשען בחזלין חלה ומתברת בן. ומשגן חזלין הטובלין חלה וטוהר
 43 - מחזלין שעשע על טהרת תרומה. דהבא - שריבא בהו חלה, אבל התם -
 44 נשירווא אנתווא קבל עליו. **פתיכא** = מעורבת.

משנה
 הבנסת' לגרעיתא, כלומר: שאינם אוכלין תרומה. ומקפת' וקרא לה שם - דבא משמע דאפילו ביעתא קריא שם צריך דקפת. וקשה דאמר בסוטה פרק 'כשב' (לא), ובי
 אליעזר אומר: ריה סילת מן זמנא מן זמנא. אהת טמאה ואתה טוהרה - נטל שיעור הלה מעיסה שלא תרומה תלהת, ונתון פחות מבניה
 מעיסה תורה באמצע, כן שיעור חלה לעיסה טמאה, חלה ליעול מן המוקף. והתניא: 'בביצה' ומשגן ב' דקרייתא סברה חזלין הטובלין חלה, ואלו לא אתי
 בביצה, שריה ויש מטמאן לשיעור חלה. והשתא, מכל מקום ששקרא לה שם 'חלה', הידה שלישית אדא משמע דבשעת קריאת שם, חזקה קעמט שיעור חלה, שולל על בביצה.
 וחיבי שפיר 'מוקף', כיון דלפני קריאת שם הידה מוחברת' ויש לומר: דהתם מיירי כשיש הרבה מעיסה טוהרה, ולא שיעור חלה גרידא. כדקתני: שתי עיסות, אחת טוהרה ואחת
 טמאה. ודבר פרישית קתן מן הטוהר. וכן יודעת עימה אף הטמאה. ולכך, כן חזלין הטובלין חלה - לא כליל, דאם לאו הידה חזלין שיעור חלה, שולל על בביצה.
 ופירש מנהג חלה וקריא לה - אף בן כלום. וכן שרי לומר דאדא מוקף אפשר שיעור חלה, ובפרק 'כשב' דבעי רבי אליעזר גיעתא - משום דמקפד על גיעתו
 משום טמאה, אף מעיל צריך ביה. וכן משמע קצת מירושלמי, דאמר במסכת חלה פריש: שם דבר שהוא מקפד על וחבורו - אף חבית מצערפ (גראה: במקום 'בית' ורסין 'כלי').
 ואלו מקפד על תרומתו - והכלי מבזה. עישה טוהרה ושיעה טמאה, עישה אהת דברק משקפד על תרומתו. וליקשה: עישה יסוה קיים, ונגעו זה בזה - פטורין מן החלה, עי' עשיבו.
 לאו בעי נגיעה - היינו תרומתיב בחלה, אם על פחות מכושעיה. דהכי תנא במסכת חלה (פרק שני במסכת חלה) הלוישה: עישה יסוה קיים, ונגעו זה בזה - פטורין מן החלה, עי' עשיבו.
 רבי אליעזר אומר: אף הורדח נתון לסל - מן משעב ב' ביאלו בורקי' (פסחים מהם). והשתא איני שפיר, דהיינו גיעתא פחות מצריך חלה מעיסה קריאת שם, כפרק
 'כשב' (סוטה לא), ונתן בפסח לחנוכי על הפעוט (בסל), כשפרישית אתה על כולן, דהא סל מצופן לכך. ואף על גב דאמרין בפרק קמא דריעה (ט.א.) ובבבבא בפרק 'עיר כנה'
 (מא.) אפוחי תרומת חזלין אוכל חזלין, וארין כן מפרשי: אף על גב דאין מוקף למה שברא כלל, היינו מעיסה שעליושה יודי לחמה דבר מחוברת, חזלין בתרומת חצה
 חלה. וצריך עיון אי תשובה בנגיעה גיעתא גרידא, בלא צירוף חלה או נשיבה. ד'נתון פחות מכושעיה באמצע' מצינו לגמרי דהיינו עישה
 59 **והאי** טבול יום כיון דרואי לא טמאן חזלין לא גורו עליו שיעור חזלין הטובלין - ותימה: דהבא משמע דאין שום פוסל בחזלין הטובלין חלה. ובריתא נמי קתני: ובשלישי טוהר
 בחזלין, משמע דבר כשן דאין שום פוסל בחזלין שעשע על טהרת תרומה, כדאמר בסמוך, ומשמע דקילי חזלין הטובלין חלה. וברק שני חזלין (גמא) טבלין, ורשלישי
 62 נדה בחזלין שעשע על טהרת תרומה, וברק' (סוטה לא.) שהבאלין לעיל מוכח דשני עשה שלישי בחזלין הטובלין חלה, למאן דאין בחלה דמוז ויש לומר: טבלין יום כיון
 63 טע, דאין צריך קר הברש ששם. אף תרומה ובריתא בחזלין טוהר בחזלין, היינו שלישי טוהר בחזלין, כן רשלישי טוהר בחזלין חלה. וטבול יום, ולא תבנין חזלין
 64 הטובלין חלה לטמא מטבול יום, ולכך פריך מיתא טפי אישעש', אף חזלין מיתא אבל שלישי נדה בחזלין הטובלין חלה - משום דתשען נמי טמאה קלישא דוא, ומטמא אפילו
 65 משא קל, כדפרישית לעיל.
 66 **הנה** מנת לעת דרבנן - אף על גב דתשען נמי דרבנן - וטמאה מנת לעת קלי טפי, שאן עושה ספק טמאה בשעת שתיקתא בטוהרות -

נדב רבי - פרק ראשון - שמאי דף פ עמוד א - מתוך מהדורת "אבן ישראל - (שטיינזלץ)" קלז תוספות

1 מלמדין את הקטנה - בפרק "בית שמאי" ביבמות: שני אחין נשואין שתי אחיות
2 תומות, אחת גדולה ואחת קטנה. מת בעלה של גדולה ומנצת זקוקה ליבם בעל
3 הקטנה, ורחוק דקתה נשואי אחותה הקטנה, ואסרתה עליה, שאין נשואי קטנה
4 כלום. ואם יגרשה לקטנה בגט - שוב אינו יכול ליבם את הגדולה, שאחות גורשתו
5 היא. אבל למלמדין את הקטנה נשואין בה.

6 ומאן ערקו נשואין הראשונים, ומתיר ליבם
7 הגדולה. הרידה ונתן לפל - כשם שהיה לש
8 וכת שוטרו פחות פחות ממשות רביעם
9 לפוטרו מן החלה. הכל מצויין - כשרודן מן
10 הניגור. מאי אולמיה דהאי - דחלה מההיא
11 ומיאן, דפסטה לה מינה, דאברהי היה בני
12 מסתברא? ואי שמינה מההיא דאברהי
13 בדשאר סדרי איבא הלכה כרבי אלעזר
14 ודשאי - מההיא דמיאן ליבא למשמע מנה
15 בדשאר סדריה איבא. דרומה משום דקאי רבי
16 אלעזר כרבי אלעזר, ואיבא למינה: משום
17 דמסייע רבי אלעזר לרבי אלעזר, משום דרבי
18 הלכה כמותו בנא. אבל משום משה לרודיה
19 - לא. מלמדיו את הקטנה - במילתא
20 אחריתי היא, בפרק "בית שמאי". ופי קאי
21 הוא אצורכי מציבני ליה - דהם דאמר
22 שמואל כבימתא הלכה כרבי אלעזר,
23 ובאין דמי הלכה כרבי אלעזר, ואברין
24 עריבא. ואי אולמיה רבי אלעזר רבי
25 רבי אלעזר לאו דהו טעמא קטור
26 מדאיצטרך לשמואל למינה בתרווייהו
27 הלכה. שפסאמינא את הקטנה - במשק
28 מוק שביטא, בגון דהו רבי אלעזר רבי
29 אלעזר, כיון דלקים מנות יבום. ושמישיב
30 אשה - שדלקי בעלה למדינת הים. ושמינה
31 מפי עד תרעו - שמיאן אותה לאתר.
32 ושנספק הלכה - כרביהיב (שמואל א'
33 "דומת איש או אשה חשור יסקל", והוא
34 הדין לכל היה ועוק, כדאוקומא בירוש שנה
35 את הפרדי' כרבי קטא טרבי.) דליף שר
36 "שורי" משבת, אלא שדבר הכותב בדוחה. כן
37 איבעים יום - והקמינה הכי - פסול, דהוה
38 ליה יום מנוח. קטנות דעלמא - דאע"כ
39 ערות כן בגו. ואמר רבי אלעזר קאי. ולא אע"כ
40 אלעזר. כיון דאמר ליה קטנת שביבא למאן
41 לפנותי כי הידאי דרבי אלעזר. מלמדיו איתן
42 למאן. ליתני נשים - שמישיב שמיש על פה
43 עד אחר. ונימא מאי נשים נשים דעלמא -
44 כי היכי דאמר "מאי קטנה" קטנות
45 דעלמא. דוקא קתני - קטנה: שמים: אשת
46 דרבי אלעזר, ואחת - דרבי אלעזר,
47 ואשה דליבא למינה. וכן נסבה לשון ידד.
48 חורד והופטר - מן כבימת חן. קתני - מין
49 איקל. און שדעה פירא אלא שדעה יורצא נשוא
50 מן. והוה פריי. יש לחן שביעית - שצריך
51 לחקירי, ואסור ליעשות חן כשותרה. ואל
52 אבריק: בעצם בעלמא נשמי. וסודיה איה
53 נהגת בעצם. כדאמרין בירושלם הגויל'
54 (סוכה מא.) - ביעור - כשכחלה ליהה מן
55 השדה. ואף על גב דיש ליה שביעית,
56 ביעור. למישרי של בית בעור, שיש שיש לו
57 שביעית לאסר בסתורה ומולוגא. ואין לו
58 ביעור. שניה כהה מתקיים בארץ כל שנה
59 חורף, קטנה כלה ליהה מן השדה. אבל כל
60 דבר שיש לו ביעור - יש לו שביעית. ואמר רבי פדת -
61 מאן תנא - דהוא קורניי יש לחן שביעית' דקטבר קטפא פירא - רבי אלעזר,
62 כדאמר לקמן, רבי אלעזר אומר: המגדלי שרקה הערלה - אסור. שביעית קטפא -
63 שביעית. רבי אלעזר אומר: - ותו לא. אלא קטפא פירא כל עבודי כותיה
64 למומאי. אוסיה רביה רביעית - להרבלה ממוצאי שבתות, ואינו כוללה בחיוב
65 הדעת. רבי אלעזר הלכה כרבי אלעזר - בכרבות ירושלמי.

1 ועל דיון כן ארבעים יום - פירש רש"י דקודם לכן הוי "יין מנוח". אף על גב דאמרין
2 ב"דמבור פירות" ובבא בתרא צ"א. יין מנוח אם הביא - כשר. כן ארבעים יום -
3 לבתחילה נמי יבא. אפילו יש הרבה מין אחר. יש לחן ביעור ולתעום ביעור - אף על
4 גב דשביעית תוספת דמיה, יש חילוק בביעור כן דמיה לעצמה. כדבבא פרק שני דשביעית.
5 רבי שמאי: אומר דמיה מביעיר עד ראש השנה,
6 אבל דן מתביעין עד הפסח.

7 **קטף** - פירש רש"י: שם העץ. וכן בברייתא
8 פרק קטא דברכות (מא.) כן בשעתן בן
9 וגילא אומר הריינו אנו אלא שרף מעצי הקטף.
10 שרף עצמו נקרא 'קטף', על שם העץ. כדאמר
11 רבא, ויש בו שביעית. ובכספא אנו דקטפי
12 הוה פירי. "ציר ולוט" שביעית (א) - מתרומה.
13 קטף ולוטא. ומה שפרש רש"י דאנו עשה
14 פירות, אלא שרף נתקף מנוח. והוה פירו - וכן
15 פירא, דמיקל ליה ביה דאנו מסבין. כבפסא
16 דפירא. ונתראה דרש"י פירש כן לשתיא בתרא.
17 גילין.

18 **ואמר** רבי פדת מאן תנא בי - ואם אמר
19 דפרק קטא דברכות (הג.) אמר ליה
20 רבי יוחנן לרבי אלעזר: אי משום בני - דין רגמא
21 דעשראה ביה, משמע דלרבי אלעזר לא הוה לו
22 גמיו ויש לו לומר: שארין כן נלד לו. או דהו
23 בניס דרבה ונתו מקטמם. ואמר ליה רבי יוחנן
24 כי ליה לנתמא. מאן תנא דאמר קטפא פירא רבי
25 אלעזר? אלא תנא: אמר רבי אלעזר, אי שביעית
26 דגאתו שוה - מאי טעמא דרבין, דאפילו עינים
27 דהוה אסירי שביעית? אלא דאנו גאתו וביעורו
28 שוה. ואין גאתו וביעורו שוה - לא אסור
29 שביעית; וכן כסרא לומר: דפדלי אי גאתו
30 וביעורו שוה אי לאו. ויש לומר: דהאי גאתו
31 וביעורו שוה, ולפי שאנו כי אלא תלחודי העץ -
32 שרין רבין, ודבטל אנו רבין. והיינו אלעזר
33 דגאתו חשיבא. והוי פירי.

34 **ואבין** אמר הלכה כרבי אלעזר בארבע - אף
35 על גב דרבי יוסי קאיתוהו. ד"בהתלח
36 קטא" (בבא קטא ק"א.) אית ליה דשביעית
37 דגתה בעינים, ואם כן לא נשן קטפא. ושמיש
38 דרבי יוסי קאי כותיה. לא חשיב ליה עד תוך.
39 דשעמא דרבי יוסי, ואמר ליה בני גאתו
40 וביעורו שוה, ולא קיימא לן כותיה. אלא אן
41 שביעית נהגת בעינים. דרבי יוסי מיה
42 דקטפא לאו פירא אנו לענין טעלה.

43 **[משום]** רקאי רבי יודיהן כן בבא כותיה - אף
44 על גב דבבביתוי בני חור בו רבי
45 יודישע וקאי כותיה, ואפילו בני לה בארבעי
46 ויש לומר: דשעא רבי יודישע עמי כרבי יוסי
47 דמערין עלת שנתו מביערת ומניקה. דפדלי
48 ארבי אלעזר. ולא הדי ביה אלא ממה שאמר
49 "אני לא נשעתי אלא בתחילה". גילין.
50 **[ומי קאי]** - הרב רבי מאיר וברטל לברכה אומר:
51 אלא פריך במניחא אגרייתא, שם הדות
52 דמנוח ביה מההיא דהודא (אגרייתא)
53 (שעט מרבותי. אבל השתא דקאמר דקאי
54 בששיתיה, משמע דלא הדי ביה. דאם לא כן
55 אבתי תקשי' יתוי ליבא, וכל פריך שפיר ימי
56 קאי". גילין.)
57 **מפני** שצריך לומר הגדלה בתוך הדעת -
58 הקשה הרב רבינו יעקב מנור"ש
59 ונכללה מכלל, דהיינו פריך פרק "חפציה השחי'
60 (ברכות כ, א.) אהא דאמר שמואל: כל השנה מתפלל "דביעור", חוץ ממוצאי שבת. מפני
61 שצריך לומר הגדלה בתוך הדעת". ופריך: ונכללה מכללו ויש לומר: דהתם פריך. משום
62 דלא שני אדם משום הגדלה ממונו. שהוא מתפלל כל השנה, וכיון שדבר הכל ששם
63 מתפלל "דביעור" אלא יכול להיות "דביעור". קאמר רבי יוחנן (וכן דמביא רבי רבלי
64 השנה אינו מתפלל "דביעור" אם קו; מוצאי יום הכיפורים. מפני שדוח הענינה, לא ישנה
65 ממונו שהוא מתפלל כל השנה, בדי שאומר הגדלה בחיוב הדעת".

1 **מלמדיו את הקטנה שתמאן בו, ואמר רבי יהודה אומר**
2 **שמואל: הלכה כרבי אלעזר! - כי אמר שמואל הלכה**
3 **כרבי אלעזר בארבעה - בסדר מטרות, אבל בשאר**
4 **סדרים - איבא טובא. והכי נמי מסתברא, דתנן, רבי**
5 **אלעזר אומר: אף הרידה ונתן לפל - הפל מצרפן**
6 **לחלה. ואמר רבי יהודה אומר שמואל: הלכה כרבי**
7 **אלעזר, שמע מינה. ומאי אולמיה דהאי מיהאי? -**
8 **משום דקאי רבי אלעזר כותיה, דתנן, רבי אלעזר אומר:**
9 **מלמדיו את הקטנה שתמאן בו. ומי קאי? והא אצורכי**
10 **מצרפינו להו, ולא דמיין להדיד! - אלא משום דקאי**
11 **רבי יהודה בן קבא כותיה, דתניא: רבי יהודה בן קבא**
12 **העיד המשנה דברים: שפמאניס את הקטנות, ושמישיבין**
13 **את האשה על פי עד אחר, ושנספק תרנגול בירושלים**
14 **על שתייה את הנפש, ועל יין בן ארבעים יום שיתנפך**
15 **על גבי המזבח, ועל תמיד של שחר שקרב בארבע**
16 **שעות. מאי "קטנות" - לאו תרבי אלעזר והו דרבי**
17 **אלעזר? - לא, מאי "קטנות" - קטנות דעלמא! - אלא,**
18 **גבי אשה נמי, מאי "נשים", ונימא קטני דעלמא! - אלא,**
19 **מדקא קתני "אשה", והכא קתני "קטנות", שמע מינה:**
20 **דוקא קתני, שמע מינה. וכן אמר רבי אלעזר: הלכה**
21 **כרבי אלעזר בארבעה. ותו ליבא? והתנן רבי אלעזר**
22 **אומר: מלמדיו את הקטנה שתמאן בו, ואמר רבי אלעזר:**
23 **הלכה כרבי אלעזר! וכי תימא: כי אמר רבי אלעזר**
24 **הלכה כרבי אלעזר בארבעה - בסדר מטרות, אבל**
25 **בשאר סדרי - איבא, ומי קאי? והתנן: הורד והפטר**
26 **והלכותם והקטני - יש לחן שביעית, ולרביהו שביעית, ויש**
27 **לחן ביעור ולרביהו ביעור. ואמר ליה פדת: מאן תנא**
28 **קטפא פירא - רבי אלעזר. ואמר רבי יודיא: הו דמדך**
29 **ומאבך שפירתי קטפא לעלמא! את אמרת מאן תנא**
30 **קטפא פירא רבי אלעזר, ואבך אמר הלכה כרבי אלעזר**
31 **בארבעה. ואם איתא, ליבא ליה: כי אמר אבא הלכה**
32 **כרבי אלעזר בארבעה - בסדר מטרות, אבל בשאר סדרי**
33 **איבא. - אלא קשיא ההיא! משום דקאי רבי אלעזר**
34 **כותיה, דתנן רבי אלעזר אומר: מלמדיו את הקטנה**
35 **שתמאן בו. ומי קאי? והא אצורכי מצרפינו להו, ולא**
36 **דמיין להדיד! - אלא משום דקאי רבי יהודה בן קבא**
37 **כותיה. ותו ליבא? והתנן, רבי עקיבא אומר: אומיה**
38 **כרבה רביעית כפני עצמה, רבי אלעזר אומר: אומיה**
39 **בהודאה. ואמר רבי אלעזר: הלכה כרבי אלעזר! - אמר**
40 **רבי אבא: ההוא - דאמר משום רבי חנינא בן גמליאל,**
41 **דתינא, רבי עקיבא אומר: אומיה כרבה רביעית כפני**
42 **עצמה, רבי חנינא בן גמליאל אומר: אומיה בהודאה.**
43 **ואם**

44 רביה דרבי אלעזר כן פדת -
45 רבי אלעזר,
46 כדאמר לקמן, רבי אלעזר אומר: המגדלי שרקה הערלה - אסור. שביעית קטפא -
47 שביעית. רבי אלעזר אומר: - ותו לא. אלא קטפא פירא כל עבודי כותיה
48 למומאי. אוסיה רביה רביעית - להרבלה ממוצאי שבתות, ואינו כוללה בחיוב
49 הדעת. רבי אלעזר הלכה כרבי אלעזר - בכרבות ירושלמי.

1
2
3
4
5
6
7
8
9
10
11
12
13
14
15
16
17
18
19
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30
31
32
33
34
35
36
37
38
39
40
41
42
43
44
45
46
47
48
49
50
51
52
53
54
55
56
57
58
59
60
61
62
63
64

קושי סמוך ללידה - משום דלא שפתה בניתים, דם הקושי מחמת הולד הוא. ואם הרמנא
טהרה - מדידה בתוך אורח עשר יום, בפרק 'בנות כותים' (נדה לז.ב). אמר רב פפי
אין, ואין ללא לידה היא. אבל ענין דיה שעתה חשיב ולד, דשעת לית דרבנן.
רב פפא אמר - אף על גב דלאו הוא הוא, אפילו היה כיה שעתה, דשעמא דעוברת
דיה שעתה - משום דרשאה ואברהי בלדי -
מחמת חולי, ולפיכך דמיא מסולקין, הלכך
ברחוק על רוח דמי ראשה ואברהי ברחיקי.
ואתו כן חזר עובת - סמוך לעוברת -
מיד, וסתות דאורייתא - אותה בדיקה
שחוריהכח לאשה להרבות בשעת טהה -
דבר תורה, הלכה לגמשה מטיני. דארוח
במונא בא, ואם בא יום וסתה, ולא בקרה -
מזוקנין לה טמאה, לקמן בפרק 'כל הדי'
(טא.א). וקא מטיא, ולא אלא בקרה ביום
וסתה, בימי עיבורה מיה. אם היתה בטמא
- מחמת פחד כרוכס או לסיטין, הכי גרסינן -
אלמא וסתות דאורייתא, וכוין דאויב
חרדה בו, הכי נמי - במעוברת, דאויב
דרמיה מסולקין - טהורה, ומטמאה סעת
לעת - לפי שהרבי הלוי אלא בהנקה
היתוק, שפי שהרס נעבר ונעשה חלב, וכוין
שמת - חזרו היום לקדמותו. ולפיכך - בין
ברניקה תלמי מילתא, אם היתה מניקה בו,
דיה שעתה - אף על פי שמת, שאין הטעם
תלוי בניתה והולד, אלא בתוך זמן לידה
אברהי מתפרקין, ודמה מסתלק, ואינו חזר
עד עשרים וארבעה חודש. הלכך לא בטע
מה, לא שאתי. וכוין דלאו הוא טמא
תלמי מילתא, אם היתה מניקה בו, שחזר
לסוף עשרים וארבעה חודש חזרו היום. נפשה
בדמה, למה לי - כיון דאמר 'הרי היא ככל
הנשים', אלמא בהניקת תלמי מילתא, כשלא
דאם מניקה לעולם דדיה שעתה מהו
השעתה וכוין די היתה אית - דם נעבר,
ואברהי מתפרקין, הויא כמת בתוך עשרים
וארבעה חודש - דיה שעתה, משום דעדיין
לא חזר דמה, והויא דמניקה נפשה שנים -
נמי דיה שעתה, אף על פי שחזרו נפשה סתת
שעריה וארבעה חודש. ונקת תניק עוברת
לדם ונעשה חלב. קא משמע לן - 'לפיכך',
דדוקא קאמר רבי יוסי. שאין טעמה תלוי
אלא בפרוק אברים, כן יונק כן שאינו יונק
- דיה שעתה עשרים וארבעה חודש, לא
פחת ליה יומר. אמר 'לפיכך' רבי טרס
לא איצטוק, דלרבי נאבי איל סילוק דמיס
תוך עשרים וארבעה חודש טפי מלאחר
עשרים וארבעה חודש. דאי שי, סילוק, אמאי
אמרנן דבת מיה תוך עשרים וארבעה חודש
מטמאה נעשה חלב? וכוין דאין סילוק - אין
חזרה. הלכך כי מניקה לעולם, על כרחך
דיה שעתה. שאי מטמא רבי מאיר -
כלומר, נאבי חלד לרבי מאיר דרז נעבר
ונעשה חלב. מהו מטמא - חלב מים. לא
אחד - ברמיזה, כלומר, יחזרו של עלים.
ורבנא אמר רבי יוחנן - כלומר, רובנא הוא
קרא מאיר עבד ליה - וכוין דרבי יוחנן בו, וינוע
נענו לא בני כבוס - דכתיב: 'ומה מי הנהד -
כיסב בניו ויחננו בני הנהד שימא עד
הערב'. ומטמא ויחנס דכתיב: 'כל הוחנס
היה גמול (פ.א). כיון שישבול ראשי נבעולין
- של אורח, וכוין שישפוק בקעתה, אפילו
אחכמה - בעמט וזה למה מיה חזרה
טהרה, ונוגע - טמא. והוא דדוקא ממני.

קושי סמוך ללידה רחמנא טהרה! - ואם האמר: דברק 'בנות כותים' (נדה לו.ב).
אמר: דמה מחמת עצמה, ולא מחמת ולד. ופיך, ויטמא: דמה מחמת עצמה,
ולא מחמת אונס? ומעני: מטמה אני כולה, כשני יש לו טהרה אחרי. כן, מה שאין כן
באונס. והשתא, וזא בלידת רוח אן טהרה? ויש לומר: דפרקי אביי בעת איתא:
דקאמר רחמנא: ולי - אלא כן איתא נוגד לומי.
ואי נמי, והואיל ואיכא לידה, דיש טהרה
אחרי. כן - איכא אלאקמיה קרא בכל ענין
לידה, אפילו בלידת רוח שאין אחריו
כן, בשפיר שאינו מרוקם, אף על גב דאין
טהרה אלא בשפיר מרוקם, גליקין.
הא לכתב חרדי לא בדיק מטמא, אלמא
וסתות דאורייתא - וכוין הגיע שעת
וסתה, ואם האברהי והלמא לעולם וסתות
וסתה, ומיירי חרדה בדיקה עצמה ומטמא
טמאה, וכוין איכא חרדה - טהרה למפרי
ולא מטמאין, אלא משעה שמטמא טמא
אולי, וזא ליכא חרדה, ובדיקה אחרי כן
ומטמא טמאה - טמאה משעת וסתה: דכתיב
אמרנן פרק 'כל הדי' (נדה טו.א) למאן
דאמר וסתות דרבנן, ובדיקה אחרי כן, ומטמא
טמאה - טמאה, טהרה - טהרה, ולמאן
דאמר וסתות דאורייתא, אפילו בדיקה
ומטמא טהור - טמא, דארוח במונא בא, (יש)
לומר: דסמיך ארישא חרדה פרק 'בנות
כותים' (נדה לו.א). וזא טמא וסתה ולא
בדיקה - טמאה, אלמא וסתות דאורייתא,
ומיירי וסתות דאורייתא, אפילו בדיקה
מוכח מחכא דסבר רבי מאיר וסתות
דאורייתא, ואיכא מנא דלא פריש חמש
ירשא כרבי מאיר, ואם כן דלמא רבי מאיר
פליג: ארישא? ויש לומר: דדייק מחזקני
מסתות דרמיס, משמע: דהייס הדיקס
בה המבוררים לכא, אלמא וסתו -
דאורייתא, דלפיכך רבי מאיר למה לי -
השתא לא בעי לשנויי ומיה דתימא ורתחי
בעי רבי מאיר, קא משמע לן 'לפיכך' בדוד
סני - דאן סברא שלא תחא מסתקת
ברמיס אלא על ידי שני דברים, אלא על ידי
דיום סלקא דיעךן שרתה מסתקת באדו
מנע דברים אן בזה או בזה. ונוגע טמא -
ואם האמר: הלא מוח עליו נמי בעי טבילה
והערב בשמי, כמא נוגעו עמי לומר: דמכל
מקום היה חרדה, שזה בא לו טמאה על ידי
הואה, וזה בא לו טהרה על ידי הואה. אי נמי
טמאה שמוק על בתנא קאמר רבא, ויכרנן
דפרק קמא דיומא (ד, א), דתימא: טהור
שנפל עליו הואה - טמאה, דברי רבי
עקיבא, ורבנא אמר: קל דחומר, על דהטמא -
טהרה, על דהטהור - לא כל כולו.
מאי מהו נשא - ואם האמר: ומנא לי
לדפוקי קרא משמטותיה: ויש לומר:
מחכא: 'הויה טהור' על דהטמא: ששמע
שהוא טהור לעולם, ואף על גב דדרשין נמי
(בבבא מצ.א): 'טהור' - מכלל שהוא טמא,
לימא על טבול עליו שיש טהור בפרה, תרתי שמע
מיה, וכוין גרסינן: אי נמי, כיון דחזר מניה
הוא, נוגע סברא הוא טהרה. (בשמיני מוחן
עליו על כן, דחוקן) אי נמי, ונוגע ותימא
דטמא - דתימא בתנא, אבל כיון דלאחות על
הטמא - לא, ויחד נוגע ביה כבוס - בפרק
'יוצא דופי' (נדה מב.ב), מפורש מה שנקשים
על זה מכלל בהמה טמאה.

1 כל שקורין לה אמא אמא בושה - ובירושלמי פריך: וכי ברעתה תליה
2 הדבר? ומשני: כל שראויה לקרותה 'אמא'.

3 ימי טומאה ימי טהרה - פירוש שרשי: שבעה ימי נדה, ושלישי ימי זבחה. אך קצת
4 דרוק דקרי לאחד - ימי טומאה, ולקמן תנן בפרק 'בנות כותים' (ה'אב):

5 כל אחד עשה ליה - בחוקת טהרה. וקרא נמי
6 קרי להו 'כלא תת נדה', ורבינא תנאל
7 גרסי, אמר רבא אמר רב תסאדא: עשה

8 ותשלש.
9 זקנה שעברו עליה שלש עונות - פירוש:

10 סמוך לקנותה, ועוד עברו עליה שלש
11 עונות - ודיה שעתה. והא דתנן (נדה זא.)

12 במה אמרו 'דיה שעתה' - בראשונה, אבל
13 בשניה - מטמאה מעת לעת, היינו כי ראתה

14 בשניה סתוף שלשים.
15 פיהתה והותרה - פירוש רשי: כגון

16 לתשעים ואחד, לתשעים ושנים,
17 ולתשעים ושלש. לאו דוקא בענין זה, דהא

18 לקמן בפרק 'זאתה' (סדא) פליגי בה רב
19 ושמואל, בראתה בחמישי עשר לחודש זה,

20 וששת עשר לחודש זה, ושבעה למאי דפריש
21 זה, אי קבעה וסת לדילוג, ומיהו למאי דפריש

22 תתם: דרוקא בראתה לדילוג לחודש, אבל
23 ראתה היום, ואחר ששה עשר יום, ואחר

24 שבעה עשר ימים - לא קבעה וסת לדילוג,
25 אחי שפיר.

קדושיא

18 שפיתתה והותרה אלא אפילו כוונה, ואיבעית אימא, והכי קאמר: ולא שפוננה אלא שפיתתה
19 והותרה, אבל כוונה - קבעה לה וסת ודיה שעתה, ומני - רבי דוסא היא. 'רבי איצטור אמר:

20 כל אשה שעברו עליה" וכו', תניא, אמר להם רבי אלעזר להכמים: מעשה ברביה אחת בהיתלו
21 שהפסיקה שלש עונות, ובא מעשה לפני חכמים ואמרו דיה שעתה. אמרו לו: אין שעת הדרק

22 ראה. מאי 'שעת הדרק'? אימא דאמרי: עיני בצורת הוה, אימא דאמרי: סתרות אפיש לעבדא,
23 וחשו רבנן להפסד דסתרות. תנו רבנן, מעשה וקשה רבי קרבי אלעזר, לאחר שגנב אמר:

24 כדי הוא רבי אלעזר לסמוך עליו בשעת הדרק. מאי 'לאחר שגנב'? אילמיא - לאחר שגנב
25 דאין הלכה קרבי אלעזר אלא פרבנו, בשעת הדרק הווי עביד כוונתיה? אלא - דלא איתמר

26 הילכתא אל כמר ולא כמר, ומאי 'לאחר שגנב' - 'לאחר שגנב דלאו יחוד פליג עליה, אלא
27 רביס פליגי עליה, אמר: כדי הוא רבי אלעזר לסמוך עליו בשעת הדרק, תנו רבנן: תנאקת

28 שלא הגיע זמנה לראות וראתה, פעם רבי ראשונה - דיה שעתה, שניה - דיה שעתה, שלישית -

29 הרי היא בכל הנשים, ומטמאה מעת לעת ומפקדה לפקדה, עברו עליה שלש עונות וראתה
30 - דיה שעתה, ועוד עברו עליה שלש עונות וראתה - דיה שעתה, ועוד עברו עליה שלש

31 עונות וראתה - הרי היא בכל הנשים, ומטמאה מעת לעת ומפקדה לפקדה. וקשהניע זמנה
32 לראות, פעם ראשונה - דיה שעתה, שניה - ממטמאה מעת לעת ומפקדה לפקדה, עברו עליה

33 שלש עונות וראתה - דיה שעתה. אמר מר: עברו עליה שלש עונות - דיה שעתה,
הדר

לראות דמים, ודמים מציין בה. ובזאת זמנא איתחוקה. אבל זו שאינה ראויה לראות צריכה שתתחוק בחוקה גמורה, וברומקמין ליה לקמן. והלכך בשתי ראיות היא חוקה, ובשלישית מטמאה מעת לעת. ובהאי ראייה איתחוקה בה לא גזרו רבנן טומאה למפרע, כי דיכי דבתולה דמתניתין

והגיע זמנה לראות, ומיתחוק כזאת ראייה, ואמרו רבנן: דיה שעתה באותה ראייה. אף זאת ומיתחוק בראייה שניה, ודיה שעתה. עד שראתה את השלישית. עברו עליה
שלש עונות - לאחר שתחוקה וראתה. דיה שעתה - כרבי אלעזר הלעזר לקמן, דאמר: כל אשה שעברו עליה שלש עונות דיה שעתה. ברוקניני ספסא אף בתגיע זמנה

והראתה, עברו עליה שלש עונות וראתה דיה שעתה, אלא רבי אלעזר היא. ועוד עברו עליה שלש עונות וראתה דיה שעתה - לקמן בעי גמרא: דאי לא עברו עליה שלשה
עונות שנית, אלא לסוף ענה חאי כשאר נשים לאי לפי שיש לנטות הדבר לשני צדדים, כדבעי לפרושי כספא. ועוד עברו עליה שלש עונות וראתה - מטמאה מעת

לעת. דאיגלאו מילתא דרוק הפסקת לאו סילוק דמים הם, אלא שניו וסת. ולא כשבויה אלא שפיתתה והותרה, כראמרנן לעיל. ואף על גב דלרבי היה חוקה תרבי זמני,
והזכחה דרשינו וסת לדילוג לאו סילוק דמים הוה, אפילו יוכי בלא מטמאנין לה כשניה מעת לעת. וכדי רבא הגיע זמנה לראות היא תפסיקה וראשונה, מחוקקין לה בחרות

לקדמותה שלא ידו עד דמים מציין בה, וצריכה שתתחוק בבתולה, ופעם ראשונה ושניה - דיה שעתה, ושלישית - מטמאה מעת לעת. הלכך ראייה הסמוכה לה לשלש
עונות קמאי - דהא ראשונה, והסמוכה לשניה - היא השניה, ושלישית - תטמא מעת לעת. ואף על גב דבהפסקת חיותה - שניו וסת הוא, ולא סילוק דמים. עד כאן.

וכשהגיע זמנה לראות פעם ראשונה דיה שעתה שניה מטמאה מעת לעת - והיינו בתולה דמתניתין, דתנן בה' במה אמרו דיה שעתה - בראייה ראשונה, אבל בשניה
- מטמאה מעת לעת. עברו עליה בו' - רבי אלעזר היא. דאמר: אפילו לידה שעברו עליה שלש עונות - דיה שעתה. אמר מר - דיה תינקה שלא הגיע זמנה לראות.

וראתה שלש פעמים, ואחר כך עברו עליה שלש עונות וראתה - דיה שעתה.

1 שראתה שלש ראות הללו בשתעם יום או
2 כיון שתשעם ואחר. אלא אפילו פחתה -

3 בגן ראשונה לתשעם ותשלש, ושניה לסוף
4 תשעים ושנים, ושלישית לתשעים ואחד. או
5 הותרה, כגון ראשונה לתשעים ואחד יום.

6 ושניה לתשעים ושנים, ושלישית לתשעים
7 ושלש - אפילו היא כשטמאה מעת לעת.
8 ולקמן פריך: מאי 'אפילו', דא דהאי הכי הוא

9 שטמאה מעת לעת, דכיון שפיתתה או
10 הותרה, במת נדה? וסת? ואין כאן, סילוק
11 דמים אין כאן אבל אמר כוונה, יש כאן וסת,
12 ודיה שעתה. אימא מביע עליה - ולא

13 כשפיתתה או הותרה בלכרי אמרו חכמים
14 שתטמא מעת לעת. אלא אפילו כוונה -
15 דאיכא למימר: כי כאן קביעת וסת. ודיה

16 שעתה - אפילו הכי מטמאה מעת לעת,
17 כרבנן דפליגי עליה דרבי ודסא. ואיבעית
18 אימא - סמי מבאן 'אפילו', ורבי דוסא היא.

19 וקביע קאמר: ולא כשבויה, דאי כוונה -
20 הוציק עליה ודיה שעתה, ראי שפיתתה
21 והותרה. בהיתלו - שם מקום. שני בצורת
22 הוה - ואיכא הפסד מרובה, חששי. לאחר

23 שגנב - שלא יפה הורדה. שניה דיה שעתה
24 - שבראייה ראשונה לא תחוקה ברמים,
25 היאיל ולא הגיע זמנה לראות, עד שתתחוק
26 כשאר חזקות. שלישית מטמאה מעת לעת

27 וכלא תנתיב לקמן, דהא מתניתין רבי אית,
28 דאמר תרבי זמני הוה חוקה. הלכך בשני
29 חזקות חזקות לריות דמים מציין בה.
30 ומשוחזקות ואילך הוה גזרו רבנן מעת לעת.

31 עברו עליה שלש עונות וראתה - סילוק
32 דמים הוא זה, ואפילו בתגיע זמנה לראות
33 איה ליה לאתי תנא דעברו עליה שלש עונות
דיה שעתה, כרוקניני ספא. ורבי אלעזר אית.

34 דאמר במתניתין: כל אשה שעברו עליה שלש
35 עונות - דיה שעתה, כדלקמן, בספרים
36 אחרים אינו. הכי גרסינן: תנו רבנן: תינקה

37 שלא הגיע זמנה לראות, וראתה פעם
38 רבי ראשונה - דיה שעתה, שניה - דיה שעתה, שלישית -
39 הרי היא בכל הנשים, ומטמאה מעת לעת ומפקדה לפקדה, עברו עליה שלש עונות וראתה
40 - דיה שעתה, ועוד עברו עליה שלש עונות וראתה - דיה שעתה, ועוד עברו עליה שלש

41 עונות וראתה - הרי היא בכל הנשים, ומטמאה מעת לעת ומפקדה לפקדה. וקשהניע זמנה
42 לראות, פעם ראשונה - דיה שעתה, שניה - ממטמאה מעת לעת ומפקדה לפקדה, עברו עליה

43 שלש עונות וראתה - דיה שעתה. אמר מר: עברו עליה שלש עונות - דיה שעתה,
הדר

לראות דמים, ודמים מציין בה. ובזאת זמנא איתחוקה. אבל זו שאינה ראויה לראות צריכה שתתחוק בחוקה גמורה, וברומקמין ליה לקמן. והלכך בשתי ראיות היא חוקה, ובשלישית מטמאה מעת לעת. ובהאי ראייה איתחוקה בה לא גזרו רבנן טומאה למפרע, כי דיכי דבתולה דמתניתין

והגיע זמנה לראות, ומיתחוק כזאת ראייה, ואמרו רבנן: דיה שעתה באותה ראייה. אף זאת ומיתחוק בראייה שניה, ודיה שעתה. עד שראתה את השלישית. עברו עליה
שלש עונות - לאחר שתחוקה וראתה. דיה שעתה - כרבי אלעזר הלעזר לקמן, דאמר: כל אשה שעברו עליה שלש עונות דיה שעתה. ברוקניני ספסא אף בתגיע זמנה

והראתה, עברו עליה שלש עונות וראתה דיה שעתה, אלא רבי אלעזר היא. ועוד עברו עליה שלש עונות וראתה דיה שעתה - לקמן בעי גמרא: דאי לא עברו עליה שלשה
עונות שנית, אלא לסוף ענה חאי כשאר נשים לאי לפי שיש לנטות הדבר לשני צדדים, כדבעי לפרושי כספא. ועוד עברו עליה שלש עונות וראתה - מטמאה מעת

לעת. דאיגלאו מילתא דרוק הפסקת לאו סילוק דמים הם, אלא שניו וסת. ולא כשבויה אלא שפיתתה והותרה, כראמרנן לעיל. ואף על גב דלרבי היה חוקה תרבי זמני,
והזכחה דרשינו וסת לדילוג לאו סילוק דמים הוה, אפילו יוכי בלא מטמאנין לה כשניה מעת לעת. וכדי רבא הגיע זמנה לראות היא תפסיקה וראשונה, מחוקקין לה בחרות

לקדמותה שלא ידו עד דמים מציין בה, וצריכה שתתחוק בבתולה, ופעם ראשונה ושניה - דיה שעתה, ושלישית - מטמאה מעת לעת. הלכך ראייה הסמוכה לה לשלש
עונות קמאי - דהא ראשונה, והסמוכה לשניה - היא השניה, ושלישית - תטמא מעת לעת. ואף על גב דבהפסקת חיותה - שניו וסת הוא, ולא סילוק דמים. עד כאן.

וכשהגיע זמנה לראות פעם ראשונה דיה שעתה שניה מטמאה מעת לעת - והיינו בתולה דמתניתין, דתנן בה' במה אמרו דיה שעתה - בראייה ראשונה, אבל בשניה
- מטמאה מעת לעת. עברו עליה בו' - רבי אלעזר היא. דאמר: אפילו לידה שעברו עליה שלש עונות - דיה שעתה. אמר מר - דיה תינקה שלא הגיע זמנה לראות.

וראתה שלש פעמים, ואחר כך עברו עליה שלש עונות וראתה - דיה שעתה.

וראתה שלש פעמים, ואחר כך עברו עליה שלש עונות וראתה - דיה שעתה.

וראתה שלש פעמים, ואחר כך עברו עליה שלש עונות וראתה - דיה שעתה.

וראתה שלש פעמים, ואחר כך עברו עליה שלש עונות וראתה - דיה שעתה.

וראתה שלש פעמים, ואחר כך עברו עליה שלש עונות וראתה - דיה שעתה.

וראתה שלש פעמים, ואחר כך עברו עליה שלש עונות וראתה - דיה שעתה.

וראתה שלש פעמים, ואחר כך עברו עליה שלש עונות וראתה - דיה שעתה.

וראתה שלש פעמים, ואחר כך עברו עליה שלש עונות וראתה - דיה שעתה.

וראתה שלש פעמים, ואחר כך עברו עליה שלש עונות וראתה - דיה שעתה.

וראתה שלש פעמים, ואחר כך עברו עליה שלש עונות וראתה - דיה שעתה.

וראתה שלש פעמים, ואחר כך עברו עליה שלש עונות וראתה - דיה שעתה.

גדה. פרק ראשון – שמואי דרף י עמוד א – מתוך מהדורת "אבן ישראל – (שטיינזליץ)"
 קמחה תוספות

1 **קחויא בעונות מאי** – פירש רש"י: דמביצי ליה אי חזיא לטוף שלשים שלאדר
 2 הפסקת שלש עונות ראשונות, אם מטמאה מעת לעת. דכין הדחוקה
 3 לראתה קודם הפסקת שלש עונות ראשונות – הוי דיה בחגיגי זמנה לראת, ובכל
 4 עליה שעברו עליה שלש עונות דאין ריה שעתה אלא בראשונה. דוקא בחזרו ועברו
 5 עליה שלש עונות שניות דיה שעתה, וכי הפסיקה
 6 רביא אלעזר. ואף על גב דלא חזון דביידי רבי

7 **פגם ראשונה ויגיה** – דיה שעתה, שלישית – **מטמאה**
 8 **מעט לעת ומפקדה לפקדה**, ועוד, **עברו עליה שלש**
 9 **עונות ויאתה** – דיה שעתה, **הדר קחויא בעונות מאי?**
 10 **אמר רב כהנא, אמר רב יגדל אמר רב: פגם ראשונה**
 11 **דיה שעתה, שניה** – **מטמאה מעת לעת ומפקדה**
 12 **לפקדה**, **מני? רבי היא, דאמר: עורו ויגיה הוי חזקה**
 13 **אימא ספא: עברו עליה שלש עונות ויאתה רבי דיה**
 14 **שעתה, אתאן לרבי אליעזר! ובי תימא: רבי היא,**
 15 **ובעונות סבר לה פרבי אליעזר, ומי סבר לה? והא**
 16 **"לאחר שנקבר" קאמר! אלא: רבי אליעזר היא, ובנסות**
 17 **סבר לה פרבי. פתם שבין ראשונה ויגיה – מהוה. שבין**
 18 **שניה ושלשית – חזקה אמר: כמא, רבי יוחנן אמר:**
 19 **מהוה. חזקה אמר: כמא, בין דאילו חזיא – מטמאה,**
 20 **בתמיה נמי – כמא. ורבי יוחנן אמר: מהוה, בין דלא**
 21 **אתחזקה בדם – בתמיה נמי לא מטמיהן לה.**
 22 מתקף

23 מטמאה מעת לעת, כי חזיא לטוף שלש עונות הפסקת שלש עונות ראשונות.
 24 בהפסקת שלש עונות שניות, דהוא מטמאה ברמים – דיה שעתה, אפילו לרבי, כיון
 25 שלא הגיע זמנה לראת, ואין דחוק כן לא הגיע זמנה לראת לקמח. והוא
 26 ברייתא דוקא, נמי רבי היא. ועריך עיון בהגיע זמנה לראת, ועבר עליה שלש
 27 עונות שניות לרבי אליעזר נמי אמרין ריה שעתה כמו בוקא לרבנן. ומכלא אשמעינן
 28 בהגיע זמנה לראת, דהו ריה שעתה עד הפסקת שלש עונות שלישית, דהוא
 29 ברייתא טפי מבאל הגיע זמנה לראת – אין להוכיח דאפילו ראהו טוף שלש עונות
 30 שניות מטמאה מעת לעת, דמעני למישר דמושב ביה אשמעינן בלא הגיע זמנה
 31 לראת, דאפילו הוי מטמאה בשלישית מעת לעת.

32 **ברוב ספרים** גרסין: "ושבוהיע זמנה לראת, פגם ראשונה היה שעתה, שניה
 33 מטמאה מעת לעת מני רבי היא" – ותשוב הוא, ולא גרסין ליה, אלא הכי
 34 גרסין: "מני רבי היא, ומכאן שריא, ומכאן שריא הגיע זמנה לראת, לקמחי:
 35 שלישית היה הואי ככל הגשמי, והיינו משום דברתי ויגיה הוי חזקה, ובהואי
 36 דמיתחזקא לטמאה מעת לעת, דאילו לרבן שמעון כן גמליאל, כי ראה רביעית
 37 לא היה ככל הגשמי, אבל סיפא דהגיע זמנה לראת, דשניה מטמאה מעת לעת –
 38 אחי כבולו לעמא, דבראיתיה ראשונה החזקה, כדתנן: במה אמרו דיה שעתה
 39 בראה ראשונה כו'. ומתניח על דרוחא אחיה כרבן שמעון כן גמליאל, דבפרק "הבא
 40 על יבמות" (בבמסד, סא): אמרין: וסחור שורו מומעד – סחם על תנא כרבן שמעון
 41 כן גמליאל, אבל כרבי לא סחם כל תנא. ועוד: אי מסיפא דרבי, ורשע כרבן שמעון
 42 כן גמליאל, תקשי רישא – רבן שמעון כן גמליאל, וסיפא – רבי ואם אמרו: דבא
 43 אמר דבהואי ראה דמתחזקין לה לא מטמאה מעת לעת, ובפרק "אלו גרשפין
 44 (סנהדרין פא, ג): "מי שלקח ושניה אמר דאין שריא מתחזקין אחר שנית שתי
 45 עבירות – מיד כנסין אותו לכיפה, אילבא דרבי: יש לומר: דהם, כיון שהחזיק
 46 לעבירה, מה לו לחזקת עד שיעבור פעם שלישית, אבל אכל, ובכמה תוקע מעת
 47 לעת אם הראתה חזקה לראת, **רבין יוחנן אמר טורח** – משמע: אל כחם
 48 שאחר שלשי – טמא, דהיינו כרבי. ובבבלי פרק דבא על יבמות" (בבמסד, סא)
 49 אמר רבי יוחנן רבי סמו רבי יוחנן ג' מלה בנה ראשון כו' כרבן שמעון כן
 50 גמליאל ויש לומר: דהם מסיק דרבי יצחק סומק לאו בר סמכא הוא. אי נמי: כל
 51 דהן סוגיא קיימא ברייתא דלעיל, דאתא רבי

וכי

52 **לא כרבי אלעזר. והא** לאחר שנוכר **קאמר** – למדנו שחוקש בעיניו על עשיה כמותו. ובוסותו סבר לה כרבי
 53 ראשונה לשניה – שנמצא כבדה על תעוקת שלא הגיע זמנה – דאי טורח, דאכתי לאו בחוקת דמים ליה (הא)
 54 שנינו כן. **חזקה אמר טמא** – דהא בתרי ויגיה איתחזקה ברמים והיא חזקה, דאילו הירא חזיא –
 55 **מהו בין דלא אתחזקה בדם** – כלומר, כל זמן שלא נהגו בה ערין תורת מוחזקת ברמים מטמאה למפרע, אלמא בחוקת דמים החזקה. **ורבי יוחנן אמר**
 56 מתקף

1 **הדר קא חזיא בעונות** – אחר ראה זו, **מאי** – דיה שעתה או מטמאה מעת לעת?
 2 מי אמרין: הא דקתני בתרה "ועוד עברו עליה שלש עונות", דוקא קתני "עברו", דאי
 3 חזיא לטוף ענה – מטמאה מעת לעת. דאף על גב דלא הגיע זמנה, כיון דהחזיקה
 4 רואה קודם הפסקת שלש עונות ראשונות ריה שעתה, וכי הפסיקה
 5 בראשונה ראתה, דיה שעתה בהואי ראה,

6 **כרבי אלעזר. וכי חזיא תו לטוף ענה**
 7 מטמאה מעת לעת, ככל אשה שעבר עליה
 8 שלש עונות, דאין היה שעתה אלא
 9 בראשונה, אבל הכא בחזרו ועברו שלש
 10 עונות וראתה, היה שעתה בהואי ראה
 11 כרבי אלעזר. ואף על גב דלא חזון דביידי רבי
 12 רבי אליעזר אלא בהגדרה ראשונה, מידו
 13 מודה דיה שעתה בשניות עד להתחזק, או
 14 כרבי או כרבן שמעון כן גמליאל. ואף על גב
 15 דרשש אתה, לכן סיפא כרבן שמעון כן
 16 גמליאל, דאי כרבי, כיון דחזיא בעונות הוד
 17 דמדינן לה להגיע זמנה, כי חזיא בהפסקה
 18 נמי, כיון דחזיא זמנה ויגיה מטמאה אונלא
 19 מילתא למפרע דשינוי וסת הוא ולא סילוק
 20 דמים, ובשניה מטמאה מעת לעת, שאין זו
 21 צריכה להתחזק ברמים. או דילמא, אי חזיא
 22 לטוף ענה נמי כל שכן דדיה שעתה, ומוכח
 23 מילתא דהפסקת ראשונה זו סילוק דמים
 24 היתה ולא שינוי וסת, ויש לומר: חזרה
 25 לקדמותה, כיון דחזיא להתחזק עד וידר
 26 דהפסקה בשתי ראיות כבתחלה. והאי דנקט
 27 "ועוד עברו וראתה דיה שעתה" – ארבותא
 28 אשמעינן: אף על גב דתרי זמני חזיא בהפסקה, לא אמרין: אונלא מילתא דשינוי
 29 וסת הוא ולא סילוק דמים, ותמנא בשניה מעת לעת, אלא אפילו לרבי ריה שעתה,
 30 דהפסקה קיימאת לעלם בחזרות לקדמותה נון אתה, ולא דמיא להגיע זמנה,
 31 וצריכה שתחזק בשתי ראיות, ובשלישית טמאה מעת לעת, כדתנין ואיל: **אמר רב**
 32 **גידל פגם ראשונה** – אי הוה ראיה הסמוכה להפסקת ראשונה ושניה – אי הוה ראיה
 33 שתראה לטוף ענה – דיה שעתה. ושלשית – אם תראה עוד לטוף ענה. **מטמאה**
 34 **מעט לעת** – הואי דנקט רבא "ועוד עברו עליה שלש עונות" – כרבותא הוא דנקט,
 35 כדפריש דכל שכן אי חזיא בעונות, ומכאן מילתא דהפסקה קיימאת סילוק הוא,
 36 וכולהו רבי היא. **ועוד עברו עליה שלש עונות וראתה דיה שעתה הדר קחויא בעונות**
 37 **– אחר ראה זו מאי** – דיה שעתה או מטמאה מעת לעת? מי אמרין: הא דהדר
 38 תנא בתרא ראה שלישית בהפסקה, דוקא נקט, דבא אדמטמאה מעת לעת,
 39 דאונלא מילתא דשינוי וסת הואי הפסקתה לראת בדילוג, שדרי החזקה
 40 בהפסקה, ואי נמי לא חשבה להפסקה קיימאת בהייחוד – הא מוחזק בתרתי
 41 בתרייתא, אבל אי חזיא לטוף ענה – ריה היא דיה שעתה, דלא אתחזק בדילוג,
 42 ואמרין: הפסקה שניה נמי חזרת לקדמותה, וכל דמיא מסולק, וצריכה להתחזק
 43 בשתי ראיות, אחת הסמוכה להפסקה שניה, והשניה היא שתראה לטוף ענה,
 44 ובשלישית מטמאה מעת לעת, כולי אלא, כיון דלא אמרין דחזרה לקדמותה,
 45 ובחפזה שניה היימין כל בהגיע זמנה לראת. והפסקתה וראתה. ובהואי ראיה לחזרה הוא
 46 דיה שעתה, אבל בשניה טמאה מעת לעת. והאי דנקט נמי שלישית "ועוד עברו
 47 עליה וראתה מטמאה מעת לעת" – הוא קרינ נמי אם לא עברו, ורבותא אשמעינן:
 48 דלא תימא כל ראה הסמוכה להפסקה דיה שעתה, אלא כיון דאתחזק בדילוג,
 49 אמרין: שנית תו הוא ולא סילוק דמים. **אמר רב יגדל אמר רב** – ראשונה ראה
 50 ראיות הללו שאנו עוסקין בהן לישאל קא חזיא בעונות, מאי היא הראיה הסמוכה
 51 להפסקה שניה ועל קיימתי דיה שעתה, ושניה היא הראיה שתראה לטוף ענה
 52 מטמאה מעת לעת. והא דנקט הפסקה שלישית נמי מעת לעת – לרבותא הוא דנקט,
 53 כדפרישית, דלא תימא: כל ראה שלאחר הפסקה תוה דיה שעתה. **מני רבי היא** –
 54 דהא כיון רישא כן סיפא כרבי שנתן לה. **אימי ספא** – דהגיע זמנה לראת, אתאן
 55 לרבי אלעזר דאמר: כל אשה שעברו עליה שלש עונות דיה שעתה. ומרשעא דאמרי
 56 כלב הגר נמי לא מצי למפרע ליה, דאיכא למימר: בהואי אפילו רבנן מודו
 57 דחזרת לקדמותה. והא **בעונות סבר לה כרבי אליעזר**, בהפסקת שלש עונות סבר

58 **לא כרבי אלעזר. והא** לאחר שנוכר **קאמר** – למדנו שחוקש בעיניו על עשיה כמותו. ובוסותו סבר לה כרבי
 59 ראשונה לשניה – שנמצא כבדה על תעוקת שלא הגיע זמנה – דאי טורח, דאכתי לאו בחוקת דמים ליה (הא)
 60 שנינו כן. **חזקה אמר טמא** – דהא בתרי ויגיה איתחזקה ברמים והיא חזקה, דאילו הירא חזיא –
 61 **מהו בין דלא אתחזקה בדם** – כלומר, כל זמן שלא נהגו בה ערין תורת מוחזקת ברמים מטמאה למפרע, אלמא בחוקת דמים החזקה. **ורבי יוחנן אמר**
 62 מתקף

1 ובי מה בין זו לבתולה שדמה טהורין - דאם נשטנו מראה דמיה למורת טריאית שעת
 2 תשמיש - טמאה, ואילו מצאה בתם לאחר תשמיש - טהורה, כדאיתא בפרק
 3 'דאשה' (נדה ס"א) וזו היתה בתולה שדמה טהורין, ומרלא מפלגי משמע: אפילו דהם
 4 שטונת - טהורין ומשני: הבא, אין שירה של טהרה מעט, דאם הכתם בא מגופה - טמאה
 5 דאי. אבל תחתיה, שירפה של טהרה שיהי לך

6 טהורה, דאיכא למיטרה. האי בתם מעלמא בא. 1
 7 אפילו אי אתא גופה - איכא למיטרה. דם 2
 8 בתולים הוא. (איכא למיטרי) ולא זיתה עדיין 3
 9 דמכה.

10 אמר רבי יוחנן משום רבי שמעון בן יוחנן - 4
 11 דאכל בתוהו, שירפה של טהרה שיהי לך 5
 12 (מטהרין בשה) קרי לה של לקיש לרבי שמעון 6
 13 בן יוחנן. ודעו בקרי, ולא היה מותר בהו יוחנן 7
 14 על כבוד רבו אומר רבינו רם. דחרי יום. 8
 15 רוקק בנתן טהור - פירוש: בשיק, שיהי דיע 9
 16 אם ראתה אם לאו - אין להחזיקה 10
 17 בראה, כיון של עליה זמנה לראות ולא ראתה 11
 18 שלשה פעמים. אפילו אפילו בתם עדין, 12
 19 אבל בבית, ידוע אם ראתה אם לאו. 13

20 למיהו דבריו של אתר. במוקם שנים - האם 14
 21 תהי: אמר. חילטא רבי שמעון בן יוחנן 15
 22 סבר לה כרבי חייא. בלגילא רבתלה זמנה 16
 23 יהי חוקה, וחוקה ימי טהרה לדרבן שמעון בן 17
 24 גלילא. כמנהגה טהורו ישי. לומר: דרוקק מותר 18
 25 קיל לפי כמנהגה ומסתפקא ליה בכמה אי טהרה 19
 26 אם לאו. ובין דקיל טפי, אי סבירא ליה כרבן 20
 27 שמעון בן גלילא. ליה לטהר רוקק ומורסה 21
 28 על פנים רביעית.

29 חרי הן בחוקת טהרה - ואם אמר: בנותיחין 30
 31 דקמיני "עריבה ליהודי בחוקת חזין מן טהרה" 32
 32 רבי אמאי לא מפקא מיני שלא הניע זמנה, והוא 33
 34 כי דמיתו בתים" (נדה ל"ח). דכל אתר עשר 34
 35 בחוקת טהרה, ומפרש בגמרא לענין שאינה 35
 36 צריכה בדיקה? ישי. לומר: ליה בדיקה בנותיחין 36
 37 אלא הנהו דראני עריבה בדיקה מותרת איתן 37
 38 קפידא בריאיתם, נדה - בלאו הכי טמאה, 38
 39 וחיבתה על דם טהור - אפילו אם טהרה לעולם 39
 40 טהור. אבל לא היה בעיה זמנה לראות ואחד עשר. 40
 41 דאינה צריכה בחוקת טהרה דמסולתא בדימים 41
 42 לא קמיני.

43 פתחת בתר וסייעתה כדאי - ואם אתמר 42
 44 "עריבה ליהודי בחוקת חזין מן טהרה" 43
 45 "במה רדיה שעתה? יש לומר: דהתם ליכא 44
 46 למיטרה, אבל מביא דאיתא למיטרה ולומר 45
 47 מעברת הוה טמאה. איכא חייא מעיקה ואיעברת 46
 48 - ואם אתמר: וזכי איעברת בלא ראיא, הוא 47
 49 אמרינן בשלה: "דמפתח" דנהו לא.מ דאין אשה 48
 50 מתעברת אלא עומין על גביה. או יוסתה? או 49
 51 לומר: רוב טמאן בן הוא חזינן ומדמינן 50
 51 ומיעברת. אי נמי בימים שהיא גרילה לראות אין 51
 52 מתעברת אלא עומין על גביה. או יוסתה. 52
 53 דייין למי עיבורן - משמע: אפילו רואה נהו 53
 54 פעמים. ואף על פי דבלא הניע זמנה 54
 55 לראות אמר לעיל: שלישית טמאה מעת לשת 55
 56 - והיני משום דכיון שהחזקה לראות, בטל 56
 57 הסולק. אבל הבא מעברת ומחזקה הסולק 57
 58 עדיין קיימיה. ואפילו לא נסתלק בתחלה. 58
 59 מסתלקן הסולק. כיון דאם אתמר: ימי שיהי 59
 60 ולא הניע זמנה לראות אלא בימי בדיקה 60
 61 ומעברת ומניקה בעיא בדיקה, כדקמיני בנותיחין 61
 62 "עריבה ליהודי בחוקת" אבוליהו? ישי. ולמי: דכל ונול 62
 63 יתיר מבלן.

1 מתקפה לה רבי אלעאי - לחזקה מה בין זו לבתולה שדמה טהורין? בתולה שנשאת 2
 2 יש שדמה טהורין עד שתזיה המכה דחלתינן בביתליה, ויש שדמה טהורין ארבעה לילות, 3
 3 ויש שדמה טהורין כל לילה הראשונה, כדאמרינן פרק בתרא (נדה ס"ב). וכדלו קיימאן לן 4
 4 דכל זמן שדמה טהורין - אין לה כתם, דרוקק בפרק דאשה' (נדה ס"א) ושחין שחולה 5
 5 בשמורתו שכן כנגד יום בדיקה יום ובבתולה 6

7 מתקפה לה רבי אלעאי: וכי מה בין זו לבתולה שדמה 1
 8 טהורין? אמר לה רבי זורא: זו - שירפה מצוי, וזו - 2
 9 אין שירפה מצוי. אמר עולאי, אמר רבי יוחנן משום רבי 3

שמעון בן יוחנן: תינוקת שלא הניע זמנה לראות וראתה, 4
 5 פעם ראשונה ושנייה - רוקקה ומדרקשה בשוק כהור, תרמיה 6
 6 נמי כהור, ולא ידענא אם דידיה אם דרבייה. למאי נפקא 7
 7 מניה? למיהו דבריו של אהרן דמקום שנים. כי אתא רבין 8
 8 וכל נחותי? אמר אמרנה בשמעון בן יוחנן. ורוקקה, אמר רב 9
 9 חלקיה בר טובי: תינוקת שלא הניע זמנה לראות, אפילו 10
 10 שופעת כל שבועה - אינה אלא ראייה אחת. אפילו שופעת 11
 11 - ולא מבעינא פוסקת? אדרבה, פוסקת היא לה כשתי 12
 12 ראייתו: אלא: תינוקת שלא הניע זמנה לראות, ושופעת 13
 13 כל שבועה - אינה אלא ראייה אחת. אמר רב שמי בר 14
 14 תיאי: מולפת אינה כרואיה. והא קהויא אימא: אינה 15
 15 בשופעת אלא בפוסקת. מפלג' שופעת (נמי) - כי נהרא? 16
 16 שאל אבא: אינה אלא בשופעת. הנו רבני: בחוקת, בנות 17
 17 שיראלי עד שלא היעניו לפרקן. הרי הן פוסקות, הרי הן 18
 18 ואין תנשים בדיקות ואותן - משנהינן לפרקן - הרי הן 19

20 בחוקת טומאה, ונשים בדיקות אותן. רבי יהודה אומר: 20
 21 אין בדיקות אותן ביד - מפני ששפעות אותן, אלא סכות 21
 22 אותן בשמן מופנים ומקנחות אותן מבחינה, והן בדיקות 22
 23 מאיליהן. "רבי יוסי אומר מעוברת" וכו'. תני תנא קמיה 23
 24 דרבי אלעאי: רבי יוסי אומר מעוברת ומניקה שעברו עליה 24
 25 שלש עונות - דיהי שעתה, אמר ליה: פתחת בתרי וסייעתה 25
 26 בהראו דלמא מעוברת והיא מניקה קאמרת, ומילתא אב 26
 27 אורחיה קא משמע לן - דימי עיבורה עולין לה לימי 27
 28 מניקותה עולין למניקותה עולין לה לימי עיבורה. בתנינא: 28
 29 ימי עיבורה עולין לימי מניקותה, ומי מניקותה עולין 29
 30 לה לימי עיבורה, ביצו, הפסקה שתיים בימי עיבורה ואחת 30

31 אחת ומצצה בימי עיבורה ואחת ומצצה בימי מניקותה 31
 32 במצטרפות לשלש עונות. בשלמא ימי עיבורה עולין לה 32
 33 לימי מניקותה משבחת לה - דקמניקה ואולאי ומיעברה, 33
 34 אלא ימי מניקותה עולין לה לימי עיבורה ויכי משבחת 34
 35 לה? ודיעת אימא: בלידה יבשתא, ואיבעית אימא: דם 35
 36 נדה לחוד ודם לידה לחוד, ואיבעית אימא: תני קדא. 36
 37 "במה אמרו דיה שעתה" וכו'. אמר רב: אבוליהו, ויטמאה 37
 38 אמר: לא שנו אלא בתולה חקנה, אבל מעוברת ומניקה 38
 39 - דיון כל ימי עיבורה, דיון כל ימי מניקותה. וכן אמר 39
 40 רבי שמעון בן לקיש: אבוליהו, ורבי יוחנן אמר: לא שנו 40
 41 אלא בתולה חקנה, אבל מעוברת ומניקה - דיון כל ימי 41
 42 עיבורה, דיון כל ימי מניקותה. בתנאי, מעוברת ומניקה שריו 42
 43 שופעת

44 מעוברת ומניקה בימי עיבורה ואחת ומצצה בימי מניקותה 43
 45 אחת ומצצה בימי עיבורה ואחת ומצצה בימי מניקותה 44
 46 במצטרפות לשלש עונות. בשלמא ימי עיבורה עולין לה 45
 47 לימי מניקותה משבחת לה - דקמניקה ואולאי ומיעברה, 46
 48 אלא ימי מניקותה עולין לה לימי עיבורה ויכי משבחת 47
 49 לה? ודיעת אימא: בלידה יבשתא, ואיבעית אימא: דם 48
 50 נדה לחוד ודם לידה לחוד, ואיבעית אימא: תני קדא. 49
 51 "במה אמרו דיה שעתה" וכו'. אמר רב: אבוליהו, ויטמאה 50
 52 אמר: לא שנו אלא בתולה חקנה, אבל מעוברת ומניקה 51
 53 - דיון כל ימי עיבורה, דיון כל ימי מניקותה. וכן אמר 52
 54 רבי שמעון בן לקיש: אבוליהו, ורבי יוחנן אמר: לא שנו 53
 55 אלא בתולה חקנה, אבל מעוברת ומניקה - דיון כל ימי 54
 56 עיבורה, דיון כל ימי מניקותה. בתנאי, מעוברת ומניקה שריו 55
 57 שופעת

58 מעוברת ומניקה בימי עיבורה ואחת ומצצה בימי מניקותה 56
 59 אחת ומצצה בימי עיבורה ואחת ומצצה בימי מניקותה 57
 60 במצטרפות לשלש עונות. בשלמא ימי עיבורה עולין לה 58
 61 לימי מניקותה משבחת לה - דקמניקה ואולאי ומיעברה, 59
 62 אלא ימי מניקותה עולין לה לימי עיבורה ויכי משבחת 60
 63 לה? ודיעת אימא: בלידה יבשתא, ואיבעית אימא: דם 61
 64 נדה לחוד ודם לידה לחוד, ואיבעית אימא: תני קדא. 62
 65 "במה אמרו דיה שעתה" וכו'. אמר רב: אבוליהו - ארבעה שנים כדלו 63
 64 סלוק דמים הוא אלא דילוג וסה. אבל מעוברת ומניקה - היא נדמה מסולקת, ואפילו לא נסתלקו מתחילתו, מסתלקו הדולקין מן חוריה. ברוך. 64
 65 שפעת

אָמַר, רַבִּי יוֹחָנָן בְּעֵי: מַעֲתָה הוֹצִיא אוֹכְלֵינן לְחֹלְהָ כַּמְלֵא פִי הוֹלָה – יְהֵא חַיִּיב? מוֹדָה רַבִּי הוֹשִׁיעִיה שְׂאֵם הוֹצִיא תִּכְנן לְפָרְהָ כַּמְלֵא פִי גָדִי – שְׁהוּא פְּטוּר. דְּלֵא תִּסְבּוֹר כַּמָּה דְּאִית לָהּ לְחוּמְרָא אִית לָהּ לְקוּלָּא.

רַבִּי בּוֹז בַּר חֵיהָ בְּעֵי: הִנֵּעַ עֲצָמָה שְׂאִין בְּתַבְשִׁיל כַּגְּרוּזָתָה. וְכַגְּרוּזָתָה מְכַבֵּל כַּגְּרוּזָתָה. וְעִירָא בַר חֲנַנְיָה בְּשֵׁם רַבִּי חֲנַיָּא: הִדָּא דְּאֵת אָמַר בְּאֵדוּמוֹת, אָבֵל בְּשָׁחוּרוֹת פּוֹרְשׁוֹת הֵן:

הֲרָזוּ עָלָהּ פֶּרֶק בְּלֵל גְּדוּל

פֶּרֶק שְׂמִינִי

הַלְכָה א' מַתְנִי' הַמוֹצִיא יוּן – כְּדִי מוֹזִיגַת הַכּוֹס. הַלֵּב – כְּדִי גְּמִיעָה. דְּבִשׁ – כְּדִי לְתַנן עַל הַכֶּתִית. שְׁמֹן – כְּדִי לְסוּד אֲבָר קָטָן. מֵיִם – כְּדִי לְשׁוֹף אֶת הַקִּילוֹרִית. וְשָׂאֵר כָּל הַמְשָׁקִין –

[דָּף ג"ד ע"א]

בְּרַבִּיעִית. וְכָל הַשּׁוֹפְכִין – בְּרַבִּיעִית. רַבִּי שְׁמַעוֹן אָמַר: בְּלָן בְּרַבִּיעִית. לֹא נֶאֱמָרוּ כָּל הַשְּׂעִירוֹין הַלְלוּ, אֲלֵא לְמוֹצְנֵיעִיהֵן:

גַּמְרָא רַבִּי וְעִירָא שְׂאֵל לְרַבִּי יֵאֲשִׁיָּהּ: כַּמָּה שְׁעוֹרָן שֶׁל כּוֹסוֹת? אָמַר לִיה: גְּלָמֹד כְּתוּם מִן הַמְּפָרֶשׁ. דְּתַנִּי רַבִּי חֵיהָ: אֲרַבְּעָה כּוֹסוֹת שְׂאֵמְרוּ, יִשְׁנֵן רַבִּיעִית יוּן בְּאִיטְלִין.

תַּמָּן תַּנְיִנֵן: מְפַנֵּין אֲרַבְּעַ וְהַמֵּשׁ כַּפּוֹת. רַבִּי וְעִירָא שְׂאֵל לְרַבִּי יֵאֲשִׁיָּהּ: כַּמָּה הוּא שְׁעוֹרָה שֶׁל קַפָּה? אָמַר לִיה: גְּלָמֹד כְּתוּם מִן הַמְּפָרֶשׁ, דְּתַנְיִנֵן תַּמָּן בְּשִׁלֵּשׁ כַּפּוֹת שֶׁל שְׁלֵשׁ שְׁלֵשׁ סְאִין תוֹרְמִין אֶת הַלְשָׁבָה.

רַבִּי יוֹסֵה ב"ר בּוֹז בְּשֵׁם רַבִּי יוֹחָנָן: דְּרַבִּי יְהוּדָה הִיא! דְּתַנִּי: מֵיִם – כְּדִי גְּמִיעָה. רַבִּי יְהוּדָה אָמַר: כְּדִי מוֹזִיגַת הַכּוֹס. יוּן – כְּדִי גְּמִיעָה. רַבִּי יְהוּדָה אָמַר: כְּדִי מוֹזִיגַת הַכּוֹס.

מִזוּג כְּכַמָּה? נְשַׁמְעִינָה מִן הַדָּא: מֵיִם – כְּדִי גְּמִיעָה. רַבִּי יְהוּדָה אָמַר: כְּדִי מוֹזִיגַת הַכּוֹס. יוּן – כְּדִי גְּמִיעָה. רַבִּי יְהוּדָה אָמַר: כְּדִי מוֹזִיגַת הַכּוֹס. הִדָּא אָמְרָה, מִזוּג, אֲפִלּוּ כְּכַמָּה כּוֹסוֹת.

כַּמָּה הוּא שְׁעוֹרָן שֶׁל כּוֹסוֹת? רַבִּי אֲבִין אָמַר: טִימְרָטוֹן וְרַבִּיעִי.

מַהוּ לְשִׁתּוֹתָן בְּכַרְדָּ אַחַד? מִן מַה דְּאָמַר רַבִּי יוֹחָנָן, בְּהַלְלֵל, אִם שְׁמַעָה כְּבִית הַכְּנָסֶת – יֵצֵא, הִדָּא אָמְרָה: אֲפִילוּ שְׁתֵּינִין בְּכַרְדָּ אַחַד – יֵצֵא.

מַהוּ לְשִׁתּוֹתָן מְפּוֹסְקִין? כְּלוּם אָמְרוּ שְׂיִשְׁתָּה, לֹא שְׂיִשְׁתְּכֶר. אִם הוּא שׁוֹתָה אוֹתָן מְפּוֹסְקִין, אִף הוּא אֵינוֹ מְשַׁתְּכֶר.

מהו לצאת בין של שביעית? תני רבי הושעיה: יוצאין בין של שביעית.

מהו לצאת בקונדיטון? מן מה דתני בר קפרא: קונדיטון – בין, הדיא אמרה: יוצאין בקונדיטון.

מהו לצאת מווגי? מן מה דתני רבי הירוש: ארבעה פוסות שאמרו, יוצאין בהן בין חייז בין מווגי, והוא שיהא בהן טעם ומראה יין. אמר רבי ירמיה: מצודה לצאת בין אדם. מה טעמא? (משלי כג) אל תרא יין כי יתאדם. תני: מבשל כדי תבל.

[דף נ"ד ע"ב]

מהו לצאת בין מבשיל? רבי יונה אמר: יוצאין בין מבשיל. רבי יונה – גדעמיה. דרבי יונה שתי ארבעתי כפי דלילי פסקא וחוק רישיה עד עצרתא. ורבי יודא כי רבי אלעאי שתי ארבעתי כסוי דלילי פסקא, וחוק רישיה עד חגא. והמתייה הדיא מטרונה אפוי נהורין. אמרה ליה: סבא סבא, הדיא מן תלת מילין אית בה, אישתיי חמר את. או מלוח ברבית את. או מגדל חורין את. אמר לה: תפח רוחה דההיא איתתא! הדיא מן תלת מיליאי לית בי, אלא אולפני שכיח לי דכתיב (קהלת ח) חכמת אדם תאיר פניו.

רבי אבהו נחת למבריא, חמוניה תלמידוי דרבי יוחנן אפוי נהורין, אמרו קומי רבי יוחנן: אשכח רבי אבהו סימה. אמר לון: לפמה? אמרו ליה: אפוי נהורין. אמר לון: דילמא אורייתא הדיא שמעיתה סליק לגביה. אמר ליה: מאי אורייתא הדיא שמעיתה? אמר ליה: תוספתא עתיקתא, וקרא עליו חכמת אדם תאיר פניו.

אמר רבי חנינא: לונא דאורייתא תומנתא עתיקתא דמורייסא דציפורין. אמר רבי יונה: חכים אנא לה. בית רבי ינאי הוון מכילין בה דבש. תני: חצי שמינית מברנית הישנה. אמר רבי יוחנן הדיא דידן הוות.

ולמה לא אמר עתיקתא בגין דהוות ביומוי. אית דאמרי דהוות זעירא ורבית וזערת ולא זערת כמה דהוות.

כמה הוא שעורו של כוס? רבי יוסה בשם רבי יודה בר פזי, רבי יוסי כי רבי בון בשם שמואל: אצבעים על אצבעים על רום אצבע ומחצה ושליש אצבע.

תני: יבש כזית; דברי רבי נתן. רבנן דקיסרין בשם רבי יוסה כי רבי בון בשם רבי יוחנן: אתיא דרבי נתן ברבי שמעון, כמה דרבי שמעון אמר ברביעית, כן רבי נתן אמר ברביעית, לפשיקראש יהא בו כזית.

רבי סימון בשם רבי יהושע בן לוי: מעשה בפרדה של בית רבי שמתה, וטהרו דמה משום נבלה. רבי אלעזר שאל לרבי סימון: עד כמה? ולא אגיביה. שאל לרבי יהושע בן לוי, ואמר ליה: עד

רביעיית – טהור, יותר מכן – טמא. וכאש לרבי אלעזר דלא תור ליה רבי שמעון שמועתא.

רב ביבי הוה יתיב מתניי הדין עובדא, אמר ליה רבי יצחק בר בנהא: עד רביעיית טהור, יותר מכן טמא, וכעמי ביה. אמר ליה רבי זריקן: בגין דשאל לך את בעט ביה? אמר ליה: הא דלא תוות דעתי עלי, בדמר רבי חנין (דברים כח) **והיו חייך תלואים לך מנגד** – זה הלוקח חטים לשנה. **ופחדת לילה ויומם** – זה הלוקח מן הסידקי. **ולא תאמין בחייד** – זה הלוקח מן הפלטר. ואנא סמיך לפלטירא.

מיי דוון? העיד רבי יהושע בן בתירה על דם נבלות – שהוא טהור. מהו טהור? טהור מלחבשיר. הא לטמאות – מטמא. תמן תנינן: דם השרץ – כבשרו, מטמא ואינו מכשיר,

[דף נ"ה ע"א]

ואין לנו כיוצא בו. ואין לנו כיוצא בו בשעור טמאתו. אבל דמו מטמא כבשרו. אמר רב יוסף: מאן דמר טמא כרבי יהודה. טהור כרבי יהושע בן בתירה. אמר ליה: רב אבדומה נהותה, ואיאת רבי יהודה מורינא דנשיא תור.

תני: דם – כדי לכהול עין אחת. רבי יוסי בי רבי בון בשם רבי יוחנן: בדם עמלף שנו:

הלב. תדא דאת אמר בחלב בהמה טהורה. אבל בחלב בהמה טמאה – כדי לכהול עין אחת:

דכש. תדא דאת אמר בהן עתיקי. ברם בהן דידן – כדי לבשל ביצה קלה:

שמן – כדי לסוד אבר קטן. ובלבד אבר קטן של קטן בן יומו:

מום – כדי לשוף את הקילורית. אמר רבי לעזר: תדא דאת אמר באילין מיא דמלא. וברם באילין דידן – כדי להדיח פני מדוכה:

ישאר כל המשקין ברביעית, וכל השופכין ברביעית. רבי בא בשם רב הסדא: במקפנה מבית לבית היא מתניתא.

רבי שמעון אומר: כולם ברביעית. משיבין חכמים לרבי שמעון, אפשר לומר דבש ברביעית. והומין ברביעית. והוא מתיב לון כמה דאית לבון כל האוכלין מצטרפין בככותבת, בן אופ אנן אית לן כל המשקין מצטרפין ברביעית.

לא נאמרו כל השיעורין האלו אלא למצניעיהון. אמר רבי מנאף למצניעיהון כל שהן. ותני בן על דרבי שמעון, לא נאמרו כל השיעורין האלו אלא למוציאיהון. הא למצניעיהון – כל שהן. ותני בן על דרבנן, לא נאמרו כל השיעורין האלו אלא למצניעיהון. הא למוציאיהון – ברביעית:

הלכה ב' מתני' המוציא חבל – כדי לעשות ספנו און לקפה. גמי – כדי לעשות תלאי לנפה

וְלִכְבָּרָהּ. רַבִּי יְהוּדָה אָמַר: כְּדֵי לַעֲשׂוֹת מִפְּנֵי מִדַּת מוֹנְעַל לְקַטֵּן.

נְיִיר – כְּדֵי לְכַתֵּב עָלָיו קֶשֶׁר מוֹכְסִין. הַמוֹצִיא קֶשֶׁר מוֹכְסִין – חַיִּיב. נְיִיר מְחוּק – כְּדֵי לְכַרֵּךְ עַל פִּי צְלוּחִית קְמֻנָה שֶׁל פְּלִיטִין:

גְּמָרָא הִדָּא דְאֵתְּ אָמַר בְּהִינן רְכִיכָה. בְּרַם בְּהֵן קֶשְׁיִיא – כְּדֵי לְכַשֵּׁל בִּיצָה קִלְחָה:

גְּמִי – כְּדֵי לַעֲשׂוֹת תְּלוּי לְנֶפֶח וְלִכְבָּרָהּ. הִדָּא דְאֵתְּ אָמַר

[דף נ"ה ע"ב]

בְּהֵן גְּוִיָא. בְּרַם בְּהֵן בְּרִיָא – כְּדֵי לַעֲשׂוֹת שְׁנֵי בְּתִים לְנֶפֶח וְלִכְבָּרָהּ.

תַּנְי: הוֹצִינן – כְּדֵי לַעֲשׂוֹת אֶזְנֵן לְקַפִּיפָה מִצְרִית. הִדָּא דְאֵתְּ אָמַר בְּאִילִין רְכִיכָא. בְּרַם בְּאִילִין קֶשְׁיִיא – כְּדֵי לַעֲשׂוֹת צְפִירָה. הוֹצִיא כְּלֵי נְצָרִים – חַיִּיב. תּוֹרֵי דְקַל – שְׁנַיִם. זְמוּרוֹת לְנִטְיָעָה – שְׁתֵּים. אִם לְכַהֲמָה – כְּמֵלֵא פִי גְדִי. אִם לְעֻצִים – כְּשַׁעוֹר הַעֲצִים.

הוֹצִיא שְׁתֵּי נִימוֹן מוֹזַב תְּפֹסֵם מוֹזַב הַפְּרָה – חַיִּיב. שְׁכֵן מִתְקִינִין אוֹתָן לְנִשְׁכִּין. זִיפֵי חֲזוּר, אִית תַּנְי תַּנְי: שְׁתֵּים. אִית תַּנְי תַּנְי: אַחַת. מֵאֵן דְאָמַר שְׁתֵּים – בְּאִילִין רְכִיכָתָא. מֵאֵן דְאָמַר אַחַת – בְּאִילִין קֶשְׁיִיתָא.

גְּלַעֲיָנִים לְנִטְיָעָה שְׁתֵּים. אִם לְכַהֲמָה – כְּמֵלֵא פִי חֲזוּר. כְּפֹה הוּא מְלֵא פִי? אַחַת. אַחֲרִים אוֹמְרִים: חֶשְׁבוֹן חֶמֶשׁ.

הוֹצִיא סָאָה אֶזְזוּב וְקוֹרְנִית, אִם לְאוּכְלִין – בְּנִרוּגְרָת. אִם לְכַהֲמָה – כְּמֵלֵא פִי גְדִי. אִם לְעֻצִים – כְּשַׁעוֹר הַעֲצִים. אִם לְהַזְוִיָה – כְּשַׁעוֹר הַזְוִיָה.

רַבִּי יְהוּדָה אָמַר: כְּדֵי לְטוֹל מִפְּנֵי מִדַּת מוֹנְעַל לְקַטֵּן. וּבְלִבְד קַטֵּן שְׁהוּא יוֹדַע לְנַעַל:

הַמוֹצִיא קֶשֶׁר מוֹכְסִין. תַּנְי: הוֹצִיא קֶשֶׁר מוֹכְסִין עַד שְׁלֵא תִרְאֶהוּ לְמוֹכֵם – חַיִּיב. מִשְׁתַּרְאֵו לְמוֹכֵם – פְּטוֹר. רַבִּי יְהוּדָה אָמַר: אִף מִשְׁתַּרְאֶהוּ לְמוֹכֵם – חַיִּיב, שְׁהוּא רָאוּי לְתִרְאוֹתוֹ לְמוֹכֵם אַחַר. הוֹצִיא שְׁטַר חוֹב, עַד שְׁלֵא תִרְאֶהוּ לְבַעַל חוֹב – חַיִּיב. מִשְׁתַּרְאֶהוּ לְבַעַל חוֹב – פְּטוֹר. רַבִּי יְהוּדָה אָמַר: אִף מִשְׁתַּרְאֶהוּ לְבַעַל חוֹב – חַיִּיב, שְׁהוּא רָאוּי לְתִרְאוֹת לְבַעַל חוֹב אַחַר:

נְיִיר מְחוּק. תַּנְי: אִם יֵשׁ בּוֹ חֶלֶק כְּדֵי לְכַתֵּב שְׁתֵּי אוֹתִיּוֹת – חַיִּיב:

הַלְכָה ג' מִתְנִי' עוֹר – כְּדֵי לַעֲשׂוֹת קְמִיעַ, דוּכְסוּסוּם – כְּדֵי לְכַתֵּב עָלָיו מְזוּזָה.

קֶלֶף – כְּדֵי לְכַתֵּב עָלָיו פְּרִשָּׁה קְמֻנָה שֶׁל תְּפִלִּין שְׁהִיא שְׁמַע יִשְׂרָאֵל.

דִּיּוֹ – כְּדֵי לְכַתֵּב עָלָיו שְׁתֵּי אוֹתִיּוֹת. כַּחוֹל – כְּדֵי לְכַחוֹל עֵינָן אַחַת. זְפֶת וְנִפְרִית – כְּדֵי לַעֲשׂוֹת נִקְב.

שעוה – גְּדִי לְתַנּוּ עַל פִּי נֶקֶב קָטָן:

גמרא אֵיךְ תַּנִּי תַּנִּי: גְּדִי לְתַנּוּ עַל הַקְּמִיעַ. מֵאַחַר דְּאָמַר גְּדִי לַעֲשׂוֹת קְמִיעַ – בְּהַחֲרִיבָהּ. וּמֵאַחַר דְּאָמַר גְּדִי לְתַנּוּ עַל הַקְּמִיעַ – בְּהַחֲרִיבָהּ קְשִׁיא.

קָלָף גְּדִי לְכַתֵּב עָלָיו פְּרָשָׁה קְטַנָּה שֶׁבַתְּפִלִּין שֶׁהִיא שְׁמַע יִשְׂרָאֵל. הֲדָא דְאֵתְּ אָמַר בְּקוֹלָף פְּנֵי הָעוֹר, בְּרַם בְּהִינּוּ דִּכְסוּסְמוֹן – גְּדִי לְכַתֵּב שְׁתֵּי פְּרָשִׁיּוֹת שֶׁבַתְּמוּזָה:

דִּי. הוֹצִיא דִּי, אִם בְּקִלְמוֹס – גְּדִי לְכַתֵּב שְׁתֵּי אוֹתִיּוֹת. אִם בְּכָלִי צְרִיךְ יוֹתֵר. תַּמָּן תַּנִּינָן: כַּמָּה יֵהָא בְּמִים וִיְהָא בְּהִם גְּדִי הַזֵּוּיָהּ. רַבִּי יְרֵמְיָהּ בְּעֵי: לֹא מְסַתְּבְּרָא, אִם בְּכָלִי צְרִיךְ יוֹתֵר:

כְּחֹל גְּדִי לְכַחֵל עֵינֵי אַחַת. אָמַר רַבִּי בּוֹן בַּר חֵיהִ: שְׂכָן אִשָּׁה כּוֹחֶלֶת אַחַת מְעִינִיהָ וְיוֹצֵאת לְשׁוּק. אָמַר רַבִּי אֲבוּן:

[דף ג"ז ע"א]

אֲפִילוּ זוֹנָה שְׂבוּזוֹנוֹת אֵינָה עוֹשֶׂה בּוֹן אֵלָּא שְׂכָן אִשָּׁה חוֹשֶׁשֶׁת אַחַת מְעִינָהּ, וְכוֹחֶלֶת חֲבֵרְתָּהּ וְיוֹצֵאת לְשׁוּק. אָמַר רַבִּי מְנַא: מַה תַּנָּא חוֹשֶׁשֶׁת. אֵלָּא שְׂכָן אִשָּׁה כּוֹחֶלֶת אַחַת מְעִינִיהָ וּמְסַתְּבַת חֲבֵרְתָּהּ וְיוֹצֵאת לְשׁוּק. (שיר השירים ד) **לִבְבַתְּנִי בְּאַחַת מְעִינִיךָ**. רַבָּנָן דְּמִיָּסְרִין בְּשֵׁם רַבִּי בּוֹן בַּר חֵיהִ: שְׂכָן אִשָּׁה כּוֹמֵא בְּאַחַת מְעִינִיהָ וְכוֹחֶלֶת חֲבֵרְתָּהּ וְיוֹצֵאת לְשׁוּק:

זַפֵּת וְגַפְרִית גְּדִי לַעֲשׂוֹת נֶקֶב. רַבִּי יוֹסִי בַר חֲנִינָא אָמַר: בְּמוֹזְנִיק שְׁנֵי:

שְׁעוּה גְּדִי לְתַנּוּ עַל פִּי נֶקֶב קָטָן. תַּנִּי רַבִּי חֵיהִ: גְּדִי לְתַנּוּ עַל פִּי סֶדֶק קָטָן:

הלכה ד' מתני' דֶּבֶק – גְּדִי לְתַנּוּ בְּרֹאשׁ הַשֶּׁבֶשֶׁבֶת. חֲרָסִית – גְּדִי לַעֲשׂוֹת פִּי כּוֹר שֶׁל צוֹרְפֵי זֶהָב. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמַר: גְּדִי לַעֲשׂוֹת סַטְפוּט. סַבִּין – גְּדִי לְתַנּוּ עַל פִּי כּוֹר שֶׁל צוֹרְפֵי זֶהָב. סִיד – גְּדִי לְסוֹד קְטַנָּה שֶׁבַבְּנֹת. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמַר: גְּדִי לַעֲשׂוֹת כְּלָבִיל. רַבִּי נְחֵמְיָה אוֹמַר: גְּדִי לַעֲשׂוֹת אֲנָדִיפִי:

גמרא מַהוּ חֲרָסִית? חוֹרְדָּה. שְׁמוּאֵל אָמַר: עֶפֶר – גְּדִי לְכַסּוֹת בּוֹ דָם צְפוֹר קְטַנָּה. תַּנִּי שְׁמוּאֵל: עֶפֶר וְאֶפֶר – גְּדִי לְכַסּוֹת בּוֹ דָם צְפוֹר קְטַנָּה.

תַּנִּי: חֲרָשׁ כֹּל שְׁהוּא, גְּמִי כֹל שְׁהוּא – מֵתֵר לְמִלְמָלָן בְּתוֹךְ חֲבִית. רַבִּי יְעִירָא בְּשֵׁם שְׁמוּאֵל: וּבְלֶבֶד מִן הַמּוֹכֵן, וְתַנִּי בֵּן: מְגוּפַת חֲבִית וְחֲרָסִיהָ – מֵתֵר לְמִלְמָלָן בְּתוֹךְ חֲבִית. הַשְּׁלִיכֵן לְאַשְׁפָּה – אָסוּר לִיעֵב בְּהֵן. אָמַר רַבִּי: נְרַאִין דְּבָרֵי רַבִּי יְהוּדָה בְּעֵשׂוֹי כְּבִיצָה, וְדְבָרֵי רַבִּי נְחֵמְיָה בְּחִבִּיט:

הלכה ה' מתני' אֲדָמָה – כְּחוֹתֵם הַמְּרַצִּיפִין; דְּבָרֵי רַבִּי עֲקִיבָה. וְחֲכָמִים אוֹמְרִים: כְּחוֹתֵם הָאֲגָרוֹת. זָבֵל וְחוֹל דֶּק – גְּדִי לְזַבֵּל קֶלַח שֶׁל כְּרוּב; דְּבָרֵי רַבִּי עֲקִיבָה. וְחֲכָמִים אוֹמְרִים: גְּדִי לְזַבֵּל פְּרִישָׁה. חוֹל גַּם – גְּדִי לְתַנּוּ עַל מִלֵּא בַּח סִיד. קֶנֶה – גְּדִי לַעֲשׂוֹת קְלָמוּס. אִם הָיָה עֵב אוֹ מְרוּסָם – גְּדִי לְבַשֵּׁל

בַּיִצָּה קָלָה שֶׁבְּבִיצִים מְרוּפָּה וְנִתְּנָה בְּאֵילָפִים:

גמרא רבי היה בשם רבי יוחנן; והוא שיהא מניע לקשרי אצבעותיו. רבי ועירא בעי: ניהא עד הכא. דילמא עד הכא. תמן תנינן: מכתב שנמל הכותב – טמא מפני המוחק. נמל המוחק – טמא מפני הכותב. רבי ועירא בעי: ניהא עד הכא. דילמא עד הכא.

אמר רבי יוסי: כל ביצה דתנינן בכלים – כביצה ממש. בשבת – כגרוגרת מכביצה:

[דף נ"ו ע"ב]

הלכה ו' מתני' עצם – גדי לעשות תרוד. רבי יהודה אומר: גדי לעשות חף. זכוכית – גדי לגרוד בה ראש הפרד. צרור או אבן – גדי לזרק בעוף. רבי אליעזר בן יעקב אומר: גדי לזרק בבהמה:

גמרא מהו חף? סרגיד. תמן תנינן: נמלו חפן – טמא מפני נקבים, נסתתמו נקבים – טמא מפני חפים. מחלפה שיטתיה דרבי יהודה! תמן היא עבד חף פלוט, והכא הוא עבד חף סרגיד:

זכוכית – גדי לגרוד בה ראש הפרד. תמן תני: ושל זכוכית גדי לצק בתוכה שמן. והכא את אמר הכין. רבי אחא, רבי מנישא, רבי בון בשם רבנן דמיריז: פאן בעבה, פאן בחדה. אית דבעי מומר: פאן במטלטל, פאן במוצא:

צרור או אבן גדי לזרק בעוף. שמעון בר בא בשם רבי יוחנן: גדי שיזרק לאחורי העוף וירגיש ודכותה גדי שיזרק לאחורי בהמה ותרגיש.

תני: צרור מקרול פזית וכאגוז וכביצה – נמלו ומקנה בו את רגליו. רבי ישמעאל ברבי יוסה אמר משום אביו: עד מלא היד. רב יהודה אומר: בייתוס בן זונין היה יושב ושונה לפני רבי, אמר כד אנו אומרים: צריד שיהא יושב ומשקל ביד. אמר ליה הפל מתר חויז מן העשוי בהפיסה.

רבי אילא בשם רבי ינאי שנו במלא רגל מודכה קמנה של בשם. אמר רבי יוסה: לא אמרו אלא של בשם, הא של בשמים – לא.

רבי אילא בשם רבי שמעון בן לקיש: צרור שעלו בו עשבים – נמלו ומקניה בו את רגליו. והתולש ממנו בשבת – חייב הטאת.

תני רבי חיא: תרם פל שהוא – אסור לקנה בו. אמר רבי יוסה פי רבי בון: לא סוף דבר תרש, אלא אפלו אזני הביות. וכל דבר הנכנס לאור ויוצא.

רבי יוסי בן יוסי אמר: צרור שקנה בו חברו, ומים שאין בהם ארבעים סאה – אסור לקנה בהן. רבי חנניא בשם רבי מנא: מים שליקלק בהן הכלב – אסור לקנה בהן. ותני בן: אין מקנהין לא בפי הכלב, ולא בפני הכלב, ולא במים שליקלק בהן כלב, ולא במים שאין בהן ארבעים סאה. ותהון

דְּמִשּׁוּג גּוּ בּוּבְנֵי, וְהֵחֵן דְּמִשּׁוּג אִמְבִּמְיִתָּהּ – רַע לְמַבְעוֹת.

רַבִּי יוֹסִי בִּי רַבִּי בּוּן בְּשֵׁם רַב הוֹנָא: חֲמִשָּׁה דְּבָרִים נִאָמְרוּ בְּקִלּוּמֵית שֶׁל קִנְתָּה. אִין שׁוֹחֲטִין בְּהָהּ, וְאִין מוֹהֲלִין בְּהָהּ, וְאִין מוֹחֲצִיין בְּהָהּ אֶת הַשִּׁינִיִּים. וְאִין מוֹחֲתִיבִין בְּהָהּ אֶת הַבְּשָׂר עַל גְּבִי הַשְּׁלֶחֶן. וְאִין מִקְנְהִין בְּהָהּ, מִפְּנֵי שְׂרוּחַ רְעֵה שׁוֹרְהָ עֲלֶיהָ:

הַלְכָה ז' מִתְנִי' הָרֵם – כְּדֵי לְתַן בֵּין פְּצִים לְהַכְרוֹ; דְּבָרֵי רַבִּי יְהוּדָה. רַבִּי מֵאִיר אָמַר: כְּדֵי לְהַתּוֹת בּוֹ אֶת הָאוּר. רַבִּי יוֹסִי אָמַר: כְּדֵי לְקַבֵּל רְבִיעִית. אָמַר רַבִּי מֵאִיר: אַף עַל פִּי שְׂאִין רֵאִיָּה לְדַבֵּר זֶכֶר לְדַבֵּר (ישעיהו ה') **לֹא יִמְצָא בְּמִכְתָּתוֹ חֶרֶשׁ לְחַתּוֹת אֵשׁ מִיְקוּד.** אָמַר לוֹ רַבִּי יוֹסִי: מִשָּׁם רֵאִיָּה? (שם) **לְחֶשֶׁף מֵים מִגּוֹבָא:**

[דף נ"ז ע"א]

גְּמָרָא רַבִּי יוֹחֲנָן אָמַר: מְקַדְשִׁין בּוֹ. רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן לָקִישׁ אָמַר: אִין מְקַדְשִׁין בּוֹ. רַבִּי לְעוֹר שְׂאֵל: עַל דַּעֲתִיָּה דְּרַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן לָקִישׁ לָמַד אִין מְקַדְשִׁין בּוֹ? מִפְּנֵי שְׂאִינוּ מְקַבְּל טְמֵאָה. הֲרִי כְּלֵי גְּלָלִים וְכְלֵי אֲבָנִים וְכְלֵי אֲדָמָה הֲרִי אִינֵן מְקַבְּלִין טְמֵאָה וּמְקַדְשִׁין בְּהֵן! אֲלֵא מִשּׁוּם שְׂאִינוּ מְקַבְּל רְבִיעִית. וְלֹא מוֹדָה רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן לָקִישׁ בְּכְלֵי חֶרֶשׁ קִטּוֹן שְׁלֵם כֹּל שֶׁהוּא שְׁמַקְדְּשִׁין בּוֹ! הוּוּ לִית טַעֲמָא אֲלֵא מִשּׁוּם שְׂאִין עֲלֵיו תֹּאֵר כְּלֵי.

וְקִשְׂיָא עַל דְּרַבִּי יוֹחֲנָן. לְפָסֵל אֶת הַגְּוִיָּה אִינוּ פּוֹסֵל. וְלִקְדֹשׁ מְקַדְשִׁין בּוֹ! אֲלֵא כְּרַבִּי יוֹסֵה דְּרַבִּי יוֹסֵה אָמַר: אַף שֶׁל חֶרֶשׁ כֹּל שֶׁהוּא. כְּלוּם אָמַר רַבִּי יוֹסֵה לֹא בְּשֵׁלֶם, דִּילְמָא בְּשִׁבּוּר אֲנִן קְוִימִין.

תְּנִי רַבִּי חֵיָּה מְסַע לְרַבִּי יוֹחֲנָן. תְּנִי רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּר יוֹחָאִי מְסַע לְרַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן לָקִישׁ:

הֲדָרִן עֲלֵהּ הַמוֹצִיא יַיִן

פֶּרֶק תְּשִׁיעִי

הַלְכָה א' מִתְנִי' אָמַר רַבִּי עֲקִיבָה: מַנְיִן לְעַבּוֹ"ם שֶׁהִיא מְטַמָּא בְּמִשְׂאָה בְּנִדְהָ? שְׁנֵאמַר (ישעיהו ה') **תִּזְרַם כְּמוֹ דוֹה יָצָא תֹאמַר לוֹ,** מַה נִּדְהָ מְטַמָּא בְּמִשְׂאָה אִף עַבּוֹ"ם מְטַמָּא בְּמִשְׂאָה:

גְּמָרָא כְּתִיב תּוֹעֵבָה בְּנִדְהָ. וְכְתִיב תּוֹעֵבָה בְּעַבּוֹ"ם. וְכְתִיב תּוֹעֵבָה בְּשָׂרָצִים. כְּתִיב תּוֹעֵבָה בְּנִדְהָ **כִּי כֹל אֲשֶׁר יַעֲשֶׂה מִכֹּל הַתּוֹעֵבוֹת הָאֵלֶּה וְגו'. תּוֹעֵבָה בְּעַבּוֹ"ם (דְּבָרִים ט) וְלֹא תֵבִיא תּוֹעֵבָה אֶל בֵּיתְךָ וְגו'. תּוֹעֵבָה בְּשָׂרָצִים (תְּקֵרָא יד) לֹא תֹאכַל כֹּל תּוֹעֵבָה.** אָבֵל אִין אֲנִי יוֹדֵעַ לְאִיָּהּ מִהֵן הוּקְשָׁה.

רַבִּי עֲקִיבָה אָמַר: לְתוֹעֵבָה שֶׁבְּנִדְהָ הוּקְשָׁה, מַה נִּדְהָ מְטַמָּא בְּמִשְׂאָה אִף עַבּוֹ"ם מְטַמָּא בְּמִשְׂאָה. אִי מַה נִּדְהָ מְטַמָּא בְּאֶבֶן מְטַמָּא אִף עַבּוֹ"ם מְטַמָּא עַל גְּבִי הָאֶבֶן מְטַמָּא. רַבִּי זְרִיקוֹן בְּשֵׁם רַב יְהוּדָה.

ואית דאמרין בשם רב הסדא מודה רבי עקיבא להכמים שאין עבדום מטמא על גבי אבן קומא. ורבנן אמרי: לתועבה שבשרצים הוקשה, מה השרץ מטמא בהיסט אף עבדום מטמא בהיסט. אי מה השרץ מטמא בכעדרשה אף עבדום מטמא בכעדרשה. רבי זעיריה, רבי יצחק בר נחמן בשם רבי לעזר, רבי אבהו בשם רבי יוחנן: (תהלים ק) **ויצמדו לבעל פעור ואכלו זבחי מתים**. מה הפת מטמא בכזית, אף עבדום מטמא בכזית. אי מה הפת עד שיכניס ראש אצבעו, אף עבדום עד שיכניס ראש אצבעו. **נתיצה נתיצה** מבית המנוגע, מה בית המנוגע – עד שיכניס ראשו ורבו, אף עבדום – עד שיכניס ראשו ורבו.

אמר רבי הנגיה: זאת אומרת

[דף נ"ז ע"ב]

שאין מטמא עבדום מהנורת, דלא בן מקישה לקלים ואינו מקישה להמורים. אמר רבי מנא: מהנורת היא, ולמה הוא מקישה למת השרץ, ללמוד מהם לקלים שבה.

הדא דאת אמר בעבדום שבורה. אכל בשלימה אפלו כל שהווא. דאמר רב הונא, רבי המא בר גוריון בשם רבי: הבעל, ראש גויה היה ונאפון היה (שופטים ח) **וישימו להם בעל ברית לאלהים**.

ומה טעמא דרבי עקיבא (דברים ט) **תעב תתעבנו** כנדה. מה טעמון דרבנן (שם) **שקץ תשקצנו** כשרצים. מה מקיימין רבנן טעמא דרבי עקיבא **תעב תתעבנו**, צאיהו נבליהו. מה מקים רבי עקיבא טעמון דרבנן **שקץ תשקצנו**, שקציהו נבליהו.

מנין לרבנן נבליהו? רבי שמואל, רבי אבהו בשם רבי אלעזר: (ישעיהו ל) **צא תאמר לו** – צוּאָה תאמר לו. צאיהו נבליהו. את שקורין אותו פני מלך קורין אותו פני כלב. עין כוס עין קוץ. גדיא גלייא.

רבי תנחומא בשם רב הונא: (יהושע ט) **העי אשר עם בית און מקדם לבית אל**. מקדם היו קורין אותו בית אל ועכשו קורין אותו בית און.

תני בשם רבי אלעזר: לא רצה להקרות עמדה קורין אותה עמידה. דאמר רבי אבא בר כהנא: תמן צווחין לפעלה טבא עמדה, וצווחין לרחוץ של מימי רגלים עמידה.

מה מקים רבי עקיבא **צא תאמר לו?** רבי יוסי בי רבי בון, רב הונא בשם רב יוסף: מכן שאין אומרים לאדם צא עד שיכניס ראשו ורבו.

אית מתניתא אמרה: עבדום כנדה, ומשמשיה כנדה. ואית מתניתא אמרה: עבדום כנדה, ומשמשיה כשרץ. מאן דאמר עבדום כנדה ומשמשיה כנדה – ניהא. ומאן דאמר עבדום כנדה ומשמשיה

בְּשָׂרֵי, כֹּל עֲצָמוֹ אֵין כְּתִיב נִדְהָ אֵלָא בְּמִשְׁמָשׁוּיִן. (ישעיהו ל) וְטִמְאַתֶּם אֶת צִפּוֹי פְּסִילֵי כִסְפֵּךָ וְאֶת אִפְדֵּת מִסְכַּת זְהָבְךָ. תַּפְתָּר בְּחֻקִּים עַל גּוֹפֵהָ. רַבִּי יַעֲקֹב דְּכִפֵּר הִנֵּן אָמַר תַּפְתָּר בְּמִשְׁתַּחֲוָה לְאִפּוֹד עֲצָמוֹ, כְּעִנְיָן שְׁנָאֲמַר (שופטים ח) וַיַּעַשׂ אוֹתוֹ גְּדֵעוֹן לְאִפּוֹד.

מִתְנִיתִין כְּמָאן דְּאָמַר עֲבוּ"ם כְּנִדְהָ וּמִשְׁמָשׁוּיָה כְּנִדְהָ. וְתִנְיָנָן אֲבָנִי וְעֲצָיו וְאִפְרוֹ – מִטְּמָאִין כְּשָׂרֵי.

[דף ג"ח ע"א]

תַּפְתָּר שְׁהִשְׁתַּחֲוָה לְבֵית וְאַחַר כֶּךָ כְּנָאוֹ. וְהָא תְנִינָן שְׁלֹשָׁה בְּתִים הֵן. תַּפְתָּר שְׁהִשְׁתַּחֲוָה לְבֵית וְאַחַר כֶּךָ הִדְשׁוּ. דְּאָמַר רַבִּי זְעִירָא רַב חֹזֶנָה בְּשֵׁם רַב: הַמְשַׁתַּחֲוָה לְבֵית – אֶסְרוּ. רַבִּי זְעִירָא, רַבִּי אֲבָהוּ בְּשֵׁם רַבִּי יוֹחָנָן: הַמְקֻדֵּשׁ אֶת הַבַּיִת – מוֹעֲלִין בוֹ. אָמַר רַבִּי זְעִירָא: הָוֵי בְּהָ רַבְּנָן פְּלִיגָא, מָאן דְּאָמַר אֶסְרוּ מוֹעֲלִין בוֹ. מָאן דְּאָמַר לֹא אֶסְרוּ אֵין מוֹעֲלִין בוֹ.

הַתִּיב רַבִּי חֲגִי קוּמֵי רַבִּי יוֹסֵה: מִתְנִיתָא פְּלִיגָא עַל רַבִּי הַשּׁוֹקֵת שְׁבַסְלַע אֵין מְמַלְאִין בְּהָ מִפְּנֵי שְׁחַקְקָה וְאַחַר כֶּךָ חֲבָרוּ. הָא אִם חֲבָרָה וְאַחַר כֶּךָ חֲקַקְהָ לֹא. וְהִתְּנָן בֵּית לָאו כְּמֵי שְׁחַקְקוּ וְאַחַר כֶּךָ חֲבָרוּ הוּוּ. מַה עֲבַד לְהָ רַבִּי? פִּתְרָה לְהָ סִיתוּתָן שֶׁל אֲבָנִים הִיא גְּמַר מְלֹאכְתָּן.

וְלִית הִדָּא פְּלִיגָא עַל רַבִּי יוֹחָנָן? דְּרַבִּי יוֹחָנָן אָמַר עֲבוּ"ם שְׁנִשְׁתַּבְּרָה אֶסְרָה. לֹא בִּן סַכְרָנָן מִימְרָ אִם בְּשִׂאֵינוּ עֵתִיד לְהַחְזִירָן לְכֻלְיֵין דְּבָרֵי הַכֹּל מוֹתֵר. וְהָא תְנִינָן שְׁלֹשׁ אֲבָנִים הֵן.

[דף ג"ח ע"ב]

תַּפְתָּר שְׁנִשְׁתַּחֲוָה לְכָל אֲבָן וְאֲבָן וְאַחַר כֶּךָ כְּנִיָּיה.

וְאִפְּלוֹ עַל רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן לָקִישׁ לִית הִיא פְּלִיגָא, דְּרַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן לָקִישׁ אָמַר עֲבוּ"ם שְׁנִשְׁתַּבְּרָה מוֹתֵרָת. לֹא בִּן סַכְרָנָן מִימְרָ אִם בְּעֵתִיד לְהַחְזִירָן לְכֻלְיֵין דְּבָרֵי הַכֹּל אֶסְרוּ. וְאָמַר רַבִּי יוֹדָן אֲבֵי דְרַבִּי: מִתְנִיתִין אִם הָוֵי מוֹנְחִין בְּמִקּוּמָן, לֹא כְּמֵי שְׁהוּא עֵתִיד לְהַחְזִירָן לְכֻלְיֵין הֵן וְאֵלוּ בְּמִקּוּמָן הֵן.

רַבִּי בָּא בְּשֵׁם רַבִּי: הַמְשַׁתַּחֲוָה לְבֵית – אֶסְרוּ. לְאִילָן – לֹא אֶסְרוּ. וְהָא תְנִינָן: שְׁלֹשׁ אֲשֵׁרוֹת הֵן: תַּפְתָּר שְׁנִשְׁתַּחֲוָה לְזִמּוֹרָה וְאַחַר כֶּךָ נְמַעְהָ. לֹוי אָמַר: הַשְׁתַּחֲוָה לְבֵית – אֶסְרוּ, לְמַעְרָה – לֹא אֶסְרוּ. מַה בֵּין בֵּית וּמַח בֵּין מַעְרָה? אָמַר רַבִּי חֲנַנְיָה בְּרִיה דְּרַבִּי הִילָל: בֵּית – הִיָּה לֹוי שְׁעַת תְּלִישָׁה. מַעְרָה – לֹא הִיָּה לְהָ שְׁעַת תְּלִישָׁה:

הַלְכָה ב' מִתְנִי' מוֹנִין לְסַפִּינָה שְׁהוּא מְהוֹרָה? שְׁנָאֲמַר (משלי ל) דְּרֹךְ אֲנִיָּה בְּלֵב יָם.

מוֹנִין לְעִרוּגָה שְׁהוּא שִׁשָּׁה עַל שִׁשָּׁה מְפָחִים זֹרְעִין בְּתוֹכָהּ מְשִׁשָּׁה זְרַעוֹנִים, אֲרַבַּע בְּאֲרַבַּע רוּחוֹת עִרוּגָה וְאַחַת בְּאֲמַצְעָה? שְׁנָאֲמַר (ישעיהו סא) כִּי כְּאֲרֵץ תּוֹצִיא צִמְחָהּ וּכְגִנָּה זְרֻעֶיהָ תִצְמִיחַ. זְרַעָה תִצְמִיחַ לֹא נְאֻמַר, אֵלָא זְרֻעֶיהָ תִצְמִיחַ:

גמרא וְלֹא מִן הַיָּמִים לְמִדְתָּ? מִה יָם מְהוֹר אַף הַסְפִינָה מְהוֹרָה. וְלֹא מִן הַשֶּׁק לְמִדְתָּ? מִה הַשֶּׁק מִשְׁמֹשׁ בַּיָּם וּמִשְׁמֹשׁ בַּיָּבֵשָׁה. סְפִינָה מִשְׁמֹשֶׁת בַּיָּם וְאִינָה מִשְׁמֹשֶׁת בַּיָּבֵשָׁה. רַבִּנּוּן דְּמִיֶּסְרִין אָמַר: זֶה סְפִינָה שֶׁל חֲרָשׁ, מִה הַשֶּׁק אֵינּוּ מְלַמֵּד עַל כָּל הָאֲמוּר בַּפְּרָשָׁה, יֵצֵא כָּלִי חֲרָשׁ שְׂאִינּוּ כְּתוּב בַּפְּרָשָׁה שְׂוִלְמוֹד עֲלֵיו הַשֶּׁק:

זְרוּעִיָּה. מַעוּט זְרוּעִיָּה שְׁנַיִם. אָמַר רַבִּי שְׁמוּאֵל בַּר סִיסְרְטָא: מִשְׁנַיִם אֵת לְמַד אַרְבָּעָה. מִשְׁנַיִם אֵת נוֹתֵן בְּתַחֲלַת שְׁשָׁה וּמִצַּר וְהוֹלֵךְ. אַף אַרְבָּעָה אֵת נוֹתֵן בְּתַחֲלַת שְׁשָׁה וּמִצַּר וְהוֹלֵךְ. אֲפֹשֶׁר שְׁלֹא יִהְיֶה שֵׁם נֶקֶב אֶחָד פְּנּוּי, לִימַע בּוֹ אֵת הָאֲמֻצְעִי.

אָמַר רַבִּי יוֹנָה: עֲבוּדָה פּוֹנְעַת בְּעֲבוּדָה.

[דף נ"ט ע"א]

וְאִיז מִיז פּוֹנֵעַ בַּחֲבֵרוֹ לְחֻבְשׁוֹ.

רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן לֹוִי אָמַר: זָרַע זְרוּעִיָּה זְרוּעִיָּה. וְכַרְבִּי יְהוּדָה. דְּרַבִּי יְהוּדָה אָמַר: שְׁשָׁה, זָרַע זְרוּעִיָּה זְרוּעִיָּה זְרוּעִיָּה.

רַבִּי חֲגִי אָמַר: זְרוּעִיָּה חֲמוּשָׁה כָּל חֶזֶן דְּאֵנָּה מְשַׁבַּח לָהּ אֵנָּה מַחִיק לָהּ. אִישְׁתְּאַלַת לְרַבִּי הוֹנָה סְפָרָא דְסַדְרָא, וְאָמַר: זְרוּעִיָּה מְלֵא.

רַבִּי יוֹחָנָן בְּשֵׁם רַבִּי יִצְחָק: כּוֹלְהוֹן חוּץ לְשְׁשָׁה. אִם כּוֹלְהוֹן חוּץ לְשְׁשָׁה נִיתְּנִי תִשְׁעָה. אָמַר רַבִּי תַנְחוּם כּוֹצְרִיה: וְכִינִי בְּעֲרוּנָה שְׁבַעֲרוּנוֹת הִיא מוֹתְנִיתָה:

הַלְכָה ג' מִתְּנִי' מִנּוּן לְפֻלְקֻמַּת שְׁכֵבֶת זָרַע בַּיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי שֶׁהִיא מְמַאָּה? שְׁנַאָּמַר (שְׁמוֹת י"ט) הֵיוּ נְכוּנִים לְשְׁלֹשֶׁת יָמִים אֶל תְּגָשׁוּ אֶל אִשָּׁה.

מִנּוּן שְׁמֵרְהוּצִין אֵת הַקָּמֶן בַּיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי שְׁחַל לְהוֹיֹת בְּשַׁבָּת? שְׁנַאָּמַר (בְּרַאשִׁית לד) וַיְהִי בַיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי בְּהַיּוֹתָם בּוֹאֲבִים.

מִנּוּן שְׁקוֹשְׁרִים לְשׁוֹן שֶׁל זְהוּרִית בְּרֹאשׁ שְׁעִיר הַמִּשְׁתַּלְחָה? שְׁנַאָּמַר (יִשְׁעִיָּהוּ א) אִם יְהִיו חֲטָאִיכֶם בְּשָׁנִים בְּשִׁלְגַי לְבִינוּ וְגו':

גמרא אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן: מִסִּינִי לְמַדוּ, יָרַד מֹשֶׁה בְּשְׁלִישִׁי בְּשַׁבָּת, אָמַר לְהָן הֵיוּ נְכוּנִים לְשְׁלֹשֶׁת יָמִים אֶל תְּגָשׁוּ אֶל אִשָּׁה, כָּל מִי שֶׁפָּרַשׁ בְּשְׁלִישִׁי יֵשׁ בְּאֵן לִיל רַבִּיעִי וְרַבִּיעִי לִיל חֲמִישִׁי וְחֲמִישִׁי. כְּשִׁשִׁי פְּלֻמָּה, בְּלִילָה מְמַאָּה, בַּיּוֹם מְהוֹרָה. כָּל מִי שֶׁפָּרַשׁ בְּרַבִּיעִי. יֵשׁ בְּאֵן רַבִּיעִי לִיל חֲמִישִׁי וְחֲמִישִׁי. כְּשִׁשִׁי פְּלֻמָּה, בְּלִילָה מְמַאָּה, בַּיּוֹם מְהוֹרָה. אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן: זֶה בְּסִינִי, אֲכַל לְדוֹרוֹת אוֹ בְּאַרְבַּע אוֹ בְּשֵׁשׁ.

רבי עקיבא אומר:

[דף נ"ט ע"ב]

לעולם הן המש. וכן לדורות. תמן תנינן: הפולטת שכבת זרע ביום השלישי מהורה; דברי רבי אלעזר בן עזריה. רבי ישמעאל אומר: פעמים שהן ארבע עונות, פעמים שהן המש, פעמים שהן שש, רבי עקיבא אומר: לעולם הן המש. אם יצאת מקצת עונה הראשונה – משלימין לה מקצת עונה ששית.

הא רבי ישמעאל עבד יום עונה ולילה עונה. רבי עקיבא עבד יום עונה ולילה עונה. מה ביניהון? עונות שלמות ביניהון. רבי ישמעאל עבד מקצת עונה ככלה. ותני בן על דרבי עקיבא, לפיכך אם נכנסה מקצת עונה ראשונה – משלימין לה מקצת עונה ששית.

תני רבי אלעזר בן עזריה אומר: יום ולילה עונה ומקצת עונה ככלה. ותני בן על דרבי אלעזר בן עזריה פעמים יש שם יום וכל שהוא מהורה. שני ימים וחסר כל שהוא והיא טמאה. (יום וכל שהוא והיא מהורה שני ימים וחסר כל שהוא והיא טמאה.) יום וכל שהוא והיא מהורה, היך עבידא? שמשה את ביתה ערב שבת קודם לשקיעת החמה ופלטתה במוצאי שבת לאחר שקיעת החמה, הרי יש פאן יום וכל שהוא והיא מהורה. שני ימים וחסר כל שהוא והיא טמאה, היך עבידא? שמשה את ביתה ערב שבת לאחר שקיעת החמה ופלטתה באחד בשבת קודם לשקיעת החמה, הרי יש פאן שני ימים חסר כל שהוא והיא טמאה.

אמר רבי יוחנן: מדברי כולם טבולי יום קבלו ישראל את התורה. הדיא דאת אמר בנשים. אכל באנשים כבר מהו. מה טעמא? (שמות יט) וקדשתם היום ומחר וכבסו שמלותם.

אמר רבי יוחנן: זו דברי רבי אלעזר בן עזריה ורבי ישמעאל ורבי עקיבא. אכל דברי חכמים עד שלשה ימים. מפן והילף היא נסרחת. ואתנייא בההיא דאמר רבי זעירא בשם רבי יוחנן: (ויקרא טו) זאת תורת הזב ואשר תצא ממנו שכבת זרע. מה תורת הזב – עד שלשה ימים. אף תורת שכבת זרע – עד שלשה ימים.

אנן תנינן מרחיצין את הקטן. תני דבית רב: מרחיצין את המילה. רבי אבהו בשם רבי יוחנן: הלכה כמי שהוא אומר מרחיצין את הקטן. אמר רבי יוסה:

[דף ס' ע"א]

על פורחך את אמר מרחיצין את הקטן. תני שמואל: לעולם אין מונעין לא שמון ולא המין מעל גבי מכה בשבת. אמר רבי יוסה: כל שעה הוה רבי זעירא רבי אומר לי תני מתניתך, ולא עוד אלא שמולפין המים על גבי מכה בשבת. אם אומר שמרחיצין את המילה, מה בין מכתו של גדול

למכתו של קמון.

רבי אבהו בשם רבי אלעזר: הלכה כרבי אלעזר בן עזריה. רבי אבון בשם רבי אבהו: טעמיה דרבי אלעזר בן עזריה (בראשית לד) ויהי ביום השלישי בהיותם כוואבים. בהיותו כוואב אין כתיב כאן, אלא בהיותם כוואבים בשעה שכל איברייהם כוואבים עליהם.

רבי יעקב בר אהא אמר רבי אלעזר ורבי יוחנן מפקדין להייתא, כל שיקויין דאתון עבדין בחולא, עבדין בשוּבְתָא. לכן צריכה אפילו ביום השלישי שחל להיות בשבת.

שמואל אמר: מפני הסכנה. רבי יוסה בעי: אם מפני סכנה מחמין לו חמין. רבי יוסי בי רבי בון בשם רבנן דתמון: מחמין לו חמין בשבת. ותני כן מחמם הוא אדם לונטיות ונותנה על גבי מכה בשבת. לא יפול אדם ערבה מלאה חמין ויתננה על גבי מעיו בשבת. רבי יהושע בן לוי אמר: לית כאן אלא מותר.

בראשונה היו קושרין אותו בחלונותיהם, ויש מהן שהיה מלבין ויש מהן שהיה מאדים. והיה מתביישין אלו מאלו. חזרו להיות קושרים אותו בפתחו של היכל. ויש שנים שהיה מלבין ויש שנים שהיה מאדים. חזרו וקשרו אותו בפלע.

כתיב (ישעיהו א) לכו נא ונבכה יאמר ה' וגו'. תני רבי אליעזר אומר (שם) אם יהיו חטאיכם בשנים וגו'. בשנים שביין שמים לארץ - בשלג ילבינו, יותר מכן - בצמר יהיו.

רבי יהושע אומר: אם יהיו חטאיכם בשנים בשני אבות - בשלג ילבינו, יותר מכן - בצמר יהיו.

אמר רבי יודן בר פוי: אם יהיו חטאיכם בשנים בשלג ילבינו - בראשון. ואם יאדימו בתולע בצמר יהיו - בשני.

ורבנן אמרי: אם יהיו חטאיך של אדם כפי שניו - בשלג ילבינו, יותר מכן - בצמר יהיו. אמר רבי יודן ענתררייא: בשעה שעונות קלין - בשלג ילבינו. בשעה שהן כבידין - בצמר יהיו:

הלכה ד' מתני' מנזן לסיכה שהיא בשתיה ביום הכפורים? אף על פי שאין ראיה לדבר וזכר לדבר, שנאמר (תהלים קט) ותבא במים בקרבו וכשמן בעצמותיו:

[דף ס' ע"ב]

גמרא פהדא דתני: בשבת, בין סיכה שהיא של תענוג בין סיכה שאינה של תענוג - מתר. ביום הכפורים, בין סיכה שהיא של תענוג בין סיכה שאינה של תענוג - אסור. בתשעה באב ובתענית צבור, סיכה שהיא של תענוג - אסור. שאינה של תענוג - מתר.

תני: שוות סיכה לשתייה לאסור ולתשלומוין, אכל לא לענש. ביום הכפורים לאסור אכל לא לענש. והא תני: (ויקרא כב) **ולא יחללו להביא את הפדו ואת השותה**. אמר רבי יוחנן: לית כאן סדי. אמר רבי אבא מרי: אם אומר את לית כאן סדי. לית כאן שותה דלא בן דבר שהוא בא משני לווין מצטרף.

מנין שהוא מחזור בעשה. רבי אלעזר בשם רבי סימי (דברים כו) **לא נתתי ממנו למת**. מה אנו קיימינן? אם להביא לו ארון ותכריכין, לחי הוא אסור לא כל שבין למת! אי זה דבר שהוא מתר לחי ואסור למת? הוי אומר זה סיכה:

הלכה ה' מתני' המוציא עצים – גדי לכשל ביצה קלה. תכלין גדי לתבל ביצה קלה. ומצטרפין זה עם זה. קליפי אגוזים קליפי רמונים אסמים ופואה – גדי לצבע בהן בגד קטן בשככה. מי רגלים נתר ובורית קימוניא ואשגן – גדי לכבס בהן בגד קטן בשככה. רבי יהודה אומר: גדי להעביר על הכתם:

גמרא וקשיא פמון ומלח מצטרפין. רבי אילא בשם רבי אלעזר: בכמיני מתיקה שנו.

תמן תנינן: שעור המלכן והמנפס והצובע והמוזה. והכא את אמר הכן! תמן בצובע, ברם הכא במוציא לצבע.

נתר. נטרון. בורית. ביריתה קימון קליא. אשגן. רבי יוסי בי רבי בון אמר אצרות רוח:

הלכה ו' מתני' פלפלת – כל שהוא, ועטרן – כל שהוא, מיני בשמים ומיני מתכות – כל שהן. מעפר המזבח, מאבני המזבח, ממקק ספרים, ממקק מטפחותיהן – כל שהן, מפני שמצניעין אותן לגנוזן. רבי יהודה אומר: אף המוציא ממשמשי עבו"ם – כל שהוא, שנאמר (דברים יא) **ולא ידבק בידך מאומה מן החרם**:

[דף ס"א ע"א]

גמרא תני: אף ריח רע – כל שהוא. אמר רבי אילא: אף רבי שמעון מודה בה. מודי רבי שמעון באסורי הנזיה:

הלכה ז' מתני' המוציא קפת הרזקלין אף על פי שיש בה מינין הרבה – אינו חייב אלא הפאת אחת. זרעוני גנה – פחות מפגרוגרת. רבי יהודה בן בתירא אומר: המשה. זרע קשוואין – שנים. זרע דילועין – שנים. זרע פול מצרי – שנים.

חגב חי – כל שהוא. מת – כגרוגרת. צפרת פרמים, בין חיה בין מתה – כל שהוא מפני שמצניעין אותה לרפואה. רבי יהודה אומר: אף המוציא חגב חי טמא – כל שהוא, מפני שמצניעין אותו לקטן לשחק בו:

מַסְכַּת עֲבוּדָה זְרָה פֶּרֶק חֲמִישִׁי

הא, אין אוצרין בארץ ישראל דברים שיש בהן חיי נפש, כגון: שמינים, יינות, וסלתות, ופרות. אבל דברים שאין בהן חיי נפש, כגון: כמון ותבלין - הרי זה מתר. ואוצרין שלש שנים, ערב שביעית ושביעית ומוצאי שביעית. במה דברים אמורים? בלוקח מן השוק, אבל בכונס בתוך ביתו, אפלו עשר שנים - מתר לאלתר. ובשנת בצרת, אפלו חרובין - לא יאציר מפני שמטיל מארה בשערים. אין משתקרין בתבואה, אבל משתפר ביין ובשמן וקטניות. אמרו על רבי אלעזר בן עזריה: שהיה משתפר ביין ובשמן כל ימיו. אין מוציאין מסוריא דברים שיש בהן חיי נפש, כגון: יינות, שמינים, וסלתות. רבי אומר: אומר אני: שמוציאין יין לסוריא, מפני שממעט את התפלה. וכשם שאין מוציאין לסוריא, כך אין מוציאין להפרכיא. רבי יהודה מתיר מהפרכיא להפרכיא:

הב, ישרה אדם בארץ ישראל אפלו בעיר שרבה עובדי כוכבים, ולא בחוצה לארץ אפלו בעיר שכלה ישראל. מלמד: ששייבת ארץ ישראל שקולה כנגד כל מצות שבתורה. והקבור בארץ ישראל - כאלו הוא קבור תחת המזבחת. לא יצא אדם לחוצה לארץ, אלא אם כן היו חטין סאתים בסלע. אמר רבי שמעון: במה דברים אמורים? בזמן שאינו מוצא לקח. אבל בזמן שמוצא לקח, אפלו סאה בסלע - לא יצא. וכן היה רבי שמעון אומר: אלימלך - מגדולי הדור ומפורסני צבור היה. ועל שיצא לחוצה לארץ - מת הוא ובניו ברעב, והיו כל ישראל קימין על אדמתן, שנאמר (רות א): ותהם כל העיר עליהן, מלמד: שכל העיר קימת, ומת הוא ובניו ברעב. הרי הוא אומר (בראשית כח): ושבתי בשלום אל בית אבי, שאין תלמוד לומר והיה ה' לי לאלהים. ואומר (ויקרא כה): לתת לכם את ארץ כנען להיות לכם לאלהים, כל זמן שאתם בארץ כנען - הריני לכם אלוה, אין אתם בארץ

כנען - איני לכם לאלוה. וכן הוא אומר (יהושע ד): כארבעים אלף חלוצי הצבא. ואומר (יהושע ב): כי נתן בידי את יושבי הארץ וגו'. וכי עלתה על דעתך שישאל מוכבים את הארץ לפני המקום? אלא כל זמן שהם עליה - בלה נכבשה. אינן עליה - בלה אינה נכבשת. וכן דוד אמר (שמואל א כו): כי גרשוני היום מהסתפח בנחלת ה' וגו', וכי תעלה על דעתך שדוד המלך עובד עבודת כוכבים? אלא שהיה דוד דורש ואומר: כל המניח את ארץ ישראל בשעת שלום ויוצא - כאלו עובד עבודת כוכבים, דכתיב (ירמיה לב): ונטעתים בארץ הזאת באמת, אינן עליה - אין נטועין לפני באמת, לא בכל לבי ולא בכל נפשי. רבי שמעון בן אלעזר אומר: ישראל שבתוצה לארץ - עובדי עבודת כוכבים בטהרה הן. כיצד? עובד כוכבים שעשה משתה לבנו, והלך וזמן את כל היהודים שבעירו, אף על פי שהן אוכלין משלהן ושותין משלהן, ושמם שלהן עומד על גבי עובדי עבודת כוכבים הן, שנאמר (שמות לד) וקרא לך ואכלת מזבחן:

הג, אלו הן עורות לבובין, כל הקרוע כנגד לבן, ועשה כמין ארבה. אבל אם היה משוּף - הרי זה מתר. הפכשין ושלקות של עובדי כוכבים שדרפן לתת בהן יין וחמץ, וחרס הדייני - אסור בהנאה; דברי רבי מאיר. וחקמים אומרים: אין אסורין אסור הנאה. זיתים השלחים הנמכרים על פתחי מרחצאות - אסורים באכילה ומתריין בהנאה. רבי יוסי אוסרן אף בהנאה, מפני שמזלפים עליהן חמץ כדי שיהו חולצין את גרעניהם:

הד, הדרורין והקרבנות של עובדי כוכבים ויין ישראל בהן - אסור בשתייה ומתר בהנאה. העיד שמעון בן גודיא לפני בנו של רבן גמליאל משם רבן גמליאל הזקן: שמתר בשתייה, ולא הודה לו. נודות העובדי כוכבים, רבן שמעון בן גמליאל אומר משם רבי יהושע בן קפוסיי: אין עושין שטיחים

לְבַהֲמָה. נֹדוֹת הַעֹבְדֵי כּוֹכְבִים, גְּרוּרִין - מְתָרִין, חֲדָשִׁים, זְפוֹתִין אֲסוּרִין. עֹבְדֵי כּוֹכְבִים עֹבְדִים וְרוֹכְבִים, וַיִּשְׂרָאֵל עֹמֵד עַל גְּבִי - כּוֹנֵס לְתוֹכוֹ יִין וְאִינוֹ חוֹשֵׁשׁ. קִנְקִנִין שֶׁל עֹבְדֵי כּוֹכְבִים, חֲדָשׁוֹת - מוֹתוֹרוֹת, וַיִּשְׁנוּת - אֲסוּרוֹת. שִׁכְנְסוּ בַּה עֹבְדֵי כּוֹכְבִים מִים - מֵתָר יִשְׂרָאֵל לְהַכְנִיס לְתוֹכוֹ יִין. וַשִּׁכְנְסוּ בַּה עֹבְדֵי כּוֹכְבִים יִין - יִשְׂרָאֵל מִמְּלֵא אוֹתָהּ מִים שֶׁלִּישָׁה יָמִים מַעַת לַעַת, וּמַכְנִיס לְתוֹכוֹ יִין וְאִינוֹ חוֹשֵׁשׁ. וַשִּׁכְנְסוּ בַּה עֹבֵד כּוֹכְבִים יִין, וַיִּשְׂרָאֵל צִיר וּמוֹרֶס - מֵתָר יִשְׂרָאֵל אַחַר לְהַכְנִיס לְתוֹכָהּ יִין.

הֵה, לּוֹקַחֲחִין מִן הַעֹבְדֵי כּוֹכְבִים תְּבוֹאוֹת, קִטְנִית, וּגְרוּגְרוֹת, וְשׁוֹם וּבְצָלִים מִכָּל מְקוֹם, וְאִינוֹ חוֹשֵׁשׁ מִשׁוֹם טְמֵאָה. הָאוֹג - בְּכָל מְקוֹם טְהוֹר. הָאֲרוֹ - בְּכָל מְקוֹם טְהוֹר. נֶאֱמָן הַצִּיד לומר: "זֶה עוֹף טְמֵא, וְזֶה עוֹף טְהוֹר". נֶאֱמָן עִם הָאֲרִץ לומר: "כְּבָשִׁין אֵלּוֹ טְמֵאִין, וּכְבָשִׁין אֵלּוֹ טְהוֹרִין, וְלֹא רַבְצָתִי עֲלֵיהֶן אֵת הַמַּשְׁקִין". אֲבָל אֵין נֶאֱמָן לומר: "דְּגִים אֵלּוֹ צִדְתִּים בְּטַהֲרָה, וְלֹא נַעֲרַתִּי עֲלֵיהֶן אֵת הַמַּכְמֶרֶת". הַקִּפְרִיסִין, הַמוּטְלֵיא, וְהַחֲמִין שֶׁלֶהֶן - מְתָרִין. בִּיצָה צְלוּיָה שֶׁלֶהֶן - אֲסוּרָה. רַבִּי יְהוּדָה וּבֵית דִּינּוֹ הִתִּירוּ שְׁמֵן שֶׁל עֹבְדֵי כּוֹכְבִים בְּמִנְיָן. פֶּת שֶׁאֲפָאָה עֹבֵד כּוֹכְבִים שֶׁלֹּא בַּמַּעַמֵּד יִשְׂרָאֵל - הָרִי זֶה אֲסוּרָה. פֶּת שֶׁאֲפָאָה יִשְׂרָאֵל אֵף עַל פִּי שֶׁהָעֹבֵד כּוֹכְבִים לִשָּׂה, וּגְבִינָה שֶׁהַעֲמִידָה יִשְׂרָאֵל אֵף עַל פִּי שֶׁהָעֹבֵד כּוֹכְבִים עֲבָדָה - הָרִי זֶה מְתָרֶת. יִשְׂרָאֵל יוֹשֵׁב בְּסוֹף עִירוֹ, וְהָעֹבֵד כּוֹכְבִים חוֹלֵב וּמִבִּיא לוֹ, וְאִינוֹ חוֹשֵׁשׁ.

הֵו, אִיוֹ הִיא טְרִית שֶׁאִינָה טְרוּפָה? כָּל שֶׁהִשְׁדָּרָה וְהָרֵאשׁ נִכְרִין. אִיזְהוֹ צִיר שֵׁישׁ בּוֹ דָּגָה? כָּל שֶׁכְּלָבִית אַחַת אוֹ שְׁתֵּי כְּלָבִיּוֹת מְשׁוּטְטוֹת בְּתוֹכוֹ. חֲתִיכָה שֵׁישׁ בַּה סִּמָּן, בֵּין בְּכָלן בֵּין בְּמִקְצָתָן אֲפֵלוּ בְּאֶחָד (טְמֵאָה) - הָרִי זֶה מְתָרֶת. מַעֲשֶׂה שֶׁהִבִּיאוּ גְרִבִין שֶׁל חֲתִיכוֹת מִמִּין אֶחָד בְּעֹפוֹ, וְלֹא נִמְצָא סִמָּן אֵלּא בְּאֶחָד מֵהֶן, וּבֹא מַעֲשֶׂה לִפְנֵי חֲכָמִים, וְהִתִּירוּ אֵת כָּלן. מוֹרִיס אֲמָן - הָרִי זֶה מֵתָר. רַבֵּן שְׁמַעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אומר: אֵף חֶלֶק אֲמָן

- הָרִי זֶה מֵתָר. יִין מְבָשֵׁל וְאוֹלוֹנְתִית - הָרִי אֵלּוֹ אֲסוּרִים, מִפְּנֵי שֶׁחֲחֻלְתָּן יִין. אֵלוֹנְתִית כְּבָרִיתָה - הָרִי זֶה מְתָרֶת. יִין תְּפוּחִין, מִן הַפְּתִיק, וּמִן הָאוֹצָר, מִן הַסְּפִינָה - הָרִי זֶה מֵתָר. וְאִם הִיָּה נִמְכָּר בְּקִטְלוֹן - מְתָרֶת. יִין תְּפוּחִים מִן הַשּׁוֹק - הָרִי זֶה אֲסוּר מִפְּנֵי שְׁמֹזֵדִיף. חֲגִבִין וְהַקּוֹפְרִין מִן הַפְּתִיק מִן הָאוֹצָר וּמִן הַסְּפִינָה - הָרִי אֵלּוֹ מְתָרִין. וְהַמוֹכֵר בְּסִלְיָל לִפְנֵי חֲנוּנִי - אֲסוּרִין מִפְּנֵי שְׁמַרְבִּיצִין עֲלֵיהֶן יִין כְּדֵי שִׁיחִיזוּ יִפִּין לְמֵרְאִית הָעֵינַן. מֵלַח סִלְקוֹנְטִית, שֶׁחוֹרָה - מְתָרֶת, לְבָנָה - אֲסוּרָה; דְּבָרֵי רַבִּי מֵאִיר. רַבִּי יְהוּדָה אומר: שֶׁחוֹרָה - אֲסוּרָה, לְבָנָה מְתָרֶת. רַבִּי יְהוּדָה בֶּן גַּמְלִיאֵל אומר מִשׁוֹם רַבִּי חֲנִינָא בֶּן גַּמְלִיאֵל: זֶה וְזֶה הָרִי זֶה אֲסוּרָה:

הֵז, אֵין לּוֹקַחֲחִין גְּבִינַת בֵּית הַיְיִנְיָאקִי, אֵלּא מִן הַמַּמְחָה. וְשִׁלּוּקָה - גְּלַקְחַת מִכָּל מְקוֹם. אֵין לּוֹקַחֲחִין קֶרֶט שֶׁל חֲלָתִית, אֵלּא מִן הַמַּמְחָה. וְהָעֵלָה - גְּלַקְחַת מִכָּל מְקוֹם. אֵין לּוֹקַחֲחִין יִין מִסְרוּיָא, אֵלּא מִן הַמַּמְחָה. וְלֹא מוֹרִיס, אֵלּא מִן הַמַּמְחָה. וְלֹא חֲתִיכָה שֶׁאֵין בַּה סִּמָּן, אֵלּא מִן הַמַּמְחָה. וְלֹא מֵלַח סִלְקוֹנְטִית, אֵלּא מִן הַמַּמְחָה. וְלֹא גְבִינַת בֵּית הַיְיִנְיָאקִי, אֵלּא מִן הַמַּמְחָה. וְלֹא קֶרֶט שֶׁל חֲלָתִית, אֵלּא מִן הַמַּמְחָה. וְכָלן נֶאֱכָלִין אֵצֶל מִי שֶׁאִינוֹ מִמְחָה, וְאִינוֹ חוֹשֵׁשׁ:

מִסְכַּת עֲבוּדָה זָרָה פֶּרֶק שִׁישׁ

ו, א וְחֲכָמִים אומר: אֵין אֲסוּר, אֵלּא שֵׁישׁ בְּיָדוֹ מִקָּל, אוֹ צְפוֹר, אוֹ כְּדוֹר, סִיף, עֲטָרָה, וְטַבַּעַת, צָלָם, וְנִחְשׁ. וְעַל מַכְבָּדִים, כְּגוֹן: הַשִּׁירִים, וְהַנְּזוּמִים, קִטְלוֹת, טַבַּעוֹת - הָרִי אֵלּוֹ אֲסוּרוֹת. וְעַל הַמְּבֻזִין, כְּגוֹן: הַיְיִרוֹת, מַחֲמֵי חֲמִין, הַסִּיגְנִין, וְהַקּוּמְקִמִין, וְהַסְּפִלִין, וְהַסְּדָנִין, וְהַמְּטַבַּע - הָרִי אֵלּוֹ מְתָרִין. מִצָּא טַבַּעַת וְעֲלֶיהָ צוּרַת חֲמָה, צוּרַת לְבָנָה, צוּרַת דְּרָקוֹן - יוֹלִיד לִים הַמֵּלַח. רַבִּי יְהוּדָה אומר: אֵף דְּמוֹת וּסְרַפֵּס. טַבַּעַת שֵׁישׁ עֲלֶיהָ עֲבוּדַת כּוֹכְבִים, בְּזִמָּן שֶׁהִיא בּוֹלְטַת - אֲסוּרָה בְּהִנָּאָה, אִם אִינָה בּוֹלְטַת - מְתָרֶת. בֵּין כָּף וּבֵין כָּף - אֲסוּר לְחַתֵּם בַּה. וְשֶׁאֵין עֲלֶיהָ עֲבוּדַת כּוֹכְבִים - מְתָרֶת בְּהִנָּאָה, וּמֵתָר

בו לשם אלוה, בין שלא נהג בו לשם אלוה - אסור. כיצד מבטלה? רבי מאיר אומר: עד שיכה בקורנס ויחבל. רבי שמעון אומר: אפילו רואה סטרה ונפלה - הרי זו בטלה. ויחכמים אומרים: עובד כוכבים - מבטל עבודת כוכבים שלו ושל ישראל. וישראל - אין מבטל עבודת כוכבים של עובד כוכבים. [רבי] שמעון בן מנסיא אומר: עבודת כוכבים של ישראל - אין לה בטלה עולמית. בימוס שנפגם רבו - הרי זה מתר. מזבח שנפגם רבו - אסור עד שינתן.

ו, ג, מקצה, שלו - אסור, ושל חברו - מתר. לפני הקדשו - אסור, לאחר הקדשו - מתר. מאימתי נקרא מקצה? משנעשה בו מעשה. איזהו יעבד? כל שעובדין אותו, בין בשגגה בין במזיד. איזה הוא מקצה? מקצה לעבודת כוכבים. אבל אמר: שור זה לעבודת כוכבים - לא אמר כלום, לפי שאין הקדש לעבודת כוכבים.

מִסְקַת עֲבוּדָה זָרָה פָּרָק שְׁבִיעִי

ז, א, פרה שפטמה בכרשיני עבודת כוכבים, ורדי גנה שזבלה בזבל עבודת כוכבים, ובור גנה שנטעה בעצי אשרה, ובור קלא אילן שרשם בעצי אשרה - ישרף. אחרים אומרים: מטילין אותה לחמר, עד שייחזרו מראיו לכמות שהיה. חלילין של עבודת כוכבים - אסור לספוד בהן. ואם היה מעלין שכר למדינה, אף על פי שהן עשוין לצרף עבודת כוכבים - מתר לספוד בהן. חניות של עבודת כוכבים - מתר לשכר מהן. גבאין של עבודת כוכבים - אסור לתן להן. אם היו מעלין שכר למדינה, אף על פי שהן עשוין לצרף עבודת כוכבים - מתר לתן להן. המיחד ביתו לעבודת כוכבים - כלו מטמא בכיאה. והעובר לתוכה - פעובר בבית עבודת כוכבים. אם היתה דרך הרבים מפסקתה - אינו טמא אלא אותו דרך בלבד.

ז, ב, הסומך ביתו לבית עבודת כוכבים - כלו מטמא בכיאה. סמכו לו הן - אין כלו מטמא בכיאה, אלא אותו כהל נדון מחצה למחצה,

לחתם. טבעת שיש עליה חותם - מתר לחתם בה. רבי יהודה אומר: אם היה חותמה שוקע - אסור לחתם בה מפני שנעשה בולט, ומתר לתנה בידו, ושחותמה בולט - מתר לחתם בה, ואסור לתנה בידו. טבעת שיש עליה פרצוף - מתר לחתם בה. רבי חנינא בן גמליאל אומר: של בית אבא היו חותמין בפרצופות. רבי אלעזר בר צדוק אומר: כל הפרצופות היו בירושלים, חוץ מפרצוף האדם. העשוי כמין דרקון - אסור. והדרקון תלוי בו - נוטלו ומשליכו, והשאר - הרי זה מתר. איזה הוא מין דרקון שאסור? רבי שמעון בן אלעזר אומר: כל שהציצין יוצא מצוארו. אבל אם היה חלק - הרי זה מתר.

ו, ב, הלוקח גרוטאיות מן העובד כוכבים, ומוצא בהן עבודת כוכבים - נוטלה ומשליכה, והשאר - הרי זה מתר. עבודת כוכבים, עד שלא באת לרשותו - אומר לעובד כוכבים ומבטלה, שהעובד כוכבים מבטל עבודת כוכבים בין שלו בין של חברו, בין עובדה בין שאינה עובדה, בין בשוגג בין במזיד, בין באנס בין ברצון. ישראל שעשה עבודת כוכבים - אסורה אף על פי שלא עבדה, לפיכך אין יכול לבטלה. עובד כוכבים שעשה עבודת כוכבים - מתרת עד שתעבד, לפיכך יכול לבטלה. רבי אומר משם רבי יעקב: אם עשאה לישראל מתחלה - אין יכול לבטלה. עובד כוכבים שמכר עבודת כוכבים לעובדיה - אסורה. שלא לעובדיה - מתרת. לזה עליה, נפלה עליה מפתל, שטפה נהר, או שנטלה לסטין, או שהניחיה בעליה, כגון מלחמתו של יהושע, אם עתידין הבועלים לחזור עליה - אסורה, ואם לאו - מתרת. בימסיות שהעמידו עובדי כוכבים בשעת הגזרה, אף על פי שעברה הגזרה - הרי אלו אסורות. וכל עבודת כוכבים שבטלה עובד כוכבים יכול תהא אסורה? תלמוד לומר (דברים ז): "פסילי אליהם תשרפון באש" את שנוהג בו משום אלוה - אסור, ואת שאינו נוהג בו משום אלוה - מתר. ושל ישראל, בין שנהג

ז,ד העובדי כוכבים העובדין את ההרים ואת הגבעות, אף על פי שהן מתרין, עובדיהן - בסקילה. אדם הנעבד, אף על פי שהוא מתר, עובדיו - בסקילה. איזהו אשרה? כל שהעובדי כוכבים עובדין ומשמרין אותה ואין טועמין מפרותיה. רבי שמעון בן אלעזר אומר: שלש אשרות בארץ ישראל, חרוש שבכפר פטם, ושבכפר פגשה, שקמה שבראני ושבכרמל. אשרה - זורעין תחתיה ירקות בימות הגשמים, אבל לא בימות החמה. החיזרין - לא בימות החמה ולא בימות הגשמים. רבי שמעון בן אלעזר אומר: אף לא זרעין ולא ירקין בימות הגשמים, מפני שהעלין נושרין והיה להן לזבל.

ז,ה הנכנס תחתיו - פנכנס לבית עבודת כוכבים. אם היתה דרך הרבים מפסקת - הרי זה מתרת. ישראל שפסל את האשרה, בין לצרכו בין שלא לצרכו - אסור. ועובד כוכבים שפסל את האשרה, לצרכה - היא אסורה והוא מתר. לצרכו - בין זה ובין זה אסור. לא יעלה אדם לראש הבימוס אפילו לנוולו לטנפו, משום שנאמר (דברים יג): "ולא ידבק בידך מאומה". לא יאמר אדם לחברו: המתן לי בצד עבודת כוכבים פלונית, ואני אמתין לך בצד עבודת כוכבים פלונית, שנאמר (שמות כג): ושם אלהים אחרים לא תזכירו וגו'.

ז,ו עבודת כוכבים וכל מה שעליה - הרי זו אסורה. מצא עליה יינות שמנים וסלתות, וכל דבר שפיוצא בו קרב על גבי המזבח - אסור. כלים המשתמשות בהן, בגופה - אסורין, שלא בגופה - מתרין. אף כלים המשתמשות בהן ובגופה, גנבום כומרים ומכרום - הרי אלו מתרין.

כתוב אחד אומר (דברים ז): לא תחמד כסף. וכתוב אחד אומר: כסף וזהב אשר עמהן. כיצד יתקמו שני כתובים הללו? בין שגופן לבוש בהן, בין שאין גופן לבוש בהן - אסורין. "עמהן" את שגופה לבוש בהן - אסורין, את שאין גופה לבוש בהן - מתרין.

נפל - אסור לבנותו, בנאו - חזר לתחלתו. בנאוהו הן - אין כלו מטמא בביאה, אלא אותו הכתל נדון מחצה למחצה. המוכר ביתו לעבודת כוכבים - דמיו אסורין, ויוליך הנאה לים המלח. אבל עובדי כוכבים שאנסו את אחד ונטלו את ביתו והעמידו בו עבודת כוכבים - דמיו מתרין, וכותב ומעלה בערכאין. המכניס ראשו ורבו לבית עבודת כוכבים - טמא. כלי חרס שהכניס אחריו לעבודת כוכבים - טמא. הספסלין והקתדריות שהכניס רבו לבית עבודת כוכבים - טמאין.

ז,ג כל מקומות שנקראו לשבח עבודת כוכבים - מכניז אותן לגנאי. את שקוראין 'עין כוס' - קורין אותו 'עין קוץ'. 'גריא' - קורין אותו 'גליא'. מי שנפדו מעותיו לפני עבודת כוכבים - לא יהא שוחה לפניו ומלקט, מפני שגראה כשוחה לעבודת כוכבים. אבל הופך לאחוריו, וממקום שאינו נראה - מתר. מעין מים היוצא מבית עבודת כוכבים - לא יהא שוחה לפניו ושוחה, מפני שגראה כשוחה לפני עבודת כוכבים, אבל הופך לאחוריו ושוחה. ובמקום שאינו נראה ושוחה - מתר. פרוצופות המטילין מים לכרפין - לא יניח פיו על פי פרוץ, מפני שגראה כנושק לעבודת כוכבים. אבל מקבל בידו ושוחה. יתר על כן אמרו: לא יניח פיו על פי הסילון וישחה, מפני סכנת נפשות. שאילו פילוסופין את הזקנים ברומי: אם אין רצונו בעבודת כוכבים, מפני מה אינו מבטלה? אמרו להן: אלו לדבר שאין העולם צריך בהן היו עובדין - היה מבטלו, הרי הן עובדין לחמה וללכנה לכוכבים ולמזלות, יאבד עולמו מפני השוטים! אלא הנח לעולם שינהג כמנהגו, ושוטים שקלקלו - עתדין לתן את הדין. גנב זרעים לזרע - לא סופן לצמח? ! בא על אשת איש - אין סופו לילד? ! אלא הנח לעולם שינהג כמנהגו, ושוטים שקלקלו - יבואו ויתנו את הדין.

אף כלים שגופה לבוש בהן, גנבום כומרים ומכרום - הרי אלו מתרין. מרקוליס וכל מה שעליו - הרי זה אסור. מצא עליו יינות שמנים וסלתות, וכל דבר שפיוצא בו קרב על גבי המזבח - אסור. מעות וכלים - הרי אלו מתרין. אחרים אומרים: מעות וכלים שעל גבי אבן העליונה - הרי אלו אסורין. אבנים שגשרו מן המרקוליס, אם היו נראות עמו - אסורות, ואם לאו - מתרות. רבי ישמעאל אומר: שלש תפוסות לו - אסורות, ושאינן תפוסות לו - מתרות. ישאל שהביא אבנים מן המרקוליס - הרי אלו אסורות, מפני שנאסרו לעבודת כוכבים. עובד כוכבים שהביא אבנים מן המרקוליס - הרי אלו מתרות, מפני שהיא כעבודת כוכבים שהניחה בעליה, ומרקוליס שנעקר ממקומו - מתר בהנאה. בזרק אבן במרקוליס מהו אומר? (משלי כו) כצורר אבן במרגמה כן נתן לכסיל כבוד. כשם שזורק אבן במרקוליס - מכבדו ואין יודע כבוד, כך כל המכבד רשע - מכבדו ואין יודע כבוד. דבר אחר: כצורר אבן, כשם שזורק אבן במרקוליס - עובד עבודת כוכבים, כך כל המכבד רשע - הרי זה כעובד עבודת כוכבים. דבר אחר: כצורר אבן, כשם שזורק אבן במרקוליס - מתחייב בנפשו, כך המשתמש ביצרו - מתחייב בנפשו. רבי שמעון בן אלעזר אומר: בשונה לתלמיד רשע מהו אומר? כצורר אבן במרגמה, כשם שזורק אבן במרקוליס - עובד עבודת כוכבים, כך השונה לתלמיד רשע - כעובד עבודת כוכבים.

מִסְכַּת עֲבוּדָה וְזֶה פֶּרֶק שְׁמִינִי

ח,א בראשונה היו אומרים: אין בוצרין עם העובד כוכבים, ואין דורכין עם ישראל העושה בטמאה, אבל דורכין עם העובד כוכבים. חזרו לומר: אין דורכין עם העובד כוכבים, ואין בוצרין עם ישראל העושה בטמאה, אבל בוצרין עם העובד כוכבים, ומוליכין עמו חביות חדשות אבל לא ישנות; דברי רבי מאיר. וחכמים אומרים:

אחד חדשות ואחד ישנות - מסייעין אותו עד שנתעלם משניהן. נתעלם משניהן - נעשה יין נסך. בראשונה היו אומרים: אין מסייעין את הנחתום העושה בטמאה, ואין מוליכין עמו גריצות לתנור. חזרו לומר: מסייעין את הנחתום העושה בטמאה, ומוליכין עמו גריצות לתנור. ובסוריא - מסייעין את הנחתום העושה בטמאה, ומוליכין עמו גריצות לתנור.

ח,ב ישראל העושה עם העובד כוכבים בגת - הרי זה מעלה את הלחם לגבי תפוח, ומוריד את הלחם מגבי תפוח, אף על פי שהיין צף על ידיו - מתר, שאין דרכן לנסך כן. והעובד כוכבים העושה עם ישראל בגת - הרי זה מעלה הלחם לגבי תפוח, ומוריד את הלחם מגבי תפוח, אף על פי שהיין צף על גבי ידיו - מתר שאין דרכן מנסכים כך. השוקל ענבים בכף מאזנים, אף על פי שהיין צף על גבי ידיו - מתר שאין דרכן מנסכין כך. הדורס ענבים בחבית, אף על פי שהיין צף על גבי ידיו - מתר שאין דרכם מנסכין כך. נפל לבאר ונגע בו טפה כל שהוא - אסר. ירדו לשלות חרצנין וזגין מן הבאר, זה היה מעשה, וכאן ושאלו את חכמים ואמרו: ימכרו כלן לעובד כוכבים. עובד כוכבים שהיה מעלה ענבים בסלין ובדרדורין לגת, אף על פי שנפצץ לגת והיין מנתז על גבי ענבים - מתר שאין דרכן מנסכין כן. הלוקח עבט של ענבים מן העובד כוכבים, ומצא תחתיו גממיות - מתר. בצדו גממיות - אסור. אדם שפשט ידו לחבית, כמדמה שהיא של שמן ונמצאת של יין, זה היה מעשה, וכאן ושאלו את חכמים ואמרו: ימכרו כלם לעובדי כוכבים. אנגדמן שטעם מן הכוס והחזירו לחבית - אסור. קדח במניקת, ונפלה ממנה טפה כל שהיא - אסורה, מפני שטפה של יין אסורה ואוסרת כל שהיא.

ח,ג ישראל שהכניס יינו לרשות עובד כוכבים, אם יש עליו מפתח או חותם - מתר, ואם לאו - אסור. לזה מן העובד

לְצַבֵּעַ עוֹבֵד כּוֹכְבִים לְצַבֵּעַ לוֹ - אִינוּ חוֹשֵׁשׁ שְׂמָא צְבָעוּ בְּחֻמְצָא שֶׁל יַיִן נֶסֶף. אִם בָּאוּ לְבֵית חֻשְׁבוֹן - אָסוּר.

ח,ה המניח יינו בפונדק ונכנס לכרך, אף על פי ששהה לזמן מרבה - מתר. ואם הודיעו, או שנעל עליו בפונדקו - אסור. המניח יינו בספינה ונכנס לכרך, אף על פי ששהה לזמן מרבה - מתר. ואם הודיעו או שהפליגה ספינתו בים - אסור. רבי שמעון בן אלעזר אומר: היה שם לגין מלא וקשור לכרעי המטה, ואין העובד כוכבים יודע בו - מתר. אמר לו רבי יהודה: והלא פשתם נפר בין מלמעלה בין מלמטה, אלא כדי שיפתח ויגף וינגב. המשלח חבית של יין ביד בתו, ושל ציר ושל חמץ ושל מוריס ושל שמן ושל רבש ביד העובד כוכבים, אם היה מפיר חותמו ושמו - מתר, ואם לאו - אסור. יינו אצל העובד כוכבים, מהסתם - אסור משם יין נסף. אבל הציר והמוריס והרבש, אם ראה אותו שמנסכין - אסורין, ואם לאו - מתרין. ישראל החשוד - שותין במרתפו ואין שותין מלגינו. ואם היה חשוד על השתייה - אף ממרתפו אסור.

ח,ו עובד כוכבים שהיה חיב מעות לישראל, אף על פי שמכר יין נסף והביא לו, עבודת כוכבים והביא לו - מתר. אבל אם אמר לו: המתן עד שאמכר יין נסף ואביא לך, עבודת כוכבים ואביא לך - אסור. המוכר יינו לעובד כוכבים ופסק עמו, אף על פי שעתידי למחות את המחצלאות ואת המדות - מתר. וחנוני, בין כך ובין כך - אסור. מפני שראשון ראשון זקוף עליו. עובד כוכבים ששלח לגנה אצל ישראל, ומקצת עכבת יין לתוכו - הרי זה ממלא לו הלגין ונועל ונוטל ממנו דמי כלן ואינו חושש.

מִסְכַּת עֲבוּדָה וְזֵרָה פֶּרֶק תְּשִׁיעִי

ט,א המערה מקלי לכלי קלוח, משפנגד שפתח של חבית ולמטה-הרי זה אסור. הגת והמחץ והמשפך של עובדי כוכבים - רבי

כוכבים, אף על פי שיש עליו מפתח או חותם - אסור עד שיושיב שומר. ישראל שטהר יינו של עובד כוכבים ונתנו ברשותו, אף על פי שיש עליו מפתח או חותם - אסור. אם היה אוצר פתוח לרשות הרבים - מתר. בעיר שכלה עובדי כוכבים - אסור עד שיושיב שומר. ישראל שטהר יינו של עובד כוכבים ונתנו ברשותו, והלה כתב לו: "התקבלתי ממך מעות" - מתר. אבל אם ירצה ישראל - אין מניחו עד שיתן את מעותיו. זה היה מעשה בבית שאן, ואמרו: אין זו אלא ערמה. ישראל שטהר יינו של עובד כוכבים, ונתנו ברשות עובד כוכבים אחר, זה היה מעשה, ושאלו את רבי שמעון בן אלעזר ואמר: רשות עובד כוכבים אחת. ישראל שטהר יינו של עובד כוכבים, ונתנו בשתי חצרות או בשתי עירות, אף על פי שיוצא ונכנס מחצר זו לחצר זו, ומעיר זו לעיר זו - מתר, מפני שהוא בחזקת משתמר. אם היתה חזקה לו במקום אחר - אסור. פרוזא שישאל ויעובד כוכבים כונסין לתוכו יין, אף על פי שחביות פתוחות והעובד כוכבים יושב ומשמרן - מתר מפני שבחזקת המשתמר.

ח,ד השוכר את הפועל לעשות חצי היום באסור וחצי היום בהתר, ונתן כלן בכרך אחד - כלן אסורות. אלו בפני עצמן ואלו בפני עצמן, ראשונות - אסורות, ושניות - מתרות. השוכר את הפועל לעשות עמו מלאכה, ולעתידי ערב אמר לו: "הולך לי את הלגין הזה במקום פלוני" אף על פי שאין ישראל רשאי לעשות כן, שקרו - מתר. השוכר את החמור לרכב עליה, ואמר לו: "תנה לי את הלגין הזה עליה" אף על פי שאין ישראל רשאי לעשות כן, שקרו - מתר. אומר אדם לחברו ולפועלו: צאו ואכלו בדינר זה, צאו ושתו בדינר זה, ואינו חושש משם מעשרות ומשם שביעית ומשם יין נסף. אבל אם אמר לו: צא ואכול כפר ואני נתן דמיה, צא ושתה רביעית ואני נתן את דמיה - הרי זה חושש משום מעשרות ומשום שביעית ומשום יין נסף. הנותן צמר

מתיר, וְחַכְמִים אוֹסְרִין. וּמוֹדָה רַבִּי בְּקִנְיָנִים - שֶׁהֵן אֲסוּרוֹת. מִפְּנֵי מָה אֵלּוּ אֲסוּרוֹת וְאֵלּוּ מְתוּרוֹת? אֵלּוּ - עֲשׂוּיּוֹת לְמַכְנָס, וְאֵלּוּ - עֲשׂוּיּוֹת שֶׁלֹּא לְמַכְנָס. שֶׁל עֵץ וְשֶׁל אֶבֶן - צְרִיף לְנֹגֵב. אִם הָיוּ זְפוּתִין - צְרִיף לְקַלֵּף.

טב, הַלּוֹקַח כְּלֵי תְשׁוּמִישׁ מִן הָעוֹבֵד כּוֹכְבִים, דְּבָרִים שֶׁלֹּא נִשְׁתַּמֵּשׁ בָּהֶן - מִטְבִּילֵן וְהֵן טְהוּרִין. דְּבָרִים שֶׁנִּשְׁתַּמֵּשׁ בָּהֶן, כְּגוֹן כּוֹסוֹת וְצִלּוּחִית - זֵדִיחֵן בְּצוּנָן. כְּגוֹן הַיּוֹרוֹת וְהַמְחַמִּין וְהַטּוֹגְנִין וְקַמְקוּמוּסִין - זֵדִיחֵן בְּרוֹתְחִין. כְּגוֹן הַסְּכִינִין וְהַשְּׁפוּדִים וְהָאֶסְפְּלָאוֹת - מְלַבְּנֵן בְּאוֹר וְהֵן טְהוּרִין. וְכֵן שֶׁנִּשְׁתַּמֵּשׁ בָּהֶן עַד שֶׁלֹּא יִגְעֵל, וְטָבֵל וְלִבֵּן - הָרִי זֶה מְתָר.

טג, מִי שֶׁהָיוּ גִתִּיו וּבְדִיו טְמֵאִין, וּמִבְּקָשׁ לְטַהֲרָן, הַדְּפִים וְהַלּוֹבֵלִים וְהַעֲדָשׁוֹת - מִנְּגָבָן וְהֵן טְהוּרִין. הַעֲקֵלֶין שֶׁל נְצָרִים וְשֶׁל בְּצִבוּן - צְרִיף לְנֹגֵב. שֶׁל חֲשִׁיפָה וְשֶׁל גָּמִי - צְרִיף לְיִשָּׁן. וְכִמָּה מִיִּשְׁנָן? שְׁנִים עֶשֶׂר חֹדֶשׁ. רֶכֶן שֶׁמַּעֲזוֹן בֶּן גְּמְלִיאֵל אוֹמֵר: מַגֵּת לְגַת וּמִבְּד לְבַד. רַבִּי יוֹסִי אוֹמֵר: הַרוּצָה לְטַהֲרָן - אוֹ חוֹלְטָן מִיַּד בַּחֲמִין, אוֹ מוֹלְגָן בְּמֵי זֵיתִים. רֶכֶן שֶׁמַּעֲזוֹן בֶּן גְּמְלִיאֵל אוֹמֵר מִשֵּׁם רַבִּי יוֹסִי: נוֹתֵנָן בְּנֵהָר שְׁמִימִיו מֵהַלְכִין מְלֵא עֵינוֹ. הַצְּנוּר שְׁמִימִיו מִקְלָחִין - כִּשֵּׁם שֶׁמִּנְגֵּב לְטַהֲרָה, כֶּף מִנְגֵּב לְיִין נֹסֵף.

טד, עַל שְׂבַע מִצְוֹת נִצְטוּוּ בְּנֵי נֹחַ: עַל הַדִּינִין, וְעַל עֲבוֹדַת כּוֹכְבִים, וְעַל גְּלוּי עֲרִיּוֹת, וְעַל שְׁפִיכוֹת דָּמִים, וְעַל הַגְּזֵל, וְעַל אֲבָר מִן הַחֵי. עַל הַדִּינִין כִּיצַד? כִּשֵּׁם שֶׁיִּשְׂרָאֵל מְצוּיִן לְהוֹשִׁיב בְּתֵי דִינִין בְּעִירוֹת שְׁלָהֶן - כֶּף בְּנֵי נֹחַ מְצוּיִן לְהוֹשִׁיב בְּתֵי דִינִין בְּעִיר שְׁלָהֶם. עַל עֲבוֹדַת כּוֹכְבִים וְעַל בְּרַכַּת הַשֶּׁם כִּיצַד? עוֹבֵד כּוֹכְבִים שֶׁעָבַד עֲבוֹדַת כּוֹכְבִים וּבִרְךָ אֶת הַשֶּׁם. לֹא נִחְנָה מִיתָה לְבְּנֵי נֹחַ אֲלֵא בְּסִיף בַּלְבַד. עַל גְּלוּי עֲרִיּוֹת כִּיצַד? כָּל עֲרוּה שְׁבִית דִּין שֶׁל יִשְׂרָאֵל מְמִיתִין עֲלֶיהָ - בְּנֵי נֹחַ מְזַהְרִים עֲלֶיהָ, וְכָל עֲרוּה שְׁבִית דִּין שֶׁל יִשְׂרָאֵל מְזַהְרִים עֲלֶיהָ - בְּנֵי נֹחַ מוֹמְתִין עֲלֶיהָ; דְּבָרֵי רַבִּי מֵאִיר. וְחַכְמִים אוֹמְרִים: הִרְבֵּה עֲרִיּוֹת שָׂאִין בֵּית דִּין מְמִיתִין עֲלֶיהָ -

בְּנֵי נֹחַ מְזַהְרִים עֲלֶיהָ. בָּא עַל עֲרִיּוֹת יִשְׂרָאֵל - נְדוּן בְּדִינֵי יִשְׂרָאֵל. בָּא עַל עֲרִיּוֹת הָעוֹבְדֵי כּוֹכְבִים - נְדוּן בְּדִינֵי הָעוֹבְדֵי כּוֹכְבִים. וְאִין לִי אֵלֵא נַעֲרָה מְאֹרְסָה בַּלְבַד. וְעַל שְׁפִיכוֹת דָּמִים כִּיצַד? עוֹבֵד כּוֹכְבִים בְּעוֹבֵד כּוֹכְבִים, עוֹבֵד כּוֹכְבִים בְּיִשְׂרָאֵל - חֵיב. יִשְׂרָאֵל בְּעוֹבֵד כּוֹכְבִים - פְּטוּר. עַל הַגְּזֵלָה כִּיצַד? גֵּנֵב גֹּזֵל? פֶּת תֹּאֵר, וְכֵן כִּיּוֹצֵא בּוֹ, עוֹבֵד כּוֹכְבִים בְּעוֹבֵד כּוֹכְבִים, עוֹבֵד כּוֹכְבִים בְּיִשְׂרָאֵל - אֲסוּר. יִשְׂרָאֵל בְּעוֹבֵד כּוֹכְבִים - מְתָר. עַל אֲבָר מִן הַחֵי כִּיצַד? אֲבָר הַמְדַלְדֵּל בְּבִהֶמָה וְאִין בּוֹ לְהַעֲלוֹת אֲרוּכָה, בְּשָׂר הַמְדַלְדֵּל בְּבִהֶמָה וְאִין בּוֹ לְהַעֲלוֹת אֲרָכָה - אֲסוּר לְבְּנֵי נֹחַ וְאִין צְרִיף לומר לְיִשְׂרָאֵל. וְאִם יֵשׁ בּוֹ לְהַעֲלוֹת אֲרָכָה - מְתָר לְיִשְׂרָאֵל וְאִין צְרִיף לומר לְבְּנֵי נֹחַ. נְטֵל צְפוּר שָׂאִין בָּהּ כְּזֵית וְאֲכָלָה - רַבִּי פוּטְר, וְרַבִּי אֶלְעָזָר בְּרַבִּי שְׁמַעוֹן מַחֲיֵב. וּמָה עַל אֲבָר מִן הַחֵי מִמֶּנּוּ - חֵיב, כְּלוּ - לֹא יֵהָא חֵיב! חֲנֻקָה וְאֲכָלָה - פְּטוּר. רַבִּי חֲנִנְיָא בֶּן גְּמְלִיאֵל אוֹמֵר: אָף עַל דָּם מִן הַחֵי. רַבִּי חֲדָקָא אוֹמֵר: אָף עַל הַסְּרוּס. רַבִּי שְׁמַעוֹן אוֹמֵר: אָף עַל הַכְּשָׁפִים. רַבִּי יוֹסִי אוֹמֵר: כָּל הָאִמּוּר בְּפִרְשָׁה - בְּנֵי נֹחַ מְזַהְרִין עֲלֶיהָ, שְׁנֵאֲמַר (דְּבָרִים יח): לֹא יִמְצֵא כֶּף מַעֲבִיר בְּנוֹ וּבִתּוֹ בְּאֵשׁ וְגוֹ' וְחוֹבֵר חֶבֶר כִּי תוֹעֵבַת ה'. אֲפֹשֶׁר שְׁכַתּוּב עֲנֵשׁ עַד שֶׁלֹּא יִזְהִיר? אֲלֵא מְזַהֵר וְאַחַר כֶּף עוֹנֵשׁ, מְלַמֵּד: שֶׁהִזְהִיר וְאַחַר כֶּף עוֹנֵשָׁן. רַבִּי אֶלְעָזָר אוֹמֵר: [אָף] עַל הַכְּלָאִים. מְתָר לְבְּנֵי נֹחַ לְזָרַע וְלִלְבַשׁ כְּלָאִים. אֲסוּר לְהִרְבִּיעַ וְלְהִרְכִּיב אֵילָנוֹת.

מִסְכַּת הוֹרֵיּוֹת פֶּרֶק רֵאשׁוֹן

אא, הוֹרוּ בֵּית דִּין, וְיָדַע אֶחָד מֵהֶן שֶׁטָּעוּ. אוֹ שֶׁהָיָה אֶחָד מִן הַתְּלַמִּידִים וְחִיקִים יוֹשֵׁב לְפָנֵיהֶם וְרֵאיוּ לְהוֹרָאָה כְּשֶׁמַּעֲזוֹן בֶּן עֲזַאִי, וְהִלֵּךְ וְעָשָׂה עַל פִּיהֶן - הָרִי זֶה חֵיב, מִפְּנֵי שֶׁלֹּא תִּלָּה בְּבֵית דִּין:

אב, הוֹרוּ בֵּית דִּין, וְעָשׂוּ כָּל הַקְּהָל אוֹ רֶבֶן עַל פִּיהֶן, בְּזִמְן שֶׁהוֹרָאָתוֹ הוֹרָאֵת בֵּית דִּין - פְּטוּרִין, וְהַעוֹשִׂין עַל פִּיהֶם - מְבִיאִין פֶּר. וְאִין הוֹרִיתָן הוֹרִיתָ בֵּית דִּין - מְבִיאִין פֶּר.

- וְלֹא כֹל דָּם. בֵּין דִּין לְדִין - וְלֹא כֹל דִּין. בֵּין נִגְעַ לְנִגְעַ - וְלֹא כֹל נִגְעַ. הָא אֵין צַרְךְ לֹמַר בְּלִשׁוֹן הָרַאשׁוֹן, אֱלָא בְּלִשׁוֹן הָאַחֲרוֹן. נֶאֱמַר כָּאן דְּבַר, וְנֶאֱמַר לְהִלְזֵן דְּבַר. מַה דְּבַר הָאִמּוֹר לְהִלְזֵן - מִקְצָתוֹ וְלֹא כְּלוּ. אַף דְּבַר הָאִמּוֹר כָּאן - מִקְצָתוֹ וְלֹא כְּלוּ. רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן אֱלֵעָזָר אֹמַר מִשּׁוּם רַבִּי מֵאִיר: חֲטָאוּ שֵׁשָׁה וְהֵן רַבִּין, אוֹ שְׁבַעָה אַף עַל פִּי שְׂאִינוּ רַבִּין - הֲרִי חִיבִין:

א, הוֹרוּ בֵּית דִּין שֶׁל אֶחָד מִן הַשְּׁבַטִים, וְעָשָׂה אוֹתוֹ הַשְּׁבַט עַל פִּיהֶן - אוֹתוֹ הַשְּׁבַט חֲקִיב, וְשֶׁאֵר הַשְּׁבַטִים פְּטוּרִין. רַבִּי יוֹסִי בֶּן רַבִּי יְהוּדָה אֹמַר: הוֹרָאת בֵּית דִּין עִם כֹּל שְׁבַט וְשְׁבַט - כִּהוֹרָאת בֵּית דִּין לְצַבּוֹר, שְׂאִין בֵּית דִּין וּמְשִׁיחַ חִיבִין אֱלָא עַל הָעֵלֶם דְּבַר עִם שִׁגְגַת הַמַּעֲשֶׂה, וְהָעֵלֶם דְּבַר בְּבֵית דִּין וְשִׁגְגַת הַמַּעֲשֶׂה בְּקָהֶל. עָשׂוּ עַל הוֹרֵית עֲצָמָן - פְּטוּרִין. עַל הוֹרֵית כֶּהֵן מְשִׁיחַ - חִיבִין. אֵין חִיבִין אֱלָא עַל דְּבַר שְׂזוּדוֹנוֹ כֶּרֶת וְשִׁגְגַתוֹ חֲטָאת, וְכֶהֵן מְשִׁיחַ, וְלֹא בְּעִבּוֹדַת כּוֹכְבִים, אֱלָא עַל דְּבַר שְׂזוּדוֹנוֹ כֶּרֶת וְשִׁגְגַתוֹ חֲטָאת. מְשִׁיחַ בְּעִבּוֹדַת כּוֹכְבִים - חִיב עַל שִׁגְגַת הַמַּעֲשֶׂה; דְּבַרֵּי רַבִּי מֵאִיר. וְחֲכָמִים אֹמְרִים: הֲרִי הוּא כְּשֶׁאֵר כֹּל מִצּוֹת הָעֵלֶם דְּבַר עִם שִׁגְגַת הַמַּעֲשֶׂה - מִבֵּיא אֶשֶׁם תְּלוּי:

א, אֵין חִיבִין עַל עֲשֵׂה וְעַל לֹא תַעֲשֶׂה שְׁבַמְקַדְשׁ, וְאֵין מִבֵּיאִין אֶשֶׁם תְּלוּי עַל עֲשֵׂה וְעַל לֹא תַעֲשֶׂה שְׁבַמְקַדְשׁ. וּמִבֵּיא אֶשֶׁם תְּלוּי עַל עֲשֵׂה וְעַל לֹא תַעֲשֶׂה שְׁבַנְדָה. אֹמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן: מִפְּנֵי מַה חִיבִין עַל מִצּוֹת עֲשֵׂה שְׁבַנְדָה? מִפְּנֵי שֵׁישׁ בֵּה לֹא תַעֲשֶׂה. וְעוֹד רַבִּי יְהוּדָה הִיָּה אֹמַר בֶּהֵן כִּלְלִי: כִּשְׁהִיחִיד בְּאֶשֶׁם תְּלוּי - נָשִׂיא כִּיּוֹצֵא בּוֹ, וּמְשִׁיחַ וּבֵית דִּין פְּטוּרִין. וּכְשֶׁהוּא בְּאֶשֶׁם וְדֵיא - נָשִׂיא וּמְשִׁיחַ כִּיּוֹצֵא בּוֹ, וּבֵית דִּין פְּטוּרִין:

א, ח, שְׁמִיעַת הַקּוֹל, וּבִטּוּי שְׁפָתַיִם, וְטִמְאַת מִקְדָּשׁ וּקְדָשׁוֹ - בֵּית דִּין פְּטוּרִין, יְחִיד נָשִׂיא וּמְשִׁיחַ חִיב. אֱלָא שְׂאִין הַנָּשִׂיא חִיב עַל שְׁמִיעַת הַקּוֹל, וְלֹא עַל טִמְאַת מִקְדָּשׁ וּקְדָשׁוֹ - שֶׁהֵן בְּעוֹלָה וְיֹוֹרֵד. נָשִׂיא - כִּיּוֹצֵא בּוֹ, וּמְשִׁיחַ וּבֵית דִּין - פְּטוּרִין. כִּשְׁהוּא בְּקַבּוּעָה,

הַעוֹשִׂין עַל פִּי - מִבֵּיאִין כְּשֶׁבָה אוֹ שְׁעִירָה. הוֹרוּ בֵּית דִּין, וְעָשׂוּ שְׁנַיִם אוֹ שְׁלֹשָׁה שְׁבַטִים אוֹ רַבִּין עַל פִּיהֶם, בְּזִמְן שֶׁהוֹרָאתֵן הוֹרֵית בֵּית דִּין - פְּטוּרִין, וְהַעוֹשִׂין עַל פִּיהֶן - מִבֵּיאִין פֶּר. אֵין הוֹרֵיתֵן הוֹרֵית בֵּית דִּין - חִיבִין. וְעוֹשִׂין עַל פִּיהֶן - מִבֵּיאִין כְּשֶׁבָה אוֹ שְׁעִירָה. עָשׂוּ עַל הוֹרֵית עֲצָמָן - פְּטוּרִים. הוֹרֵית כֶּהֵן מְשִׁיחַ - חִיבִין. הוֹרוּ בֵּית דִּין וְאֶחָד מֵהֶן אֵינוּ שֵׁם - פְּטוּרִין. רַבִּי אֹמַר: אֹמַר אֲנִי: עַד שִׁיחַא מְפֹלָא שְׁבָהֵן:

א, חֲמַר בְּהוֹרָה שְׂאִין בְּדִינֵי נְפֹשׁוֹת. בְּדִינֵי נְפֹשׁוֹת שְׂאִין בְּהוֹרָה. שְׁבַהוֹרָה - עַד שֶׁהוֹרוּ כְּלָן כְּאַחַד. וּבְדִינֵי נְפֹשׁוֹת - הוֹלְכִין אַחַר הָרַב. שְׁבַהוֹרָה - עַד שֶׁהוֹרוּ בֵּית דִּין שְׁבַלְשַׁכַת הַגְּזִית. וּבְדִינֵי נְפֹשׁוֹת - נוֹחֲטִין בְּכָל מְקוֹם. יְחִיד שֶׁהוֹרָה עֲצָמוֹ עַל פִּי - הֲרִי זֶה חֲקִיב, שְׁנֶאֱמַר (בְּמִדְבָר טו, ל): "וְהִנֵּפֶשׁ אֲשֶׁר תַּעֲשֶׂה בְיַד רְמָה":

א, ד, הָאוֹכֵל שְׁקָצִים - זֶה מוֹמַר. כִּיצַד מוֹמַר אוֹכֵל נְבִלוֹת וּטְרֵפוֹת שְׁקָצִים וּרְמָשִׁים. הָאוֹכֵל בֶּשֶׂר חֲזִיר, וְהַשּׁוֹתֶה יַיִן נֶסֶף, אוֹ הַמַּחֲלֵל אֶת הַשְּׁבֵת, וְהַמְנַסֵּף. רַבִּי יוֹסִי בְּרַבִּי יְהוּדָה אֹמַר: אַף הַלּוֹבֵשׁ כְּלָאִים. רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן אֱלֵעָזָר אֹמַר: אַף הַעוֹשֶׂה דְּבַר שְׂאִין הַיֵּצֵר תָּאֵב לוֹ:

א, ה, הוֹרוּ בֵּית דִּין שֶׁהוּא מוֹצֵאֵי שְׁבֵת, וְאַחַר כֶּךָ זְרַחָה חֲמָה - אֵין זֶה הוֹרָה אֱלָא טַעוֹת. הוֹרוּ בֵּית דִּין לְעַקּוֹר אֶת כֹּל הַגּוֹף, אֹמְרוּ: אֵין דָּם בַּתּוֹרָה, אֵין חֶלֶב בַּתּוֹרָה, אֵין פְּגוּל בַּתּוֹרָה - הֲרִי אֵלוֹ פְּטוּרִין. הוֹרוּ לְבַטֵּל מִקְצַת וּלְקַיֵּם מִקְצַת - הֲרִי אֵלוֹ חִיבִין. כִּיצַד? אֹמְרוּ: יֵשׁ דָּם, אֲבָל אֵין חִיבִין אֱלָא עַל דָּם הַקָּרֵב לְשִׁלְמִים. יֵשׁ חֶלֶב בַּתּוֹרָה, אֲבָל אֵין חִיבִין אֱלָא עַל חֶלֶב הַקָּרֵב לְשִׁלְמִים. יֵשׁ פְּגוּל בַּתּוֹרָה, אֲבָל אֵין חִיבִין אֱלָא עַל פְּגוּל שְׁבַשְׁלָמִים - הֲרִי אֵלוֹ חִיבִין, שְׁנֶאֱמַר: דְּבַר. נֶאֱמַר כָּאן דְּבַר, וְנֶאֱמַר לְהִלְזֵן דְּבַר. מַה דְּבַר הָאִמּוֹר לְהִלְזֵן - מִקְצָתוֹ וְלֹא כְּלוּ, אַף דְּבַר הָאִמּוֹר כָּאן - מִקְצָתוֹ וְלֹא כְּלוּ. אַתָּה אֹמַר דְּבַר מִקְצָתוֹ וְלֹא כְּלוּ, אוֹ אֵינוּ אֱלָא כְּלוּ? תְּלַמּוּד לֹמַר (דְּבָרִים יז, ח): "בֵּין דָּם לְדָם"

יחיד ונשיא ומשיח - מביאין שעירה, ובית דין - פר ושעיר, [פר] לעולה ושעיר לחטאת:

מִסְכַּת הוֹרְיוֹת פֶּרֶק שְׁנִי

בא אלו דברים שבין כהן גדול לכהן הדיוט: פר הבא על כל המצות, ופר יום הכפורים, ועשירית האיפה. לא פורע, ולא פורם. אבל פורם מלמטה, וההדיוט מלמעלה. אין מטמא לקרובין. ומצוה על הבתולה, ומזהר על האלמנה, ומחזיר את הרוצח, ומקריב אוגן ואינו אוכל. מקריב חלק בראש, ונוטל חלק בראש. וכל עבודת יום הכפורים - אינה כשרה אלא בו. ופטור על טמאת מקדש וקדשיו. וכלן נוהגין במרבה בגדים שעבר, חוץ מפר הבא על כל המצות. כלן אינן נוהגין במשוח מלחמה - חוץ מחמשה דברים שפרש הכתוב בפרשה. לא פורע, ולא פורם, ואין מטמא לקרוביו, ומצוה על הבתולה, ומזהר באלמנה, ומחזיר את הרוצח; דברי רבי יהודה. וחקמים אומרים: אין מחזיר את הרוצח:

בב איזהו נשיא? [נשיא] ישראל, ולא נשיא שבט. נשיא ישראל ונשיא בית דוד - זה מביא לעצמו, וזה מביא לעצמו:

בג איזהו משיח? משוח בשמן המשחה. אין בין משוח בשמן המשחה למרבה בכגדים, אלא שהמרבה בכגדים - צריך להביא פר; דברי רבי מאיר. וחקמים אומרים: אינו צריך להביא פר:

בד פר משיח ופר העדה - פר משיח קדם לפר העדה בכל מעשיו, והאיל ופר משיח מכפר, והעדה מתכפרת, מוטב שיקדים המכפר למתכפר, שנאמר (ויקרא טז, ו): "וכפר בעדו ובעד ביתו" וגו'. פר הבא על כל המצות - קדם לפר ושעיר של עבודת כוכבים. ופר ושעיר של עבודת כוכבים - קדם לשעיר של נשיא. ושעיר של נשיא - קדם לשעיר של יחיד. ושעיר של יחיד - קדם לכבשה של יחיד. שתי הלחם - קודמות לכבשים. העמר - קדם לכבש הקרב

עמו. זה הכלל: הבא בגין היום - קדם לבא בגין הלחם:

בה הוא ואביו ורבו עומדין בשבי - הוא קדם לרבו, ורבו קדם לאביו, ואמו קודמת לכל אדם. איזהו רבו? רבו שלמדו תורה, לא שלמדו אומנות. ואיזה? זה שפתח לו תחלה. רבי מאיר אומר: רבו שלמדו חכמה, לא רבו שלמדו תורה. רבי יהודה אומר: כל שרב תלמודו ממנו. רבי יוסי אומר: כל שהאיר עיניו במשנתו:

בו האיש - קדם לאשה, להחיותו, להשיב אבדה. ואשה - קודמת לאיש, לכסות, ולהוציא מבית השבי. בזמן ששניהן עומדין בקלקלה - האיש קדם. מעשה שהלך רבי יהושע לרומי, אמרו לו: יש כאן תינוק אחד ורושלמי יפה עינים וטוב ראי עומד לקלון, הלך רבי יהושע לבדקו, כיון שהגיע לפתח, קרא את המקרא הזה (ישעיהו מב): מי נתן למשפה יעקב וישראל לבוזים. נענה אותו תינוק ואמר (שם): הלא ה' זו חטאנו לו וגו'. באותה שעה אמר רבי יהושע: מעיד אני עלי את השמים ואת הארץ שאיני זו מכאן עד שאני פודה אותו בממון הרבה. פדאו בממון הרבה, ושגרו לארץ ישראל, ועליו נאמר (איכה ד, ב): "בני ציון היקרים המסלאים בפז" וגו':

בז מנין שכל השונה פרק אחד לחברו, מעלה עליו הכתוב כאלו הוא יצרו ורקמו והביאו לעולם? שנאמר (ירמיה טז, יט): "אם תוציא יקר מזולל כפי תהיה", כאותו הפה שזרק נשמה באדם הראשון, כך כל המכניס בריה אחת תחת כנפי השכינה - מעלין עליו כאלו יצרו ורקמו והביאו לעולם. יקרה - התורה, שנאמר (משלי ג, טו): "יקרה היא מפנינים". ואומר (משלי כ, טו): "יש זהב ורב פנינים וכלי יקר שפתי דעת":

בח חכם - קדם למלך ישראל. מת חכם - אין לנו כפיצא בו. מת מלך ישראל - כל ישראל ראויים למלכות. המלך - קדם לכהן

תּוֹסֶפֶתָא

הַשָּׁלֵם

בית הלוי - שלש. ישראל יראי ה' - מברכין ארבע:

הדרן עלף תוספתא סדר נזיקין

גדול, שנאמר (מלכים-א א, לג): "ויאמר המלך להם קחו עמכם את עבדי אדוניכם והרכבתם את שלמה בני על הפרדה אשר ליי" וגו'. כהן גדול קדם לנביא, שנאמר (שם א, לד): "ומשח אותו שם צדוק הכהן ונתן הנביא" - הקדים צדוק לנתן. ואומר (זכריה ג, ח): "שמע נא יהושע הכהן הגדול אתה ורעיף היושבים לפניך" וגו'. יכול בני אדם הדיוטות היו? תלמוד לומר: "כי אנשי מופת המה", אין מופת אלא נביא, שנאמר (דברים יג, ב): "ונתן אליך אות או מופת":

ב,ט משוח בשמן המשחה - קודם למרבה בגדים. מרבה בגדים - קודם למשוח מלחמה. משוח מלחמה - קדם לסגן. סגן - קודם לראש משמר. ראש משמר - קדם לראש בית אב. ראש בית אב - קדם למרפל. קדם לגזבר. גזבר - קדם לכהן הדיוט. כהן הדיוט - קדם ללוי. לוי - קדם לישראל. ישראל - לממזר. ממזר - לנתין. נתין - לגר. גר - לעבד משחרר. אימתי? בזמן שכלן שוין, אבל אם היה ממזר תלמיד חכם, וכהן גדול עם הארץ - ממזר תלמיד חכם קדם לכהן גדול עם הארץ, שנאמר (משלי ג, טו): "יקרה היא מפנינים וכל חפציה לא ישוו בה!" רבי שמעון בן אלעזר אומר: בדין הוא שיקדים עבד משחרר לגר, מפני שזה גדל בקדשה, וזה שלא בקדשה, אלא מפני שזה היה בכלל ארור, וזה לא היה בכלל ארור:

ב,י מפני מה הכל קופצין לישא את הגיורת, ואין הכל קופצין לישא את המשחררת? מפני שהגיורת - היתה בחזקת משמרת, ושפחה משחררת - היתה בחזקת מפקרת. רבי אלעזר ברבי צדוק אומר: מפני שמצין לקללה בפי כל הבריות. מפני מה הכל נשאלין על העבד? מפני שעסקו רע עם הבריות:

ב,יא (תהלים קלה, יט): "בית ישראל ברכו את ה', [בית אהרן ברכו את ה'], בית הלוי ברכו את ה', יראי ה' ברכו את ה'". נמצאו: ישראל - מברכין אחת. בית אהרן - שתיים.

<p>27</p>	<p>ראשון Sunday</p>	<p>כח 28</p>	<p>עלות השחר _____ 6:08 סו"ז קר"ש - מג"א _____ 9:23 סו"ז תפלה - מג"א _____ 10:28 שקיעה _____ 5:59 בבלי: נדה ד • ירושלמי: שבת נד • תוספתא: עבודה זרה ה ב"ך: עמוס ד-ה • רמב"ם: גזילה ואבידה יד</p>
<p>28</p>	<p>שני Monday</p>	<p>כט 29</p>	<p>יום כיפור קטן עלות השחר _____ 6:09 סו"ז קר"ש - מג"א _____ 9:24 סו"ז תפלה - מג"א _____ 10:29 שקיעה _____ 5:57 בבלי: נדה ה • ירושלמי: שבת נה • תוספתא: עבודה זרה ו ב"ך: עמוס ו-ז • רמב"ם: גזילה ואבידה טו</p>
<p>29</p>	<p>שלישי Tuesday</p>	<p>ל 30</p>	<p>א' דראש חודש מרחשון Rosh Chodesh Cheshvan עלות השחר _____ 6:10 סו"ז קר"ש - מג"א _____ 9:24 סו"ז תפלה - מג"א _____ 10:29 שקיעה _____ 5:56 בבלי: נדה ו • ירושלמי: שבת נו • תוספתא: עבודה זרה ז ב"ך: עמוס ח-ט • רמב"ם: גזילה ואבידה טז</p>
<p>30</p>	<p>רביעי Wednesday</p>	<p>א 1</p>	<p>ב' דראש חודש מרחשון Rosh Chodesh Cheshvan עלות השחר _____ 6:12 סו"ז קר"ש - מג"א _____ 9:25 סו"ז תפלה - מג"א _____ 10:29 שקיעה _____ 5:55 בבלי: נדה ז • ירושלמי: שבת נז • תוספתא: עבודה זרה ח ב"ך: עובדיה א - יונה א • רמב"ם: גזילה ואבידה יז</p>
<p>31</p>	<p>חמישי Thursday</p>	<p>ב 2</p>	<p>עלות השחר _____ 6:13 סו"ז קר"ש - מג"א _____ 9:25 סו"ז תפלה - מג"א _____ 10:30 שקיעה _____ 5:54 בבלי: נדה ח • ירושלמי: שבת נח • תוספתא: עבודה זרה ט ב"ך: יונה ב-ג • רמב"ם: גזילה ואבידה יח</p>
<p>1</p>	<p>שישי Friday</p>	<p>ג 3</p>	<p>עלות השחר _____ 6:14 סו"ז קר"ש - מג"א _____ 9:26 סו"ז תפלה - מג"א _____ 10:30 שקיעה _____ 5:52 בבלי: נדה ט • ירושלמי: שבת נט • תוספתא: הוריות א ב"ך: יונה ד - ו • רמב"ם: חובל ומזיק א</p>
<p>2</p>	<p>שב"ק Shabbos</p>	<p>ד 4</p>	<p>נח, מברכין בה"ב עלות השחר _____ 6:15 סו"ז קר"ש - מג"א _____ 9:27 סו"ז תפלה - מג"א _____ 10:31 שקיעה _____ 5:51 בבלי: נדה י • ירושלמי: שבת ס • תוספתא: הוריות ב ב"ך: מיכה ב-ג • רמב"ם: חובל ומזיק ב</p>

דולקת הנרות 5:35 Candle Lighting

זמן מוצש"ק 7:04 Shabbos Ends

דוֹרְכָו וְאִנּוּן "תִּקְוֵן הַצּוֹת" וְעֵרַט מְעוֹן גְּעֵרַאטְעוֹעֵט פֿון גַּנְבִים.
(ספֿר המדוֹת אוֹת גַּנְבֵה וְגִזְלָה הִלְקֵ ב' סִימָן ה')